

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Cahier 2022-3

Capaciteitsbehoefte Justitiële Ketens t/m 2027

Beleidsneutrale ramingen

Cahier 2022-3

Capaciteitsbehoefte Justitiële Ketens t/m 2027

Beleidsneutrale ramingen

D.E.G. Moolenaar
B. Tims
A.G. Kriege
B. van der Pol

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Voorwoord

Tot 1996 maakte het ministerie van Justitie eens in de vier jaar een raming van de capaciteitsbehoefte in de justitiële inrichtingen. Omdat een frequentie van eens in de vier jaar als onvoldoende werd ervaren, zegde toenmalig minister Sorgdrager in 1996 aan de Tweede Kamer toe dat het ministerie voortaan elk jaar een raming van de behoefte aan sanctiecapaciteit zou maken. Daarbij zouden ook de extramurale sancties aan de orde komen. In 1998 heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) de taak op zich genomen om jaarlijks een actualisering van de ramingen te maken. In 1999 publiceerde het WODC het eerste rapport in dit kader, gevolgd door de jaarlijkse edities in de periode 2001-2003.

In 2003 hebben de ministeries van Justitie, Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Algemene Zaken de afspraak gemaakt dat het ministerie van Justitie een integraal model voor de justitiële ketens zal ontwikkelen. Besloten is om het bestaande model voor de sanctiecapaciteit uit te breiden tot het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ). Dit model omvat de hele veiligheidsketen, de civiele rechtspraak, de bestuursrechtspraak en de civiele rechtsbijstand. In 2004 werd het eerste rapport met de PMJ-ramingen gepubliceerd (destijds alleen de veiligheidsketen), gevolgd door jaarlijkse edities tot en met 2021.

Het voor u liggende rapport is het drieëntwintigste in de reeks van ramingsrapporten. De ramingen over de rechtspraak zijn door het WODC en de Raad voor de rechtspraak gezamenlijk opgesteld, terwijl de overige ramingen alleen door het WODC zijn gemaakt. De ramingen zijn beleidsneutraal, hetgeen wil zeggen dat ze uitgaan van gelijkblijvend beleid. Ramingen van het effect van voorgenomen beleids- en wetwijzigingen worden gemaakt door de beleidsdirecties van het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Parket Generaal, de Raad voor de rechtspraak en diverse uitvoeringsorganisaties. De beleidsneutrale ramingen samen met de geraamde beleidseffecten vormen de beleidsrijke ramingen. De beleidsrijke ramingen vallen niet onder de verantwoordelijkheid van het WODC maar onder de verantwoordelijkheid van de beleidsdirecties van het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Parket Generaal, de Raad voor de rechtspraak en diverse uitvoeringsorganisaties. De beleidsrijke ramingen zijn niet in dit rapport opgenomen, maar zijn terug te vinden in de Kamerbrief 'PMJ-ramingen tot en met 2027' van de Minister van Justitie en Veiligheid (juni 2022) en zullen tevens worden opgenomen in de begroting 2023 van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Bij de vervaardiging van de ramingen is het WODC afhankelijk van gegevens die anderen aanleveren. De vele betrokkenen daarbij kunnen we niet allen noemen, maar hun inspanningen om de gegevens op tijd beschikbaar te hebben, worden zeer gewaardeerd.

Gerty Lensvelt-Mulders
Directeur WODC

Ids Tijsseling
Financieel Directeur, Bureau van de Raad voor de rechtspraak

Inhoud

	Afkortingen	7
	Samenvatting	9
1	Inleiding	15
1.1	Onderzoeksvragen	15
1.2	Werkwijze	16
1.3	Wijzigingen ten opzichte van de vorige ronde	17
1.4	Leeswijzer	17
2	Achtergrondfactoren	19
2.1	In het PMJ gebruikte achtergrondfactoren	19
2.1.1	Demografische achtergrondfactoren	21
2.1.2	Maatschappelijke achtergrondfactoren	25
2.1.3	Economische achtergrondfactoren	29
2.1.4	Overige achtergrondfactoren	33
2.2	Opmerkingen	35
3	Overtredingen	37
3.1	WAHV-zaken	37
3.2	Overige overtredingen	39
4	Misdrijven	43
4.1	Opsporing	43
4.2	Slachtofferzorg	46
4.3	Vervolg en berechting in eerste aanleg	48
4.4	Hoger beroep en cassatie	51
5	Tenuitvoerlegging	54
5.1	Extramurale sancties	54
5.2	Sancties voor minderjarigen	56
5.3	Intramurale sancties voor volwassenen	58
6	Reclassering, kindbescherming en rechtsbijstand in strafzaken	62
6.1	Reclassering en kindbescherming in strafzaken	62
6.2	Rechtsbijstand in strafzaken	65
7	Civiel recht en bestuursrecht	68
7.1	Civiele rechtspraak	68
7.2	Bestuursrechtspraak	73
7.3	Kinderbescherming in civiele zaken	76
7.4	Vreemdelingenbewaring	78
7.5	Rechtsbijstand in civiele en bestuursrechtelijke zaken	79

8	Nawoord	84
8.1	Voorspelfouten	84
8.2	Onzekerheden	87
	Summary	88
	Literatuur	90
Bijlage 1	Vereenvoudigd schema van het PMJ	94
Bijlage 2	Overzicht online tabellen	95

Afkortingen

amv	alleenstaande minderjarige vreemdeling
ASAA	Afstand, screening, adoptie en afstammingsvragen
Arob	Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOPZ	Bijzondere opnemings psychiatrische ziekenhuizen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ca IKA	Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden
CBb	College van Beroep voor het bedrijfsleven
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CPB	Centraal Planbureau
CRvB	Centrale Raad van Beroep
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EK	enkelvoudige kamer
FPC	Forensisch psychiatrisch centrum
GJZ	Gesloten jeugdzorg
GW	Gevangeniswezen
Halt	Het Alternatief
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere arbeidsongeschikte zelfstandigen
ISD	Inrichting voor stelselmatige daders
ITB	Individuele trajectbegeleiding
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
JJI	Justitiële jeugdinrichting
LCA	Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen
LIJ	Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen
MEV	Macro-economische verkenning
MK	meervoudige kamer
MinJenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
OM	Openbaar Ministerie
ots	ondertoezichtstelling
OvJ	officier van justitie
PaG	Parket Generaal
PIJ	Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
PMJ	Prognosemodel Justitiële Ketens
PPC	Penitentiair Psychiatrisch Centrum
RISc	Recidive-inschattingschalen
RSJ	Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SGM	Schadefonds Geweldsmisdrijven
SHN	Slachtofferhulp Nederland
STP	Scholing- en trainingsprogramma
SYSWOV	Systeem woningvoorraad
tbs	terbeschikkingstelling

TRIAS	Transactie Innings- en Afhandelingsstelsel
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
WAHV	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
Wzd	Wet zorg en dwang
ZM	zittende magistratuur

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de ramingen van de capaciteitsbehoefte van de justitiële ketens tot en met 2027. Het gaat daarbij om ramingen van de instroom en uitstroom van diverse ketenpartners binnen de justitiële ketens (aantallen te behandelen zaken e.d.) en de capaciteitsbehoefte bij intramurale voorzieningen (aantal plaatsen in justitiële inrichtingen). De ramingen voor de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke rechtspraak zijn de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en de Raad voor de rechtspraak. De ramingen voor forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken) zijn de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het WODC en de Dienst Justitiële Inrichtingen. Voor de overige ramingen is het WODC verantwoordelijk.

De ramingen zijn 'beleidsneutraal'. Dat wil zeggen dat de ramingen uitgaan van gelijkblijvend beleid. Het effect van voorgenomen beleids- en wetwijzigingen is niet in de ramingen verdisconteerd. Ook zijn de effecten van recentelijk ingezet beleid (vanaf 2021) niet in de beleidsneutrale ramingen verwerkt, omdat de ramingen gebaseerd zijn op ontwikkelingen in de justitiesector tot en met 2020. Definitieve gegevens over 2021 waren op het moment van berekening nog niet beschikbaar. Daar waar organisaties in staat waren om voorlopige cijfers over 2021 aan te leveren, zijn deze meegenomen. Deze ramingen vormen de basis voor de begroting 2023. Aangenomen wordt dat het normale leven in 2023 wordt opgepakt en dat COVID-19 geen noemenswaardig effect meer op het productieniveau zal hebben.

De ramingen zijn gemaakt met het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ). Het PMJ bestaat uit twee onderdelen, namelijk een model voor de veiligheidsketen en een model voor het civiel- en bestuursrechtelijke deel van de justitiële keten. Het startpunt voor het PMJ zijn ontwikkelingen in de samenleving die geheel of grotendeels buiten de invloedssfeer van Justitie liggen. Dergelijke ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor het ontstaan van criminaliteit en rechtsproblemen en daarmee voor het beroep op de justitiële ketens. Te denken valt bijvoorbeeld aan de mogelijke gevolgen van ontwikkelingen in sociale cohesie, maatschappelijke ongelijkheid, botsing van culturen en welvaart. Op basis van de beschikbare criminologische, rechtssociologische en economische theorieën zijn de mogelijk relevante maatschappelijke fenomenen benoemd. Bij deze fenomenen zijn zo veel mogelijk kwantificeerbare achtergrondfactoren gezocht. De zo in kaart gebrachte ontwikkelingen kunnen grofweg in vier categorieën worden ingedeeld, namelijk demografische, economische, maatschappelijke en overige ontwikkelingen. Het PMJ beschrijft de kwantitatieve verbanden tussen deze ontwikkelingen en de criminaliteit of het beroep op rechtshulp en rechtspraak. Tevens brengt het PMJ de samenhangen tussen de ontwikkelingen in criminaliteit en het beroep op rechtshulp en rechtspraak en de ontwikkelingen in de rest van de justitiële ketens in beeld.

De gebruikte demografische achtergrondfactoren zijn: de omvang van de bevolking onderverdeeld naar leeftijdscategorieën, geslacht en burgerlijke staat, het aantal 12- t/m 17-jarigen in de vier grote steden, het aantal (kinderen van) migranten onderverdeeld naar verschillende leeftijdscategorieën en geslacht.

De gebruikte maatschappelijke achtergrondfactoren zijn: het aantal immigranten, de asielinstream, het aantal alleenstaande minderjarige vreemdelingen, het aantal paren met minderjarige kinderen waarbij het gezinshoofd jonger dan 45 jaar is, het aantal

huishoudens met kinderen waarbij het gezinshoofd al dan niet jonger dan 45 jaar is, het aantal éénuoudergezinnen waarbij de ouder al dan niet jonger dan 45 jaar is, het aantal personen dat in een jaar gaat scheiden, het aantal kinderen betrokken bij een echtscheiding, het aantal echtscheidingen waarbij de man afkomstig is uit Nederland en de vrouw uit het buitenland of waarbij de man en de vrouw afkomstig zijn uit hetzelfde buitenland, het aantal spijbelaars, het aantal kinderen in een laag schooltype, het aantal personen bij de ambulante verslavingszorg voor opiaatverslaving, de alcoholconsumptie, de kerkelijkheid en het aantal personen dat minimaal eens in de drie maanden gebruikmaakt van internet.

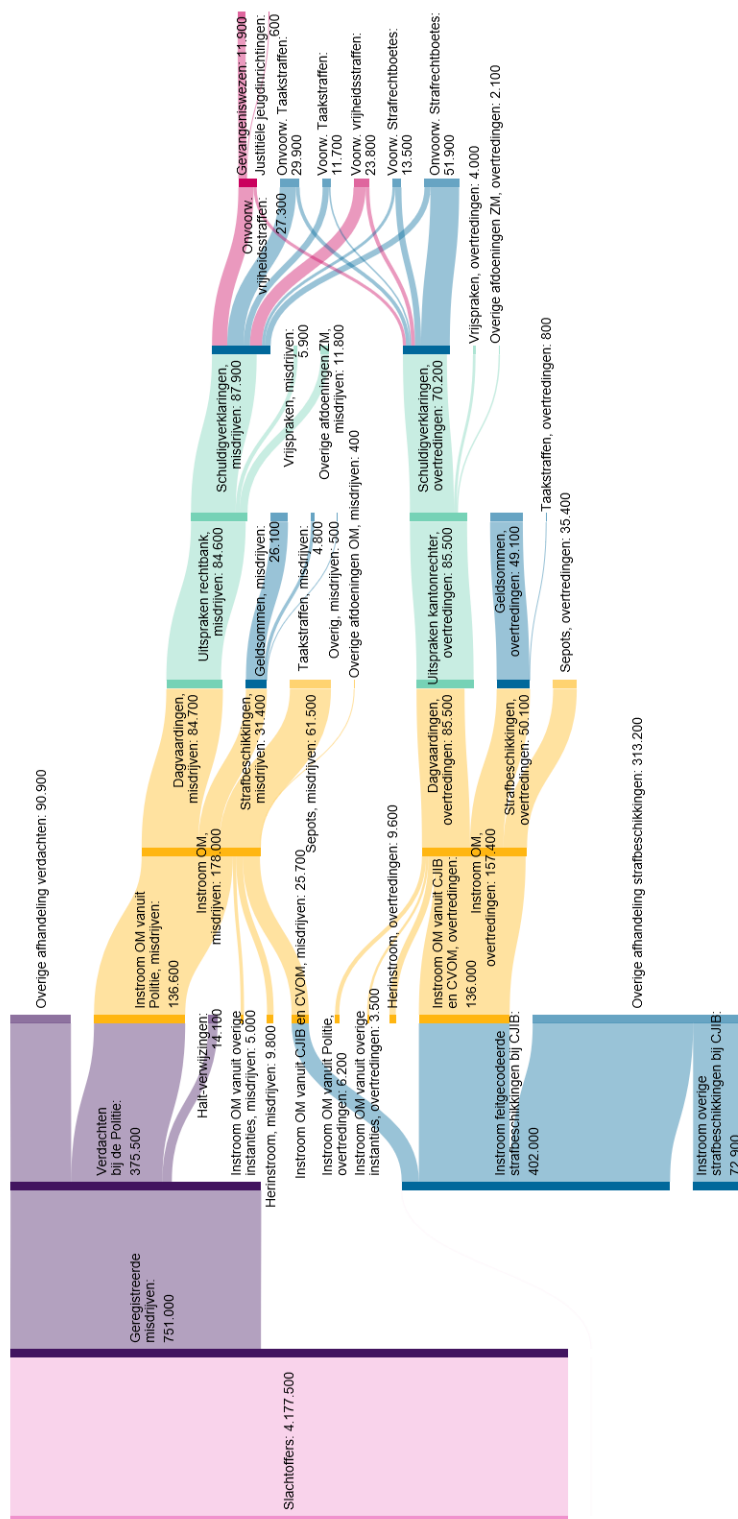
De economische achtergrondfactoren in het model zijn: de omvang van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking van 15 t/m 24 of 74 jaar, het aantal zelfstandig ondernemers, het werkloosheidspercentage onder mensen van 15 t/m 24 of 74 jaar, het aantal werkloosheids-, bijstands-, en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, de reële bruto toegevoegde waarde, het reëel besteedbaar jaarinkomen per hoofd van de bevolking, het reëel besteedbaar gezinsinkomen, de koopkracht, de collectieve lastendruk, de belastingdruk, de gemiddelde huur, het aantal motorvoertuigen, het aantal brommers, de totale kosten van advocatuur, en de gemiddelde eigen bijdrage bij gesubsidieerde rechtsbijstand. De economische ontwikkelingen zijn onder meer ontleend aan de septemberramingen van 2021 van het Centraal Planbureau.

Overige achtergrondfactoren die in het model zijn opgenomen zijn: de woningvoorraad, de gemiddelde WOZ-waarde, het aantal politiemedewerkers, het aantal forensische opsporingsmedewerkers bij de politie, de middelen van de politie en de griffierechten voor verschillende type zaken.

Combinatie van het geschatte model en de verwachte ontwikkelingen in genoemde achtergrondfactoren leidt tot de verwachte ontwikkeling van het beroep op de diverse onderdelen van de justitiële ketens bij gelijkblijvend beleid.

Figuur S1 geeft op hoofdlijnen de stromen in de strafrechtsketen in 2027 weer (exclusief WAHV-zaken), vanaf het moment dat er een slachtoffer is (misdrijven) of een strafbeschikking is uitgeschreven (overtredingen) aan de linkerkant van figuur S1 tot en met de tenuitvoerlegging van intramurale sancties aan de rechterkant van figuur S1. De figuur toont duidelijk de verschillende vormen van afhandeling van een zaak. Sommige zaken gaan door tot en met de rechter, andere zaken worden in eerder stadium door de officier van justitie of de politie afgehandeld. De breedte van de balken geeft de omvang van de stromen weer.

Figuur S1 Misdrijven en overtredingen in de strafrechtsketen in 2027*

* Exclusief WAHV-zaken. De breedte van de balken geeft de omvang van de stromen weer (m.u.v. geregistreerde misdrijven (x2) en slachtoffers (x5)). Er kunnen meerdere sancties per persoon worden opgelegd.

De instroom van WAHV-zaken bij het CJIB neemt toe met gemiddeld 3% per jaar in de periode 2021-2027 als gevolg van een toename van het aantal bijstandsuitkeringen (als indicatie van de economische ontwikkelingen) en een toename van het aantal motorvoertuigen. Alle daaropvolgende handelingen (beroep op de OvJ, kantonrechter en het hof Leeuwarden) volgen hetzelfde patroon. De instroom van WAHV-zaken bij het Openbaar Ministerie (OM) neemt toe met gemiddeld 4% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van WAHV-zaken bij de sector kanton van de rechtbanken stijgt met gemiddeld 5% per jaar.

De instroom van feitgecodeerde strafbeschikkingen bij het CJIB neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027 als gevolg van een toename van de bevolking van 35 tot en met 49 jaar en een toename van het gemiddelde huishoudinkomen. Zowel het aantal vervolgingen door het OM als het aantal berechtingen door de zittende macht (ZM) stijgen met gemiddeld 7% per jaar. De instroom van kantonzaken bij het OM neemt af met gemiddeld 1% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van overtredingen bij de sector kanton van de rechtbanken neemt toe met gemiddeld 8% per jaar.

Het aantal ondervonden delicten door slachtoffers neemt toe met gemiddeld 3% per jaar in de periode 2021-2027. Het aantal ondervonden geweldsdelicten neemt toe met gemiddeld 6% per jaar. Slechts een fractie van het totale aantal slachtoffers komt bij Slachtofferhulp Nederland (SHN), Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM) en/of Perspectief Herstelbemiddeling (PH) terecht. Het aantal verrichte intakes door SHN neemt toe met gemiddeld 1% per jaar. Het aantal aanmeldingen bij PH neemt toe met minder dan 1% per jaar. De instroom bij het SGM daalt met minder dan 1% per jaar.

Het aantal geregistreerde misdrijven neemt toe met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027 op grond van ontwikkelingen in eerder genoemde achtergrondfactoren. Het aantal geregistreerde verdachten stijgt met gemiddeld 1% per jaar. De instroom van rechtbankzaken bij het OM stijgt met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van zaken bij de sector straf van de rechtbanken stijgt met gemiddeld 1% per jaar.

De instroom van geldboetevonnissen en schadevergoedingsmaatregelen bij het CJIB nemen toe met gemiddeld 4% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van ontnemingsmaatregelen neemt toe met gemiddeld 10% per jaar. De instroom bij het CJIB volgt grofweg de opleggingen door de rechter. De instroom van taakstraffen voor meerderjarigen bij het CJIB volgt de verwachte gezamenlijke trend in het aantal met het OM overeengekomen en door het ZM opgelegde taakstraffen en stijgt met gemiddeld 2% per jaar. Het aantal werkstraffen bij de reclassering volgt deze trend.

De instroom van lopende vonnissen (OM-executie) daalt met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027 ondanks de toename van het aantal vrijheidsstraffen voor volwassenen. De capaciteitsbehoefte van het gevangeniswezen neemt toe met gemiddeld 3% per jaar omdat het aantal vrijheidsstraffen voor volwassenen toeneemt terwijl de gemiddelde duur van vrijheidsstraffen voor volwassenen afneemt. De capaciteitsbehoefte van de forensisch psychiatrische centra (FPC's) stijgt met gemiddeld 2% per jaar ondanks dat het aantal tbs-opleggingen vrijwel gelijk blijft.

Het aantal HALT-verwijzingen neemt toe met gemiddeld 6% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van taakstraffen bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) stijgt met 4% per jaar en volgt de verwachte gezamenlijke trend in het aantal

met het OM overeengekomen en door het ZM opgelegde taakstraffen. De capaciteitsbehoefte van de justitiële jeugdinrichtingen neemt toe met gemiddeld 2% per jaar omdat het aantal jeugddetenties toeneemt terwijl de gemiddelde duur van jeugddetenties gemiddeld gelijk blijft en omdat het aantal PIJ-maatregelen toeneemt. De capaciteitsbehoefte vreemdelingenbewaring daalt met gemiddeld 5% per jaar in de periode 2021-2027.

De instroom van strafonderzoeken Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) (+ evt. aanvulling) bij de RvdK stijgt gemiddeld met 2% per jaar in de periode 2021-2027. De strafonderzoeken bij de RvdK volgen grofweg de stijgende trend in de instroom van misdrijven bij het OM. De instroom van actualisatie strafonderzoek stijgt met minder dan 1% per jaar. De instroom van onderzoek schoolverzuim blijft vrijwel constant en volgt de trend in het aantal leerplichtwetzaken bij het OM over de periode 2021-2027. Ook de instroom van beschermingsonderzoeken bij de RvdK blijft vrijwel constant in de periode 2021-2027. De instroom van de toetsende taak meldingen is daaraan gerelateerd en blijft eveneens vrijwel constant. De instroom van gezag- en omgangsonderzoeken neemt toe met minder dan 1% per jaar. Dit hangt samen met de verwachte toename in het aantal kinderen betrokken bij echtscheiding. De instroom van adoptie-gerelateerde activiteiten neemt toe met gemiddeld 2% per jaar als gevolg van de toename in het aantal paren met minderjarige kinderen.

De instroom van internationale kinderontvoeringszaken bij Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (Ca IKA) neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027 door de verwachte toename van het aantal echtscheidingen (waarbij de man uit Nederland afkomstig is en de vrouw uit het buitenland), de immigratie en de instroom van gezag- en omgangsonderzoeken. De instroom van interlandelijke adoptieverzoeken ter verkrijging van een beginseltoestemming neemt ook toe met gemiddeld 2% per jaar door de verwachte toename van de bevolking tussen 35 en 49 jaar. De instroom van internationale kinderbeschermingszaken neemt toe met 1% per jaar als gevolg van de verwachte toename van het aantal echtscheidingen (waarbij zowel de man als de vrouw afkomstig zijn uit hetzelfde buitenland) ondanks dat de instroom van beschermingsonderzoeken vrijwel constant blijft.

De instroom van personen met reclasseringstoezicht neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027 en volgt daarmee de stijgende trend in het aantal vrijheidsstraffen. Het aantal adviesaanvragen bij de reclassering volgt grofweg de stijgende trend in het aantal dagvaardingen van misdrijven en stijgt gemiddeld met 1% per jaar. De instroom van elektronische controle blijft naar verwachting gelijk.

Zowel de instroom van dagvaardingen in handelszaken bij de sector civiel van de rechtbanken als de instroom van verzoekschriften in handelszaken als de instroom van verzoekschriften in familiezaken nemen toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van dagvaardingen bij de sector kanton van de rechtbanken neemt toe met gemiddeld 5% per jaar. De instroom van verzoekschriften bij de sector kanton neemt af met circa 1% per jaar. De instroom van voorlopige voorzieningen neemt af met gemiddeld 10% per jaar. Bij de gerechtshoven neemt de instroom van dagvaardingen in handelszaken bij de sector civiel gemiddeld met 1% per jaar toe, terwijl de instroom van verzoekschriften in handelszaken gemiddeld met 6% per jaar toeneemt. Daarentegen daalt het aantal familiezaken met 1% per jaar. De instroom van dagvaardingen bij de Hoge Raad neemt met gemiddeld 1% per jaar toe, terwijl de verzoekschriften gemiddeld met 2% per jaar toenemen.

De instroom van belastingzaken in 1e aanleg neemt af met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van overige bestuurszaken neemt toe met gemiddeld 2% per jaar. De instroom van belastingzaken bij het gerechtshof en de Hoge Raad volgt (met enige vertragingen) de dalende trend bij de rechtbanken. De instroom van bestuurszaken bij de Centrale Raad van Beroep (zaken in eerste aanleg en appel) stijgt gemiddeld met minder dan 1% per jaar.

Het aantal reguliere straftoevoegingen neemt toe met gemiddeld 1% per jaar in de periode 2021-2027. Dit hangt samen met de verwachte toename van de koopkracht. Het aantal ambtshalve straftoevoegingen (exclusief Wvvgz/Wzd en vreemdelingenbewaring) stijgt met minder dan 1% per jaar. Het aantal piketdiensten voor verdachten stijgt ook met minder dan 1% per jaar. Dit is het gevolg van de verwachte stijging van het aantal verdachten. Het aantal civiele toevoegingen (excl. asiel- en vreemdelingenzaken, incl. mediation en ambtshalve Wvvgz/Wzd) neemt toe met minder dan 1% per jaar. Het aantal bestuursrechtelijke toevoegingen (incl. vreemdelingenbewaring, mediation en vreemdelingenzaken) neemt af met gemiddeld minder dan 1% per jaar. Het aantal piketdiensten voor vreemdelingenbewaring en zaken voortkomend uit de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg / Wet zorg en dwang (Wvvgz/Wzd) daalt met 2% per jaar. Het aantal asieltoevoegingen stijgt gemiddeld met 3% per jaar. Deze toevoegingen zijn gerelateerd aan de asielinstroom, ook al daalt deze met gemiddeld 1% per jaar. De dienstverlening van het juridisch loket neemt toe met gemiddeld 1% per jaar. Dit hangt samen met de verwachte toename in het werkloosheidspercentage onder mensen van 15 t/m 24. Daardoor neemt het aantal lichte adviestoevoegingen ook toe met gemiddeld 1% per jaar.

De beleidsneutrale ramingen geven aan wat op dit moment de meest waarschijnlijke ontwikkeling is, als er geen effecten van wijzigingen in het beleid optreden. Als zodanig kunnen deze ramingen als bouwsteen voor de begroting dienen. De ramingen zijn gebaseerd op de in PMJ gelegde relaties met diverse achtergrondfactoren en de verwachte ontwikkeling in deze achtergrondfactoren. Door onverwachte gebeurtenissen en niet in de raming verwerkte effecten van (nieuwe) wet- en regelgeving en beleid kunnen de werkelijke ontwikkelingen afwijken van de ramingen.

De ramingen worden opgesteld ten behoeve van de begroting 2023. De berekeningen in deze publicatie zijn gemaakt in de periode oktober t/m december 2021. Op het moment van opstellen van de ramingen waren de gevolgen van de COVID-19-pandemie nog onzeker, maar op het moment van samenstellen van deze publicatie zijn de meeste COVID-19-maatregelen vervallen. Aangenomen wordt dat het normale leven in 2023 en verder weer opgepakt kan worden. Maar de COVID-19-crisis is opgevolgd door de crisissituatie in de Oekraïne als gevolg van de oorlog met Rusland. Dit kan gevolgen hebben voor de justitiële ketens die nog niet in deze ramingen zijn verwerkt. Op basis van het PMJ-model is het niet aannemelijk dat verslechterde economische omstandigheden op lange termijn grote gevolgen zullen hebben voor het aantal misdrijven, maar wellicht wel voor het aantal overtredingen. Verslechterende economische omstandigheden hebben waarschijnlijk wel grote gevolgen voor het aantal civielrechtelijk en bestuursrechtelijke zaken, bijvoorbeeld faillissementszaken en geschillen over bijstands- of werkloosheidsuitkeringen. Bij economisch herstel kunnen deze effecten weer wegebben.

1 Inleiding

In 1997 is begonnen met de ontwikkeling van een prognosemodel voor de capaciteitsbehoefte van justitiële voorzieningen. In eerste instantie richtte dit door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) ontwikkelde model zich alleen op het gevangeniswezen (GW) en de taakstraffen voor meerderjarigen (zie Werkgroep Prognose Sanctiecapaciteit, 1997). In 1998 heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) dit model in gebruik genomen voor het maken van ramingen. Later is het model verfijnd en uitgebreid met een jeugdsector (zie Van der Torre & Van Tulder, 2001; Huijbregts et al., 2001). In 2003 hebben de ministeries van Justitie, Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Algemene Zaken de afspraak gemaakt dat het ministerie van Justitie een integraal model voor de justitiële keten zal ontwikkelen. Besloten is om het bestaande model voor de sanctiecapaciteit uit te breiden naar een model voor de hele justitiële keten (zie Moolenaar et al., 2004; Leertouwer et al., 2005). De uitkomsten van dit model dienen als onderbouwing van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Dit rapport presenteert de drieëntwintigste raming van de capaciteitsbehoefte van de veiligheidsketen, die tot stand is gekomen onder de verantwoordelijkheid van het WODC in samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de Raad voor de rechtspraak (Rvdr). Tot en met de vijfde rapportage betroffen de ramingen alleen de sanctiecapaciteit (zie Steinmann et al., 1999; Van der Heide et al., 2001; Moolenaar et al., 2002; Moolenaar & Huijbregts, 2003; Leertouwer & Huijbregts, 2004). Vanaf de zesde rapportage zijn ook ramingen opgesteld voor andere onderdelen van de justitiële keten, in het bijzonder de veiligheidsketen (zie Moolenaar et al., 2005; Moolenaar, 2006) en in samenwerking met de Rvdr ook de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke keten (Moolenaar et al., 2007, 2008, 2009, 2017, 2018a, 2019, 2020, 2021), Moolenaar (2010), Decae (2011), Smit (2012, 2013, 2014, 2015) en Smit et al. (2016). In paragraaf 1.1 worden de onderzoeksvragen geformuleerd. Paragraaf 1.2 beschrijft de werkwijze, paragraaf 1.3 de recente wijzigingen in het PMJ-model en paragraaf 1.4 de opbouw van het rapport.

1.1 Onderzoeksvragen

De ramingen in dit rapport zijn gemaakt met het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) versie 2021. Het PMJ bestaat uit twee onderdelen, namelijk een model voor de veiligheidsketen en een model voor het civiel- en bestuursrechtelijke deel van de justitiële keten. Het model voor de veiligheidsketen bevat onderdelen zoals onder andere opsporing, vervolging en berechting, straffen en maatregelen, vreemdelingenbewing, gevangeniswezen, justitiële jeugdinrichtingen, reclassering, gesubsidieerde rechtsbijstand in strafzaken en slachtofferzorg. Het model voor de civiel- en bestuursrechtelijke keten bevat de onderdelen civiele rechtspraak, bestuursrechtspraak en gesubsidieerde rechtsbijstand in civiele zaken en bestuurszaken. Dit rapport zal niet uitgebreid ingaan op alle onderdelen van het PMJ maar alleen de belangrijkste elementen eruit lichten.

Voor de geselecteerde onderdelen worden voor zover mogelijk de volgende vragen beantwoord:

- 1 Hoe groot is de verwachte capaciteitsbehoefte in de periode 2021-2027?
- 2 In hoeverre is de ontwikkeling van het beroep op of de behoefte aan justitiële voorzieningen in de periode 2021-2027 toe te schrijven aan maatschappelijke ontwikkelingen en/of aan voorafgaande schakels van de justitiële ketens?

De beleidsneutrale ramingen zijn momentopnames. Ze zijn gebaseerd op de beschikbare kennis op het moment van berekenen (november 2021). Zowel de gelegde relaties in het PMJ als de van elders betrokken ramingen van de achtergrondfactoren brengen onzekerheden met zich mee. Dit geldt met name voor de extern verkregen raming van de asielinstroom. De beleidsneutrale ramingen moeten derhalve niet als een vaststaand gegeven worden beschouwd, maar voornamelijk als een signaal. Ze geven aan wat er zou kunnen gebeuren indien er niets verandert. Door onverwachte gebeurtenissen en niet in de raming verwerkte wijzigingen in wet- en regelgeving en beleid kunnen de werkelijke ontwikkelingen afwijken van de ramingen.

1.2 Werkwijze

Het PMJ voor de veiligheidsketen is uitgebreid beschreven in Moolenaar et al. (2004). Het model voor civiele rechtspraak en bestuursrechtspraak is beschreven in Leertouwer et al. (2005), en het model voor de civiele rechtsbijstand in Leertouwer et al. (2007). De meest recente versie van de modellen zijn op aanvraag verkrijgbaar bij het WODC. Daarom zal dit rapport niet in detail ingaan op het model en de methodiek maar slechts op hoofdlijnen aangeven hoe de samenhangen in het model, waaronder die tussen de diverse ketenpartners, zijn geformuleerd.

Het grootste gedeelte van het PMJ-model is geformuleerd in de vorm van elasticiteiten. Een elasticiteit geeft aan met hoeveel procent Y toe- of afneemt als X met 1% toeneemt. De tabellen in bijlage 4 bevatten de elasticiteiten voor een groot aantal onderdelen van de justitieketen. Deze tabellen zijn, net als de tabellen in bijlage 3 en 5, in Excel-formaat beschikbaar op de website van het [WODC](#). In bijlage 2 van dit rapport is een overzicht van deze online tabellen terug te vinden. Het PMJ gaat uit van jaarcijfers.¹ De ramingen in dit rapport zijn grotendeels gebaseerd op gerealiseerde jaarcijfers tot en met 2020 en worden uitgedrukt in het gemiddelde beroep op of de gemiddelde capaciteitsbehoefte van justitiële voorzieningen per kalenderjaar. In de tabellen van bijlage 3 worden alleen groeipercentages gepresenteerd en geen absolute aantallen.

De COVID-19-effecten in 2020 zijn integraal in het model opgenomen. Maar definitieve gegevens over 2021 waren op het moment van berekening nog niet beschikbaar. Daarom zijn voor 2021 en verder aannames gemaakt. Door middel van regressie-analyse is ingeschat wat het COVID-19-effect in 2020 was. Omdat het PMJ-model met jaarcijfers werkt en er op het moment van opstellen van de raming slechts één jaar met COVID-19 was, is het model niet in staat om COVID-19 te onderscheiden van mogelijke andere oorzaken van afwijkende cijfers. Voor 2021 is aangenomen dat organisaties hebben geleerd om met COVID-19 om te gaan en is het COVID-19-effect

---

¹ Het model voor de veiligheidsketen gaat uit van jaarcijfers op landelijk niveau. Het model voor de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke ketens gaat daarentegen uit van jaarcijfers op regionaal niveau. Cijfers op regionaal niveau zullen hier niet apart worden gepresenteerd maar worden geaggregeerd naar landelijk niveau.

daarom geprikt op 75% van het voor 2020 geschatte effect. Bijvoorbeeld, als voor 2020 het COVID-19-effect werd geschat op 100 zaken minder *ten opzichte van de reguliere ontwikkelingen*, dan is aangenomen dat er in 2021 75 zaken minder *ten opzichte van de reguliere ontwikkelingen* zouden zijn geweest (dus niet ten opzichte van het jaar ervoor). Voor 2022 is aangenomen dat dit nog maar 50% is. Aangenomen wordt dat het normale leven in 2023 en verder weer opgepakt kan worden.

De ramingen met het PMJ zijn beleidsneutraal. Dat wil zeggen dat ontwikkelingen en beleid uit het verleden worden doorgetrokken naar de toekomst. Het effect van reeds vastgesteld beleid is alleen verdisconteerd in de prognoses voor zover de invloed ervan reeds in de gebruikte gegevens zichtbaar is. Ontwikkelingen als gevolg van inmiddels ingevoerd of voorgenomen beleid of wetgeving, die in verband met een recente invoeringsdatum nog niet in de statistieken (kunnen) zijn verwerkt, blijven hier dan ook buiten beschouwing. Aanvulling van de raming met deze ontwikkelingen wordt door de beleidsdirecties van het ministerie van Justitie en Veiligheid (MinJenV), het Parket Generaal (PaG), de Rvdr en enkele uitvoeringsorganisaties verzorgd. Deze organisaties inventariseren welke ontwikkelingen nog niet (volledig) zijn verwerkt in de WODC-ramingen en wat de consequenties daarvan kunnen zijn voor de justitiële ketens. Het gaat hierbij om nog niet (volledig) zichtbare effecten van reeds in gang gezet beleid en in beperkte mate om effecten van nieuw voorgenomen, reeds goedgekeurd beleid. De ramingen van deze zogenoemde beleidseffecten vallen onder de verantwoordelijkheid van de beleidsdirecties, PaG, Rvdr en uitvoeringsorganisaties zelf. De beleidsneutrale ramingen vormen samen met de door de beleidsdirecties, PaG, Rvdr en uitvoeringsorganisaties geraamde beleidseffecten de beleidsrijke ramingen. Deze beleidsrijke ramingen zijn niet in dit rapport opgenomen, maar worden gepubliceerd in de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

1.3 Wijzigingen ten opzichte van de vorige ronde

In het PMJ versie 2021 zijn een aantal wijzigingen aangebracht ten opzichte van de vorige keer. De geregistreerde misdrijven zijn gemodelleerd als een error correctie-model. Aan alle modellen is een COVID-19-dummy toegevoegd indien deze statistisch significant was. Het stroom-voorraadmodel op microniveau voor de instroom van jongeren met een pij-maatregel in de justitiële jeugdinrichtingen is vervangen door een model op een hoger aggregatieniveau. Er is een module toegevoegd voor de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (Ca IKA). Verder is er een nieuw product voor het CJIB toegevoegd, namelijk voorlopige hechtenis. Bij het gevangeniswezen zijn de penitentiaire psychiatrische centra (PPC) als een aparte categorie onderscheiden.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is gegoten in de vorm van factsheets: korte bondige conclusies. Hoofdstuk 2 beschrijft de ontwikkelingen in de achtergrondfactoren. Deze achtergrondfactoren vormen de grondslag van het model en kennis omtrent de ontwikkeling daarvan is daarom van groot belang voor het begrip van de overige hoofdstukken. Hoofdstuk 3 gaat in op de overtredingen van opsporing tot en met berechting in eerste aanleg. De ketenontwikkelingen op het terrein van misdrijven worden geanalyseerd in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 gaat in op de tenuitvoerlegging van transacties, straffen en maatregelen voor zowel misdrijven als overtredingen. In hoofdstuk 6 worden de

ramingen voor de reclassering, kindbescherming en gesubsidieerde rechtsbijstand in strafzaken voor het voetlicht gebracht. Hoofdstuk 7 presenteert de ramingen die betrekking hebben op civiel- en bestuursrechtelijke procedures. Het rapport eindigt met een nawoord in hoofdstuk 8.

In hoofdstuk 3 tot en met 7 staat aan het begin van elke paragraaf een schematische weergave van het model. In deze schema's worden paarse blokken gebruikt om achtergrondfactoren aan te duiden, groene blokken voor instroom, gele blokken voor uitstroom en blauwe blokken voor de eindvoorraad. Een plusteken betekent een positieve relatie tussen de betreffende achtergrondfactor en de te voorspellen variabele. Een minteken betekent een negatieve relatie tussen de betreffende achtergrondfactor en de te voorspellen variabele. Een minplusteken betekent soms een negatieve, soms een positieve relatie tussen de betreffende achtergrondfactor en de te voorspellen variabele. Zwarte pijlen worden gebruikt om de geschatte elasticiteit aan te duiden (zie ook bijlage 4 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#)), groene pijlen duiden op relaties die op andere wijze geschat zijn. Bij een rode pijl is er sprake van een één-op-éénrelatie (optelsom van of verdeling naar subcategorieën). Tot slot geven de percentages de gemiddelde procentuele mutatie over de periode 2021-2027 aan voor de desbetreffende variabele.

2 Achtergrondfactoren

De basis van het PMJ wordt gevormd door ontwikkelingen in de samenleving die grotendeels buiten de invloedssfeer van justitie liggen. Het uitgangspunt van het model is dat deze maatschappelijke ontwikkelingen invloed hebben op de ontwikkeling van de criminaliteit en het ontstaan en de beslechting van geschillen en daarmee dus op het beroep op de justitiële ketens.

De rol die maatschappelijke problemen volgens criminologische theorieën spelen in het ontstaan van criminaliteit en de vertaling ervan in kwantificeerbare achtergrondfactoren wordt uitgebreid beschreven in Moolenaar et al. (2004). Het uitgangspunt is dat maatschappelijke problematiek invloed heeft op de ontwikkeling van de criminaliteit en daarmee op het strafrechtelijke gedeelte van de justitiële keten. Voorbeelden van maatschappelijke problematiek zijn:

- groepsvorming van delinquenten;
- maatschappelijke ongelijkheid;
- botsing van culturen;
- sociale instabiliteit;
- opvoeding en sociaal milieu;
- gelegenheid tot deviant gedrag;
- sociale uitstoting;
- opportunity costs (mogelijkheid, rendement en aantrekkelijkheid van andere bronnen van inkomsten in vergelijking met criminaliteit).

Leertouwer et al. (2005, 2007) beschrijven uitgebreid hoe maatschappelijke fenomenen volgens theorieën over het ontstaan en de beslechting van geschillen samenhangen met de instroom van zaken bij de rechter en de afgifte van toevoegingen in het kader van gesubsidieerde rechtsbijstand. De maatschappelijke fenomenen die volgens de theorie een rol spelen, betreffen:

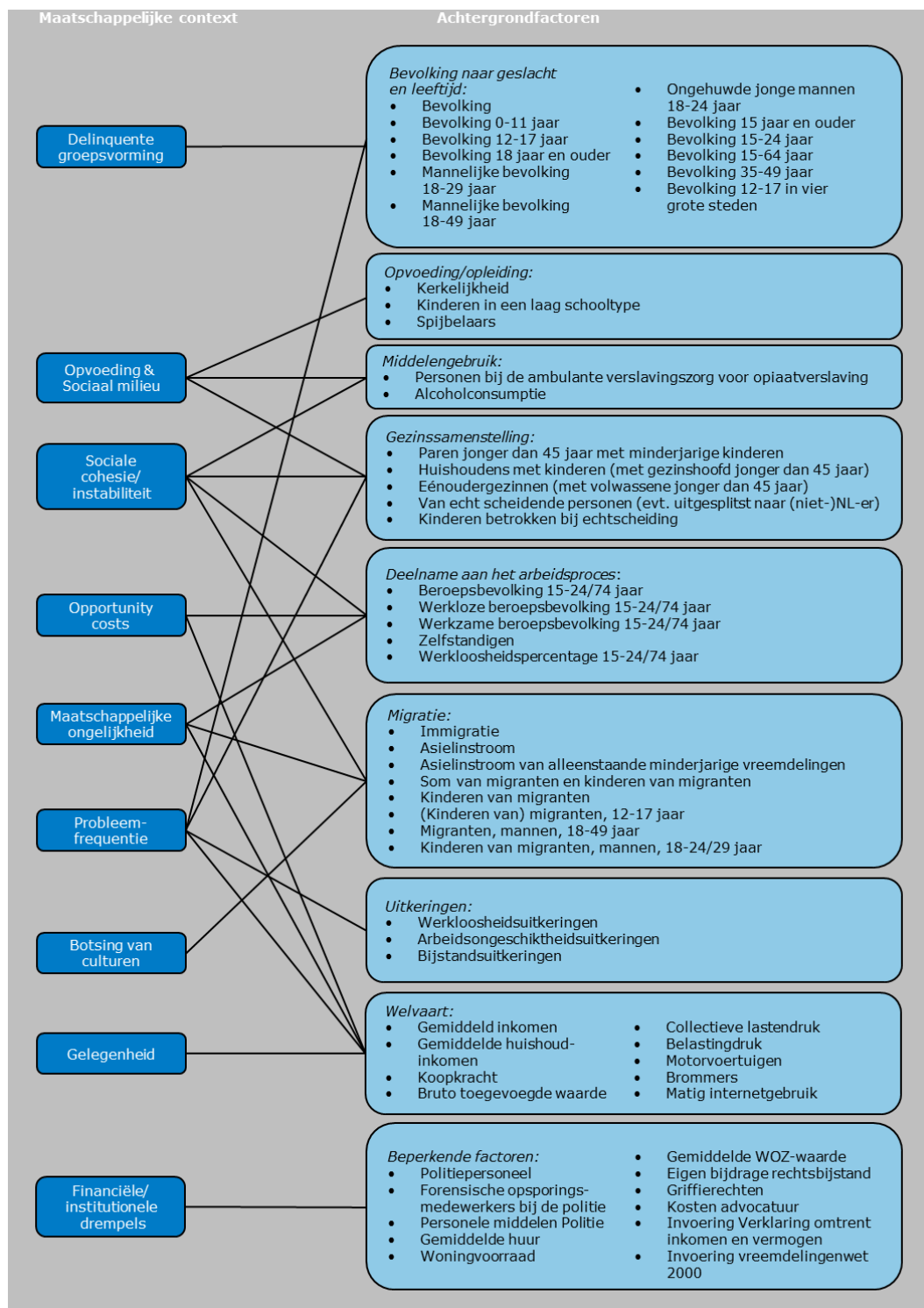
- de mate van sociale cohesie binnen de samenleving;
- probleemfrequentie, namelijk de kans op en het aantal onbevredigende transacties (te denken valt hier aan economische activiteit, arbeidsparticipatie enz.);
- financiële drempels die een rol spelen bij de inschakeling van rechtshulp;
- de organisatie van rechtshulp, die een rol speelt in de beschikbaarheid ervan.

Paragraaf 2.1 gaat nader in op de gebruikte achtergrondfactoren en de verwachting daaromtrent. In paragraaf 2.2 worden de bronnen en de beperkingen van cijfers aangegeven.

2.1 In het PMJ gebruikte achtergrondfactoren

Voor de maatschappelijke problematiek en fenomenen zijn kwantificeerbare indicatoren gezocht, die in het vervolg van dit hoofdstuk *achtergrondfactoren* worden genoemd. Deze achtergrondfactoren vormen tezamen een indicatie van bovengenoemde problemen en fenomenen. Er is geen één-op-éénrelatie tussen de achtergrondfactoren en deze problemen en fenomenen. Een achtergrondfactor kan een indicator zijn voor meerdere problemen en/of fenomenen. Aan de andere kant kan een probleem of fenomeen door meerdere achtergrondfactoren worden gekarakteriseerd. De verbanden in het model zijn dan ook niet noodzakelijkerwijs causaal.

Figuur 2.1 In het PMJ opgenomen achtergrondfactoren

De achtergrondfactoren kunnen grofweg in vier categorieën worden ingedeeld:

- demografische ontwikkelingen;
- economische ontwikkelingen;
- maatschappelijke ontwikkelingen;
- overige ontwikkelingen.

Becker (1968, 1974), Van Tulder (1994), Lilly et al. (1995), Pratt en Cullen (2005), Van der Laan en Blom (2011) geven een uitgebreide beschrijving van de criminologische theorieën over omgevingsfactoren. Theorieën over de ontwikkeling van geschillen of conflicten en het daaropvolgende beroep op rechtshulp en rechtspraak zijn te vinden in Schuyt et al. (1976), Klijn (1996), Van Tulder en Janssen (1998) en Van Velthoven (2002). In het PMJ worden verschillende typen zaken onderscheiden op basis van beleidsrelevantie, omvang en wijze waarop deze zaken door de justitiële keten stromen. In de veiligheidsketen wordt een onderscheid gemaakt tussen verschillende typen delicten, in de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke keten tussen de verschillende typen conflicten. Per zaakstype wordt bekeken welke achtergrondfactoren mogelijk relevant kunnen zijn. Vervolgens wordt op statistische gronden beslist welke achtergrondfactoren van de korte lijst uiteindelijk in het model voor het desbetreffende zaakstype worden opgenomen. De ramingen van de ontwikkelingen in de achtergrondfactoren worden grotendeels uit externe bronnen verkregen (zie bronvermelding bij de figuren). Figuur 2.1 geeft een overzicht van de in het model opgenomen achtergrondfactoren en de achterliggende theorie.

Niet alle achtergrondfactoren hebben even veel effect. In bijlage 4 worden de elasticiteiten van de opgenomen achtergrondfactoren gepresenteerd en in bijlage 5 staat de bijdrage van de achtergrondfactoren aan de justitiële ramingen.² De bijdrage is de combinatie van de elasticiteit en de omvang van de desbetreffende achtergrondfactor.

2.1.1 Demografische achtergrondfactoren

De in het model opgenomen demografische achtergrondfactoren zijn:

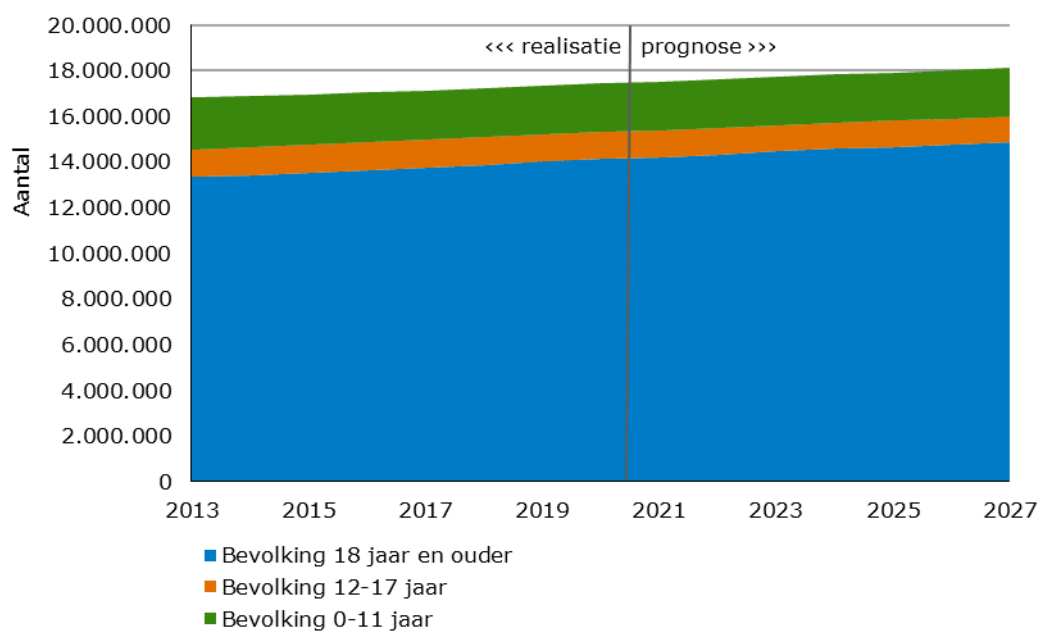
- subcategorieën van de bevolking;
  - het aantal 0- t/m 11-jarigen;
  - het aantal 12- t/m 17-jarigen;
  - het aantal mensen van 15 jaar en ouder;
  - het aantal mensen van 18 jaar en ouder;
  - het aantal 15- t/m 24-jarigen;
  - het aantal 15- t/m 64-jarigen;
  - het aantal 35- t/m 49-jarigen;
- het aantal 12- t/m 17-jarigen in de vier grote steden;
- de mannelijke bevolking van 18 tot en met 29 of 49 jaar;
- de ongehuwde mannelijke bevolking van 18 tot en met 24 jaar;
- subcategorieën van het aantal migranten, dat wil zeggen personen die geboren zijn in Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije:
  - het aantal migranten in de leeftijd van 12 t/m 17 jaar;
  - het aantal mannelijke migranten in de leeftijd van 18 t/m 49 jaar;
- subcategorieën van het aantal kinderen van migranten, dat wil zeggen personen van wie (één van) de ouders geboren is in Afrika, Latijns-Amerika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije:

---

² Bijlagen 3 t/m 5 zijn beschikbaar op de website van het [WODC](#). In bijlage 2 van dit rapport is een overzicht van deze online tabellen terug te vinden.

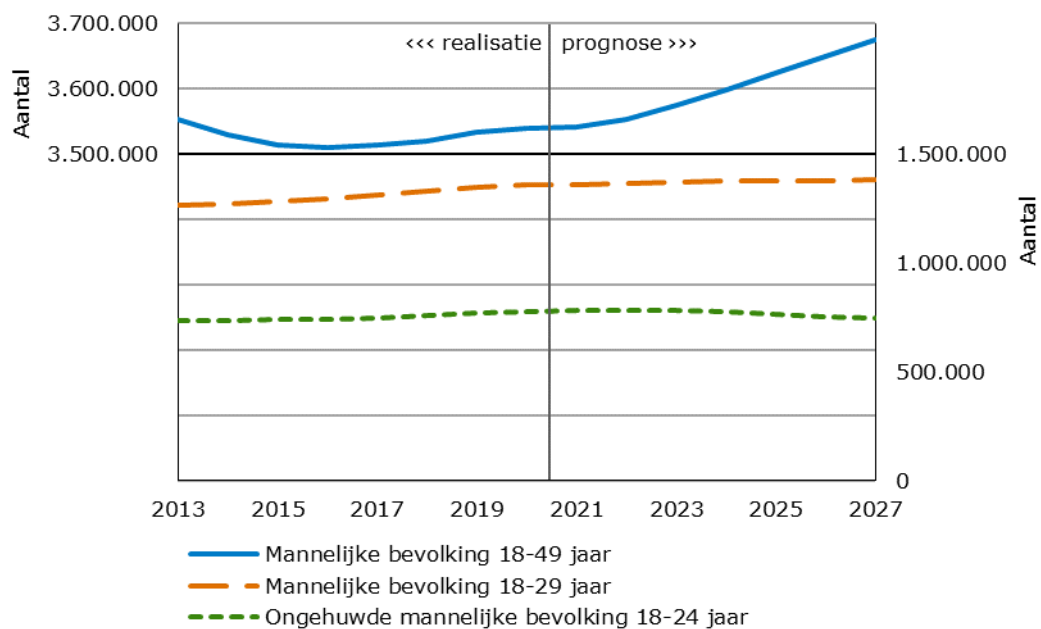
- het aantal kinderen van migranten;
  - het aantal kinderen van migranten in de leeftijd van 12 t/m 17 jaar;
  - het aantal mannelijke kinderen van migranten in de leeftijd van 18 t/m 24 of 29 jaar;
  - de som van migranten en kinderen van migranten.
- Figuren 2.2 tot en met 2.6 tonen de (verwachte) ontwikkelingen in deze achtergrondfactoren.

Figuur 2.2 Totale bevolking, 2013-2027

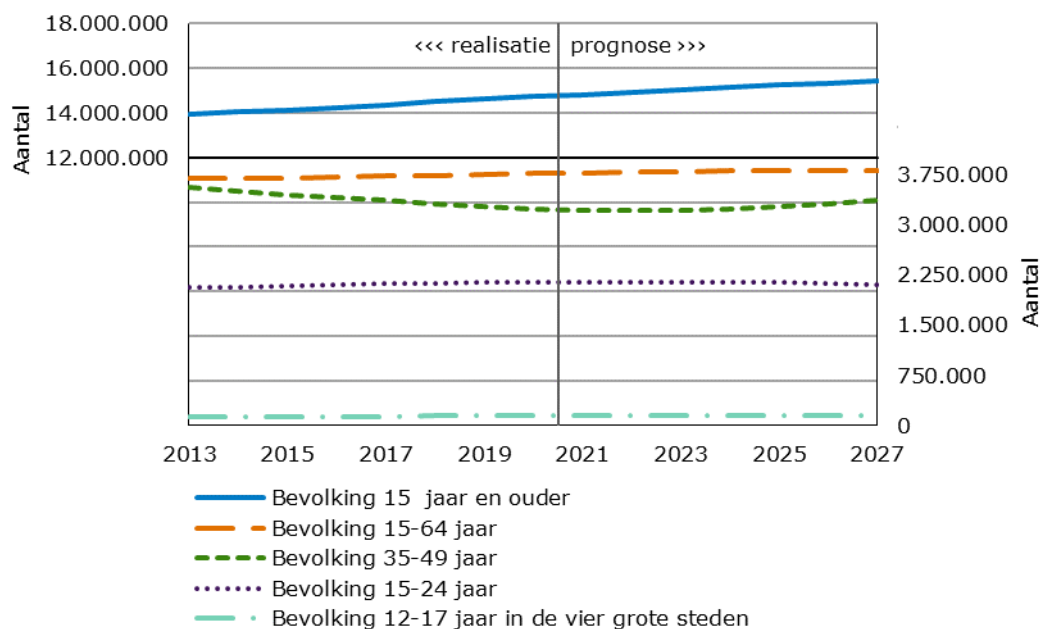
Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.3 Mannelijke bevolking naar leeftijd, 2013-2027

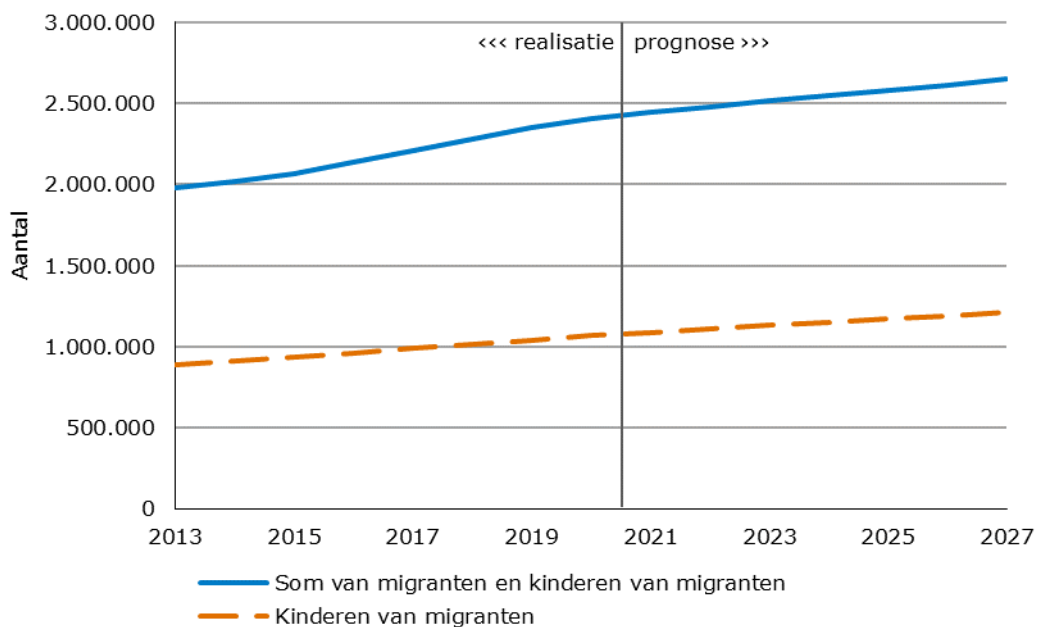
Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.4 Bevolking in verschillende leeftijdscategorieën, 2013-2027

Bron: CBS, bewerking WODC

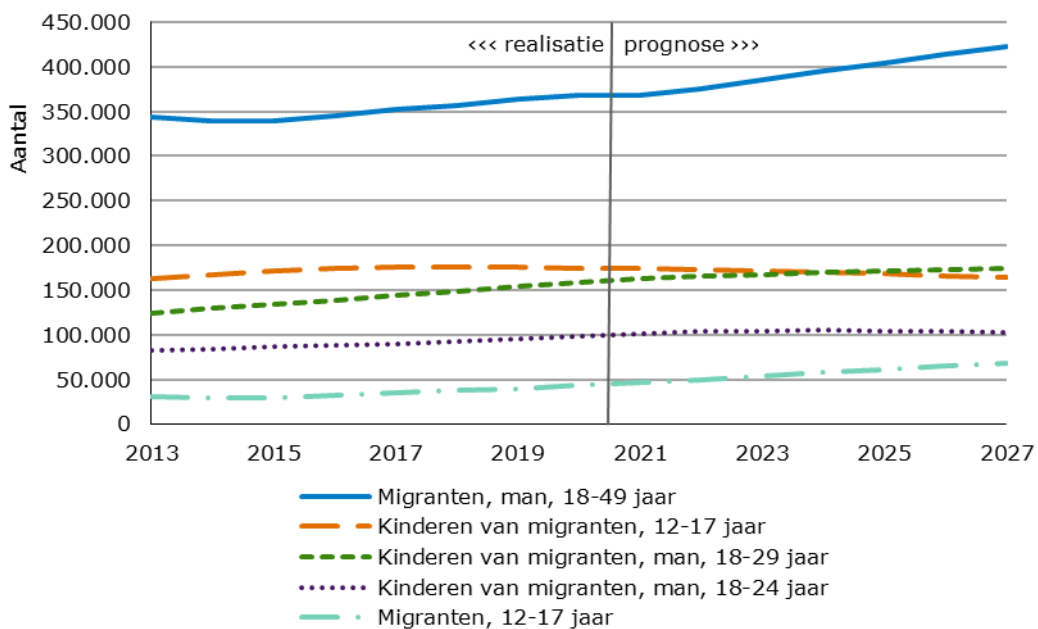
Figuur 2.5 (Kinderen van) migranten, 2013-2027*

* Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.6 (Kinderen van) migranten naar geslacht en leeftijdscategorie, 2013-2027*

* Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Bron: CBS, bewerking WODC

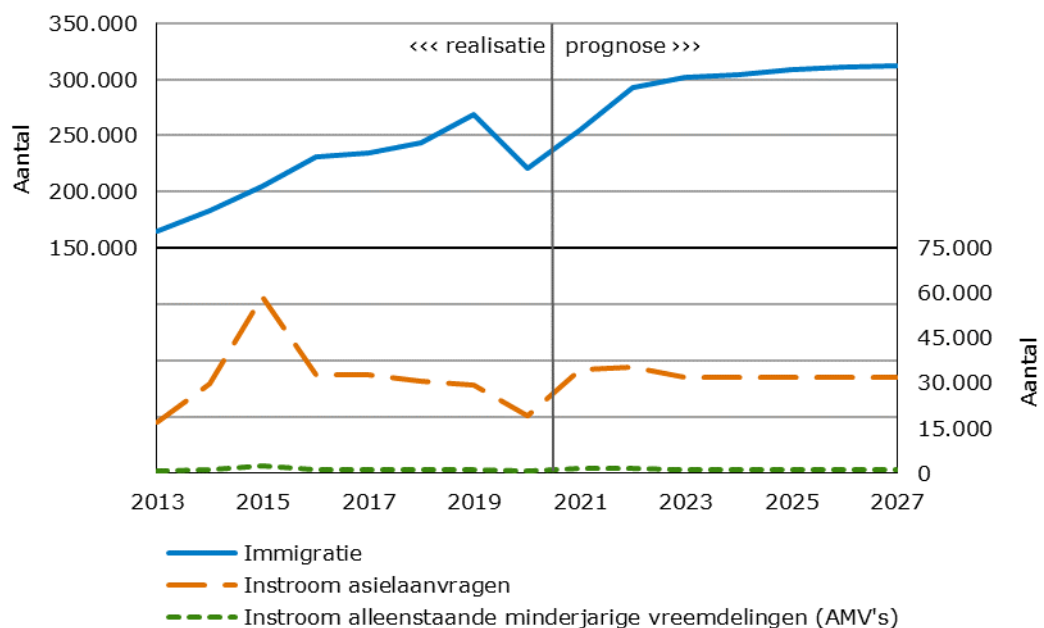
2.1.2 Maatschappelijke achtergrondfactoren

De in het model opgenomen maatschappelijke achtergrondfactoren zijn:

- het aantal immigranten;
- de asielinstroom;
- het aantal alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's);
- het aantal paren met minderjarige kinderen waarbij het gezinshoofd jonger dan 45 jaar is;
- het aantal huishoudens met kinderen waarbij het gezinshoofd al dan niet jonger dan 45 jaar is;
- het aantal éénoudergezinnen waarbij de ouder al dan niet jonger dan 45 jaar is;
- het aantal personen dat in een jaar gaat scheiden;
- het aantal kinderen betrokken bij echtscheiding;
- het aantal echtscheidingen waarbij
  - de man afkomstig is uit Nederland en de vrouw uit het buitenland;
  - de man en de vrouw afkomstig zijn uit hetzelfde buitenland;
- het aantal spijbelaars;
- het aantal kinderen in een laag schooltype;
- het aantal personen bij de ambulante verslavingszorg voor opiaatverslaving;
- de alcoholconsumptie;
- de kerkelijkheid: dit heeft betrekking op de vraag tot welke kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering men zichzelf rekent;
- het matige internetgebruik (minimaal eens in de drie maanden).

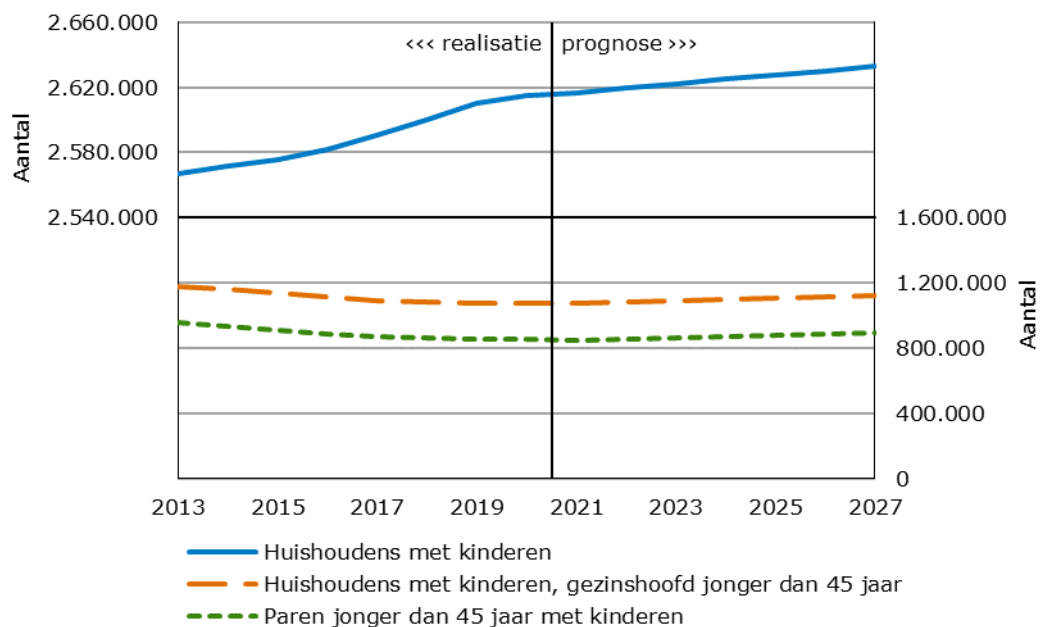
Figuren 2.7 tot en met 2.14 tonen de (verwachte) ontwikkelingen in deze achtergrondfactoren.

Figuur 2.7 Instroom asiel en immigratie, 2013-2027

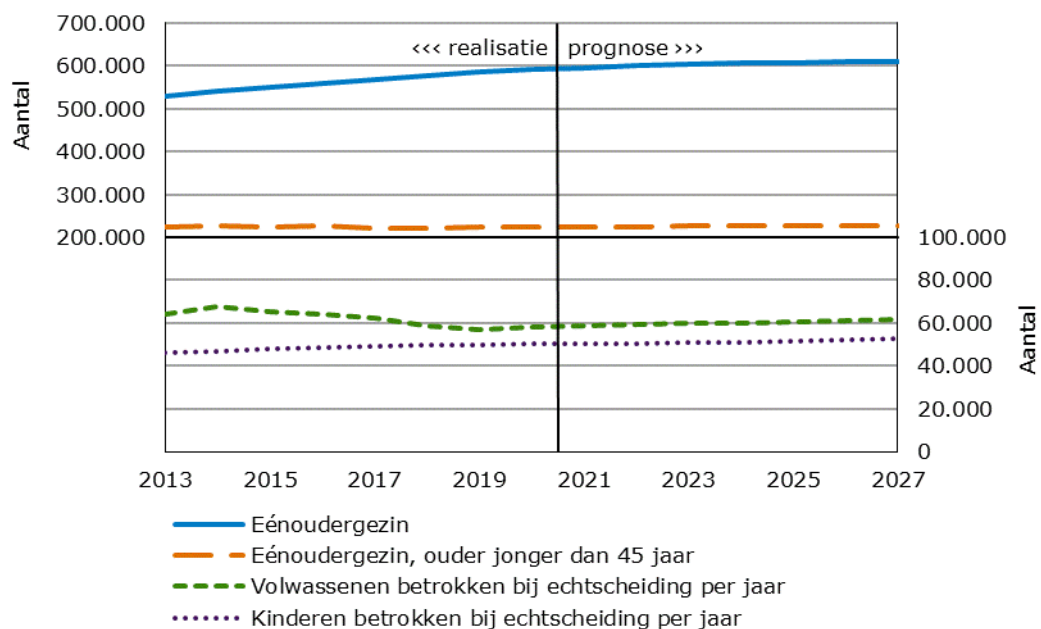
Bron: CBS, IND, bewerking WODC

Figuur 2.8 Burgerlijke staat en huishoudensamenstelling, 2013-2027

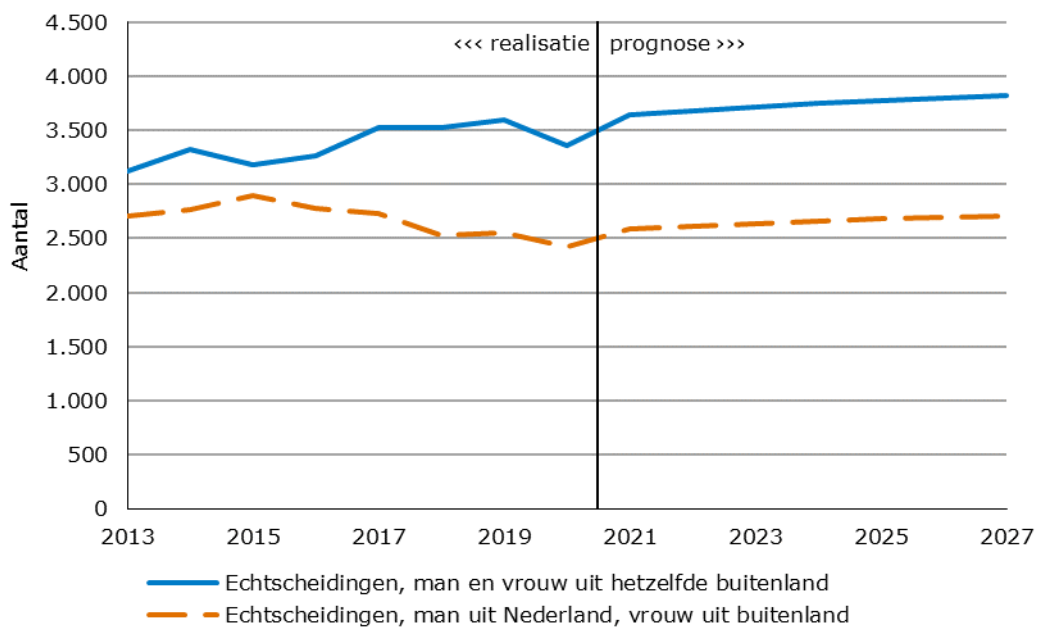
Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.9 Scheidingen, 2013-2027

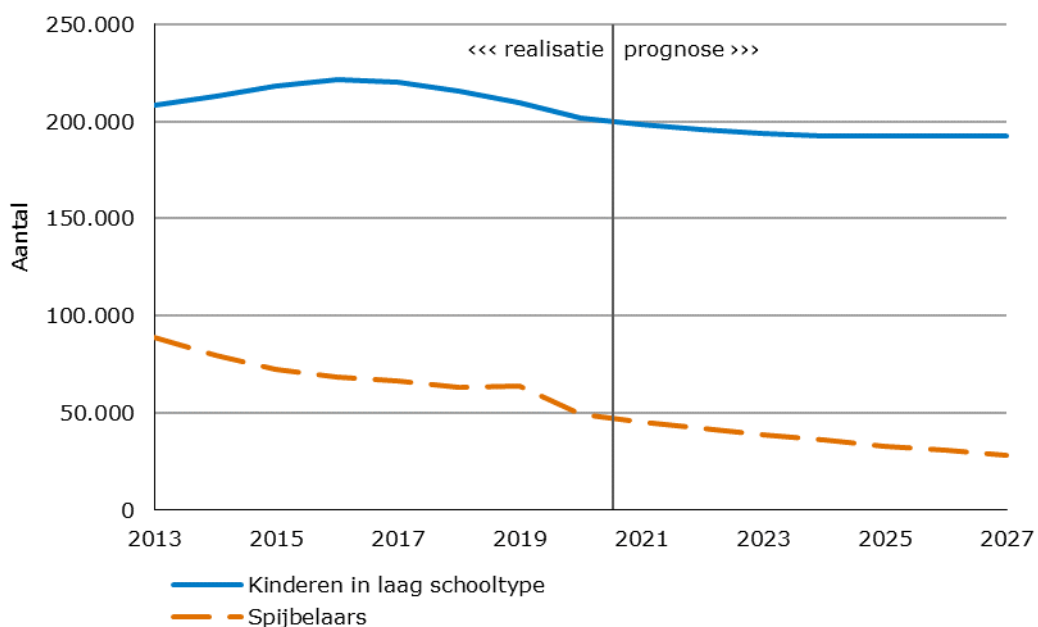
Bron: CBS, IND, bewerking WODC

Figuur 2.10 Scheidingen uitgesplitst naar (niet-)Nederlander, 2013-2027

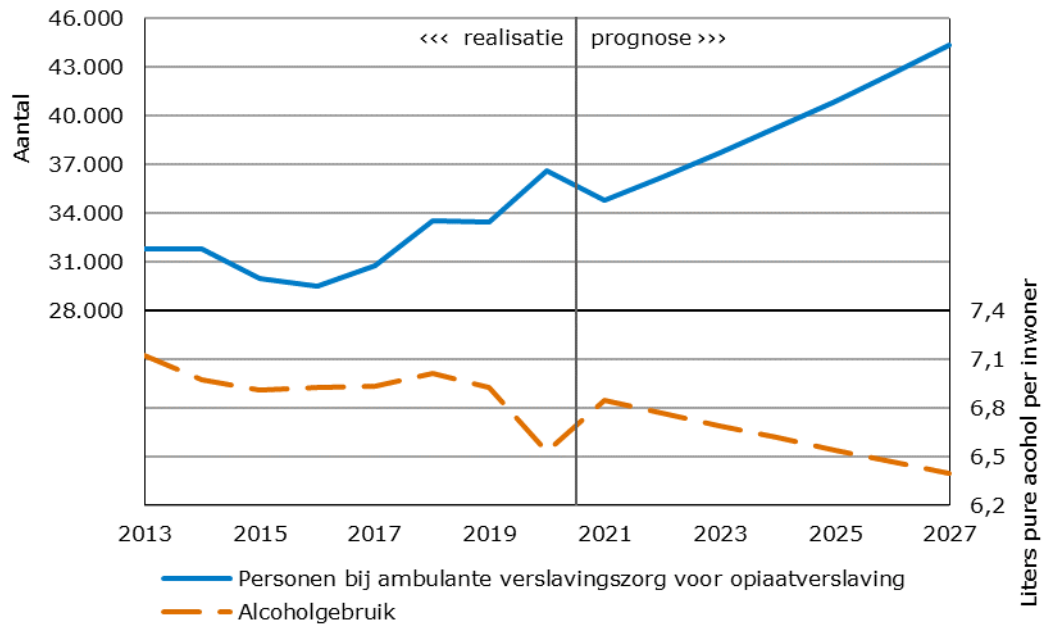
Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.11 Opleiding, 2013-2027

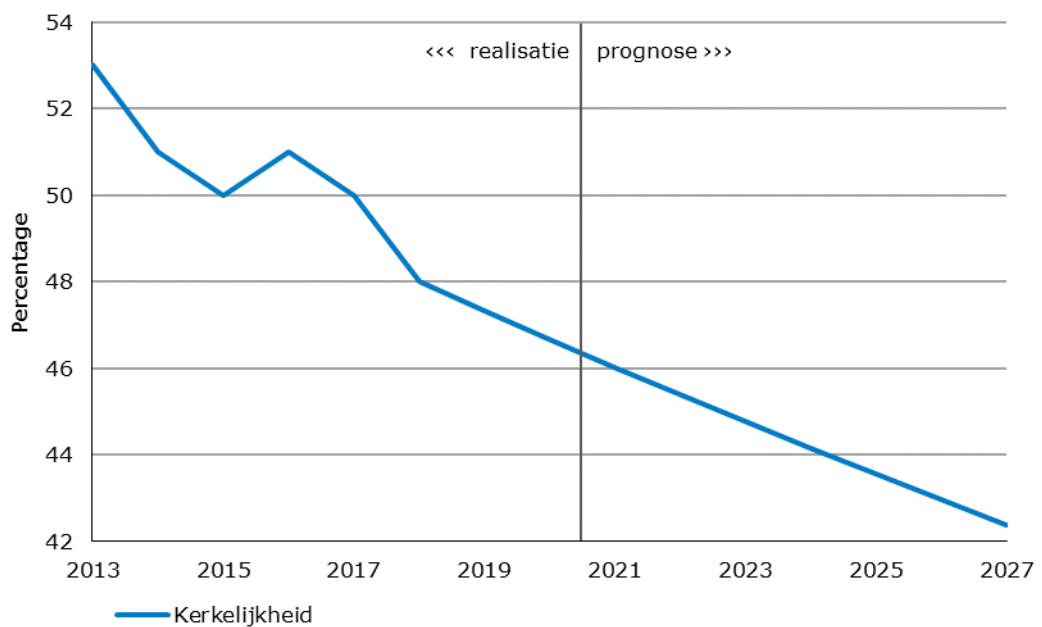
Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.12 Verslaving, 2013-2027

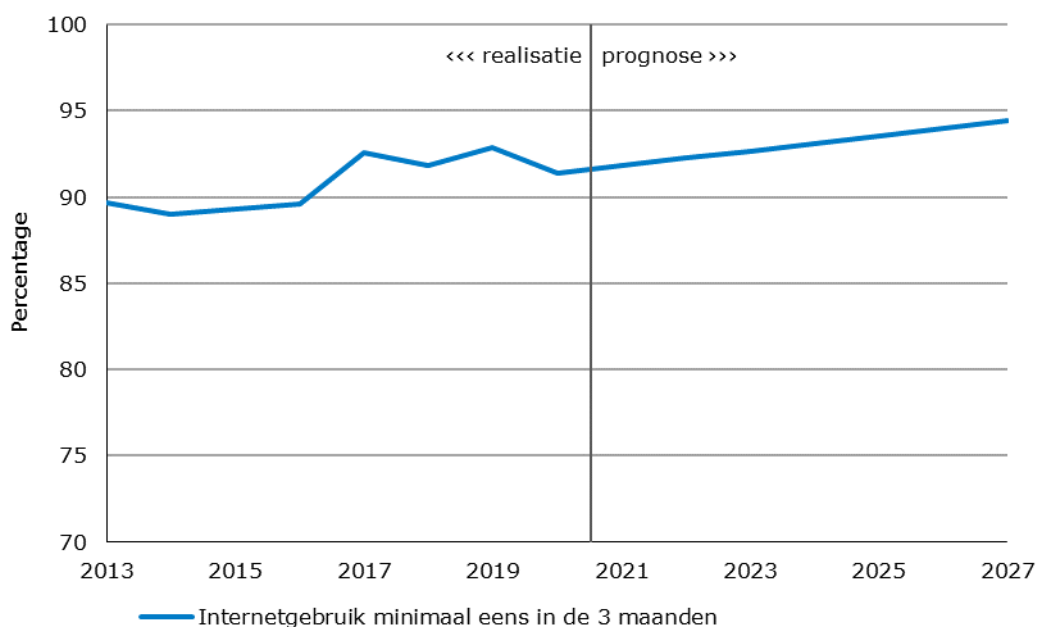
Bron: Trimbos Instituut/Nederlands Instituut voor alcoholbeleid, bewerking WODC

Figuur 2.13 Kerkelijkheid, 2013-2027

Bron: CBS, bewerking WODC

Figuur 2.14 Internetgebruik, 2013-2027

Bron: CBS, bewerking WODC

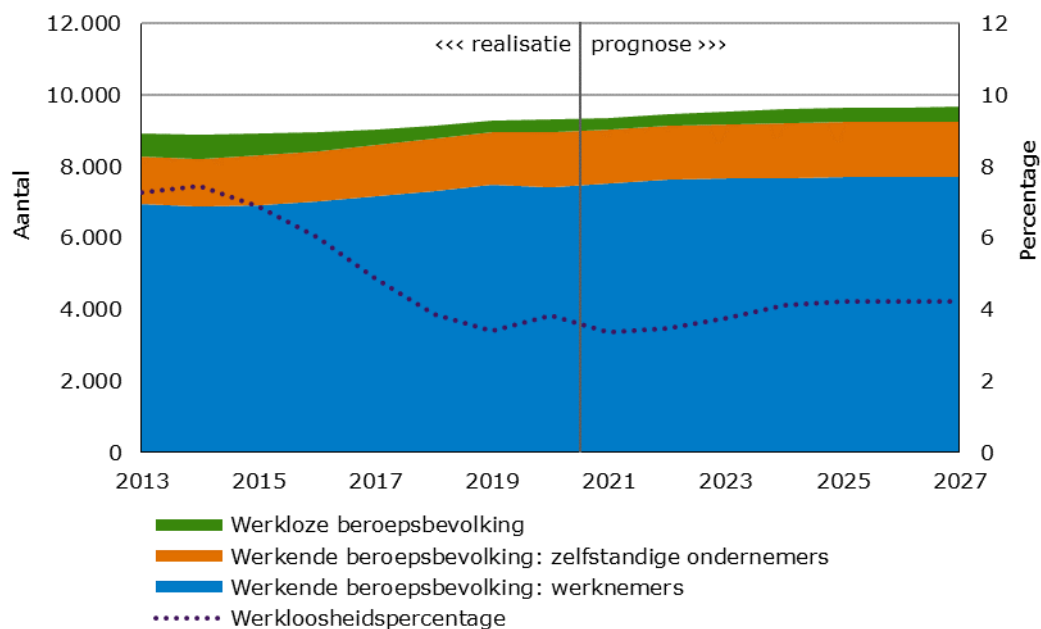
2.1.3 Economische achtergrondfactoren

De in het model opgenomen economische achtergrondfactoren zijn:

- de omvang van de beroepsbevolking van 15 t/m 24 of 74 jaar:
  - de omvang van de werkloze beroepsbevolking van 15 t/m 24 of 74 jaar;
  - de omvang van de werkzame beroepsbevolking van 15 t/m 24 of 74 jaar;
- het aantal zelfstandig ondernemers;
- het werkloosheidspercentage onder mensen van 15 t/m 24 of 74 jaar;
- het aantal werkloosheidsuitkeringen;
- het aantal bijstandsuitkeringen;
- het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen;
- de reële bruto toegevoegde waarde;
- het reëel besteedbaar jaarinkomen per hoofd van de bevolking;
- het reëel besteedbaar gezinsinkomen;
- de koopkracht;
- de gemiddelde huur;
- de collectieve lastendruk;
- de belastingdruk;
- het aantal motorvoertuigen;
- het aantal brommers;
- de totale kosten van advocatuur;
- de gemiddelde eigen bijdrage bij gesubsidieerde rechtsbijstand.

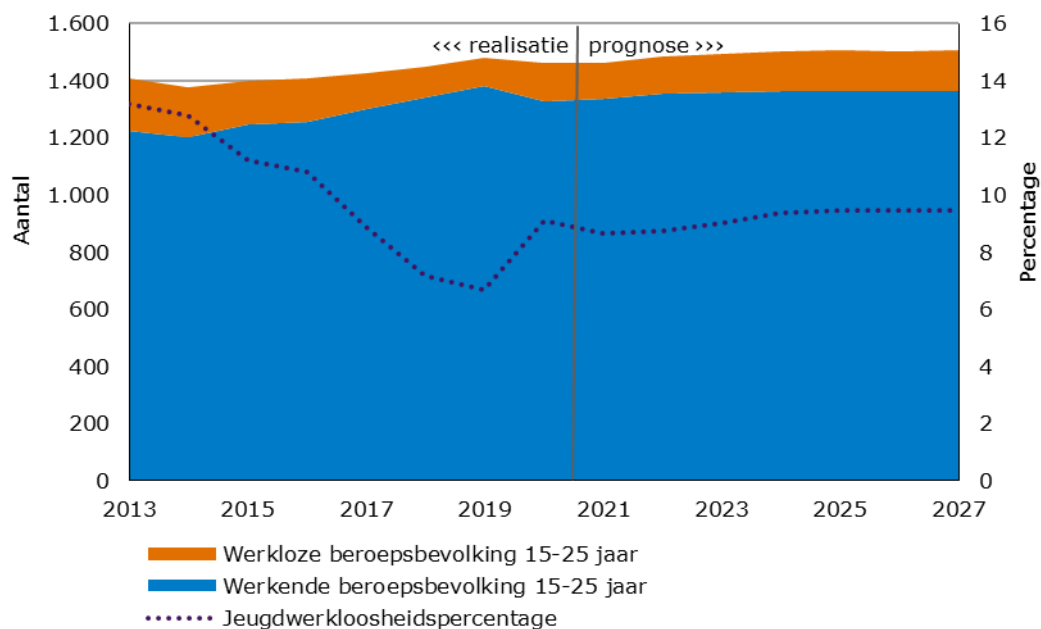
Figuren 2.15 tot en met 2.21 tonen de (verwachte) ontwikkelingen in deze achtergrondfactoren.

Figuur 2.15 Beroepsbevolking, 2013-2027

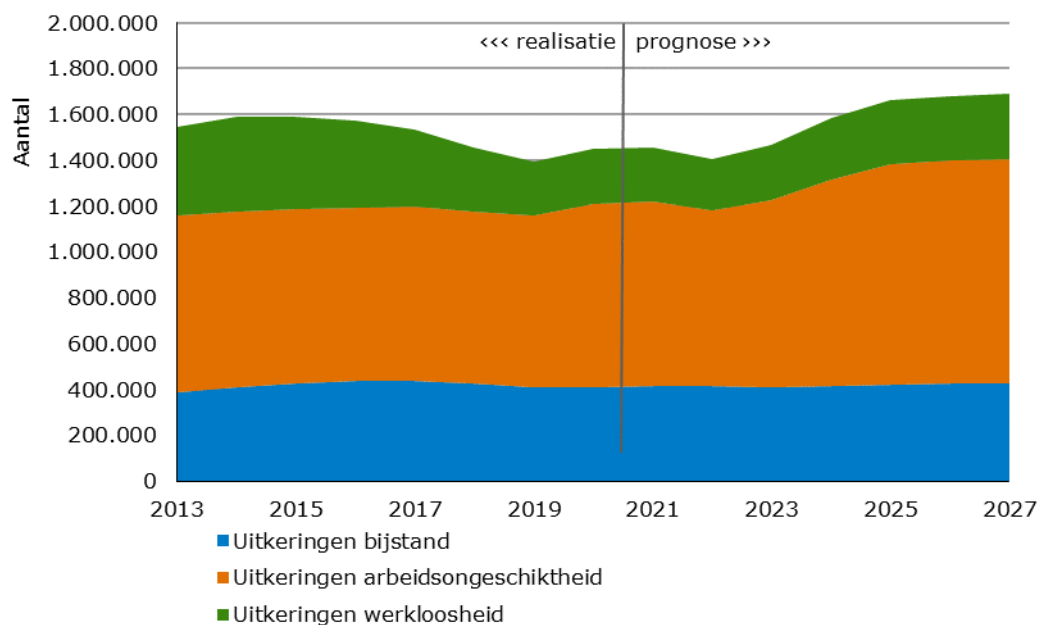
Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.16 Jeugdberoepsbevolking, 2013-2027

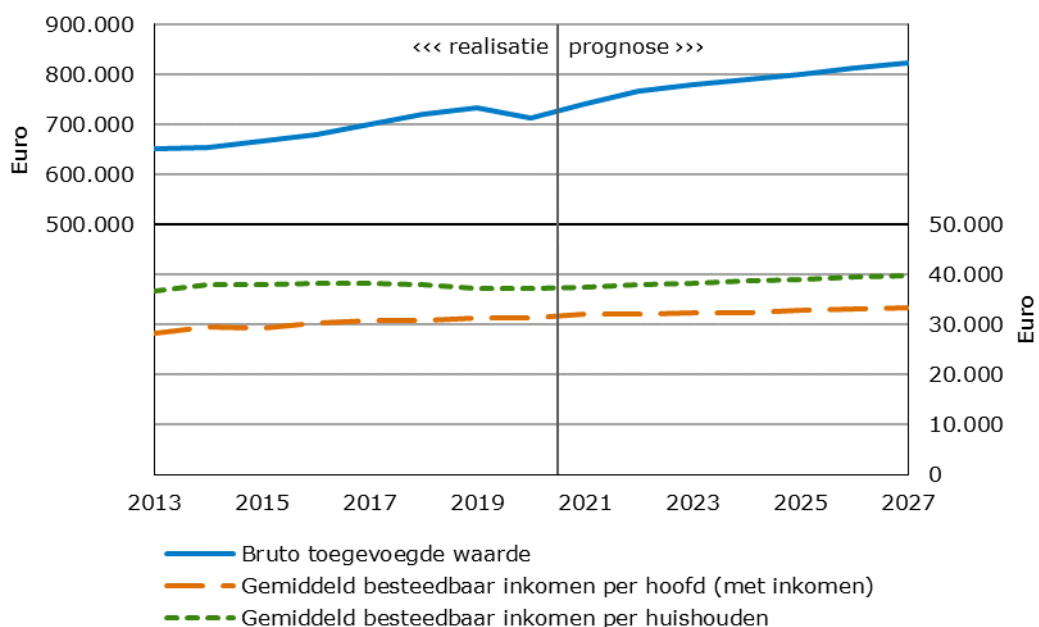
Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.17 Uitkeringen, 2013-2027

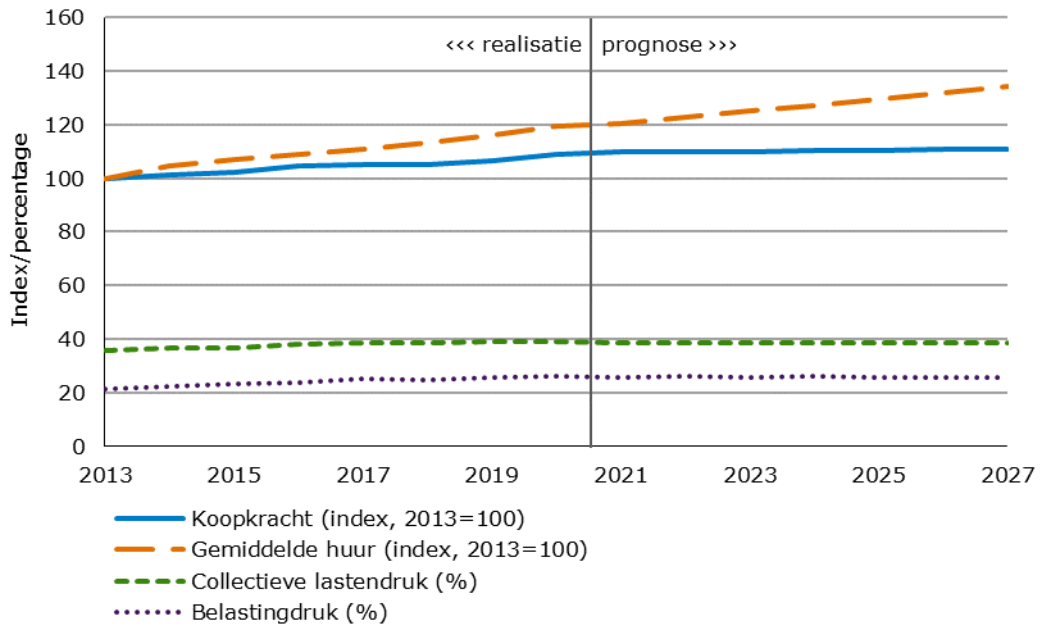
Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.18 Bruto toegevoegde waarde en gemiddeld inkomen, 2013-2027

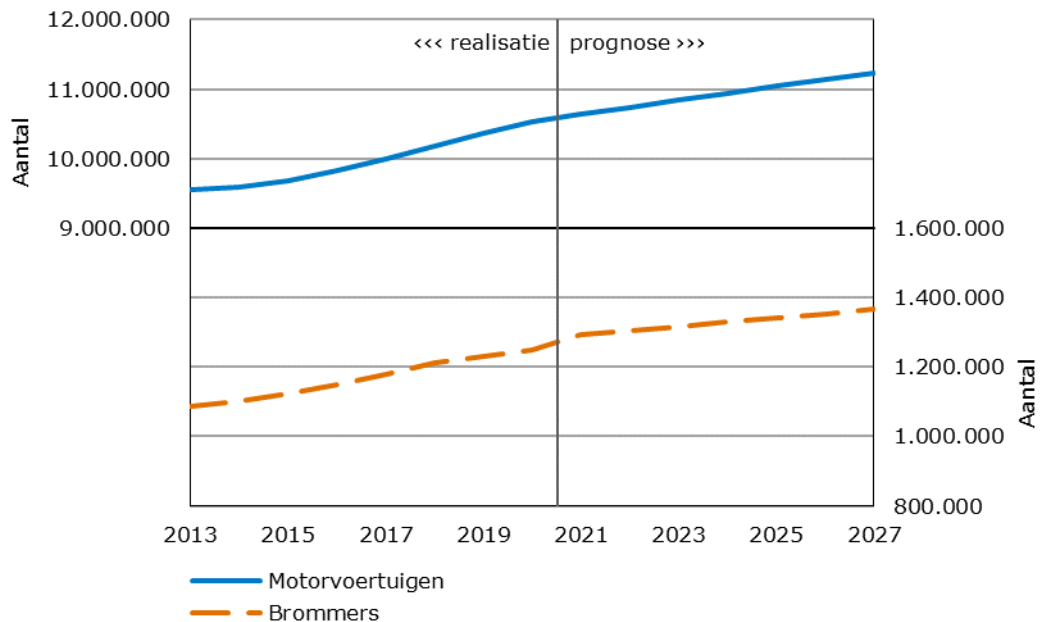
Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.19 Koopkracht, gemiddelde huur, collectieve lastendruk en belastingdruk, 2013-2027

Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

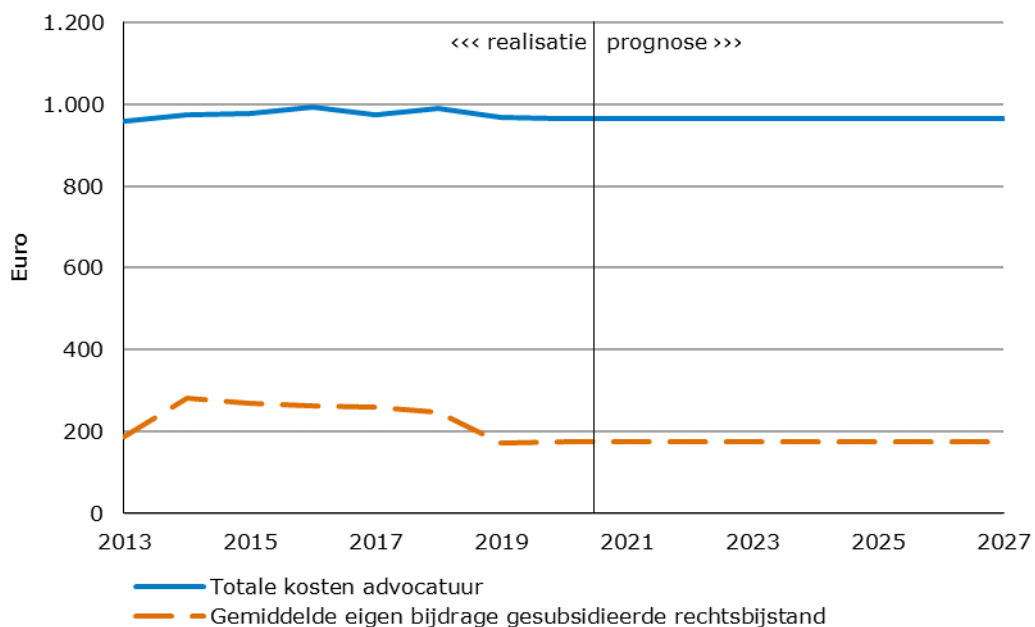
Figuur 2.20 Mobiliteit, 2013-2027

Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.21 Advocatuur en rechtsbijstand, 2013-2027

Bron: Raden voor Rechtsbijstand/CBS, bewerking WODC/Rvdr

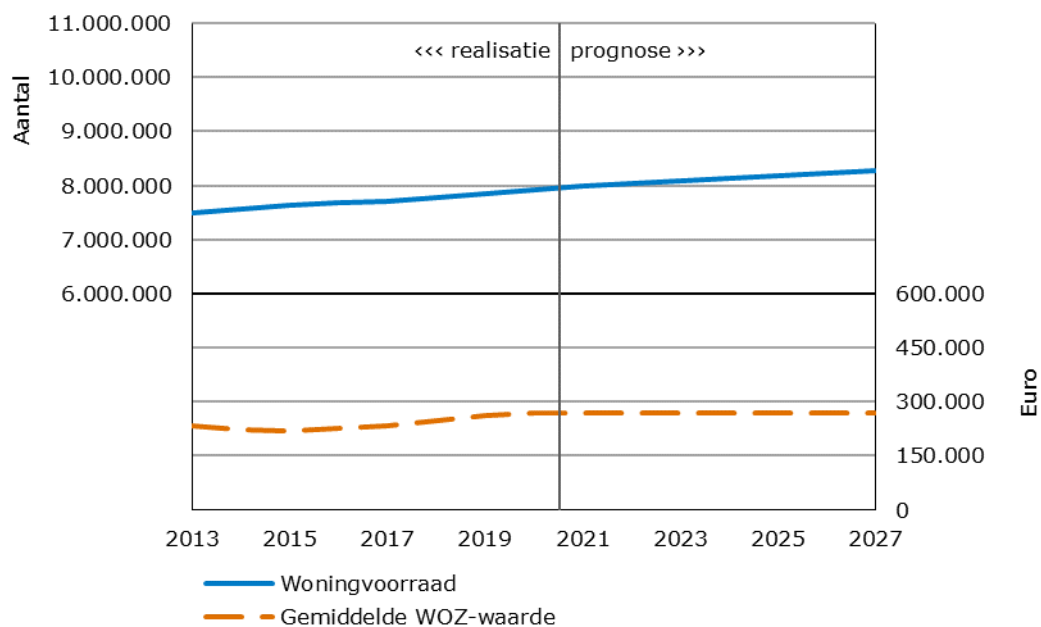
2.1.4 Overige achtergrondfactoren

De overige in het model opgenomen achtergrondfactoren zijn:

- de woningvoorraad;
- de gemiddelde WOZ-waarde;
- het aantal politiemedewerkers (in fulltime equivalenten);
- het aantal forensische opsporingsmedewerkers bij de politie;
- de middelen van de politie;
- de griffierechten voor verschillende type zaken.

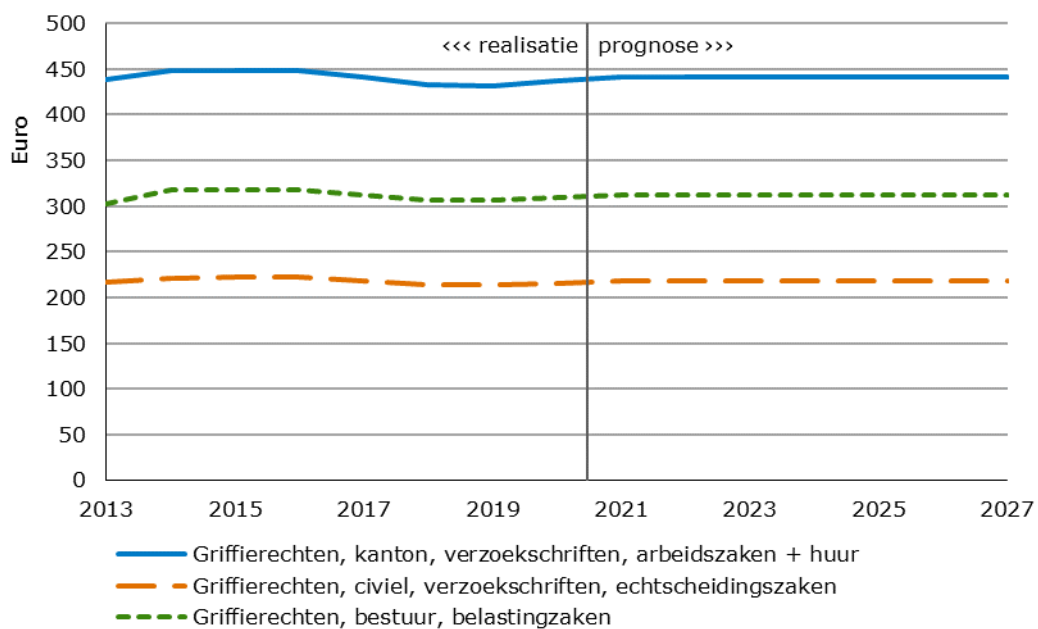
Figuren 2.22 tot en met 2.24 tonen de (verwachte) ontwikkelingen in deze achtergrondfactoren.

Figuur 2.22 Woningen, 2013-2027

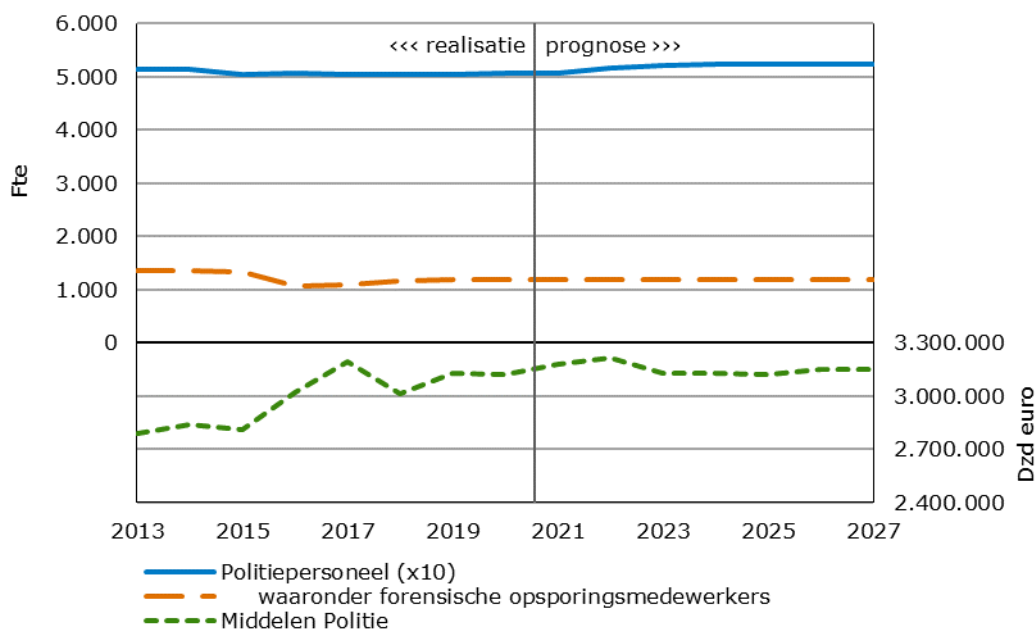
Bron: CBS/CPB, bewerking WODC

Figuur 2.23 Griffierechten, 2013-2027

Bron: Rvdr, bewerking WODC

Figuur 2.24 Politiepersoneel, 2013-2027

Bron: MinJenV, bewerking WODC

2.2 Opmerkingen

- De middelen van politie tot en met 2020 zijn conform de slotwet MinJenV/BZK. De personele middelen van de politie zijn voor 2021 en verder conform de begroting 2022 van MinJenV, terwijl de materiële middelen recht evenredig toenemen met het aantal geregistreerde misdrijven. Het percentage dat beschikbaar is voor opsporing is ontleend aan Moolenaar et al. (2015). De gegevens zijn gecorrigeerd voor inflatie.
  - De ramingen voor het politiepersoneel zijn afkomstig van MinJenV.
  - Ramingen van demografische ontwikkelingen, zoals bevolkingsgegevens, zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS):
    - voor de bevolkingscijfers op landelijk niveau is gebruikgemaakt van de prognoses van 16 december 2020;
    - voor de bevolkingscijfers op regionaal niveau is gebruikgemaakt van de prognoses van 10 september 2019;
    - voor huishoudens is gebruikgemaakt van de prognoses van 18 december 2018.
  - Ramingen van de beroepsbevolking, de koopkrachtontwikkeling, het gemiddeld inkomen, uitkeringen, de bruto toegevoegde waarde, de collectieve lastendruk en de belastingdruk zijn ontleend aan diverse publicaties van het Centraal Planbureau (CPB):
    - voor 2021-2025 zie de Macro Economische Verkenningen van september 2021 van het Centraal Planbureau (CPB, 2021);
    - vanaf 2026 zie de langetermijnverkenningen van het Centraal Planbureau (Huizinga & Smid, 2004; Roodenburg & Van Vuuren, 2004; Smid, 2007).
- Voor de langetermijnramingen met betrekking tot de arbeidsmarkt is gekozen voor het 'Global Economy'-scenario en mbt de overige economische achtergrondfactoren is gekozen voor het 'Strong Europe'-scenario. De langetermijnramingen van het CPB bevatten geen conjunctuurbewegingen, maar zijn vertaald naar de gemiddelde groei

per jaar berekend over een periode van twintig jaar. Hierdoor lijken de toekomstige ontwikkelingen lineair terwijl zich in de praktijk conjunctuurschommelingen zullen voordoen.

- Ramingen van het aantal motorvoertuigen zijn ontleend aan Janssen et al. (2006).
- De gemiddelde rekenhuur betreft de totale rekenhuur van huurwoningen in de betreffende regio in euro's gecorrigeerd voor inflatie gedeeld door het aantal huurwoningen. Voor de toekomstige waarden van de reële rekenhuur zijn geen ramingen beschikbaar, daarom wordt deze constant verondersteld.
- De ramingen van het aantal brommers, het aantal kinderen en volwassenen betrokken bij echtscheiding en kinderen in een laag schooltype zijn door het WODC geconstrueerd met behulp van trendextrapolatie.
- De reële te betalen eigen bijdrage in het kader van de gesubsidieerde rechtsbijstand wordt voor de periode 2021-2027 constant verondersteld, evenals de totale kosten van de advocatuur.
- De ramingen voor de asielinstroom zijn afkomstig uit de begroting 2022 van MinJenV. De bevolkingsprognoses van het CBS zijn eerder opgesteld en niet voor de nieuwste IND-ramingen gecorrigeerd.

3 Overtredingen

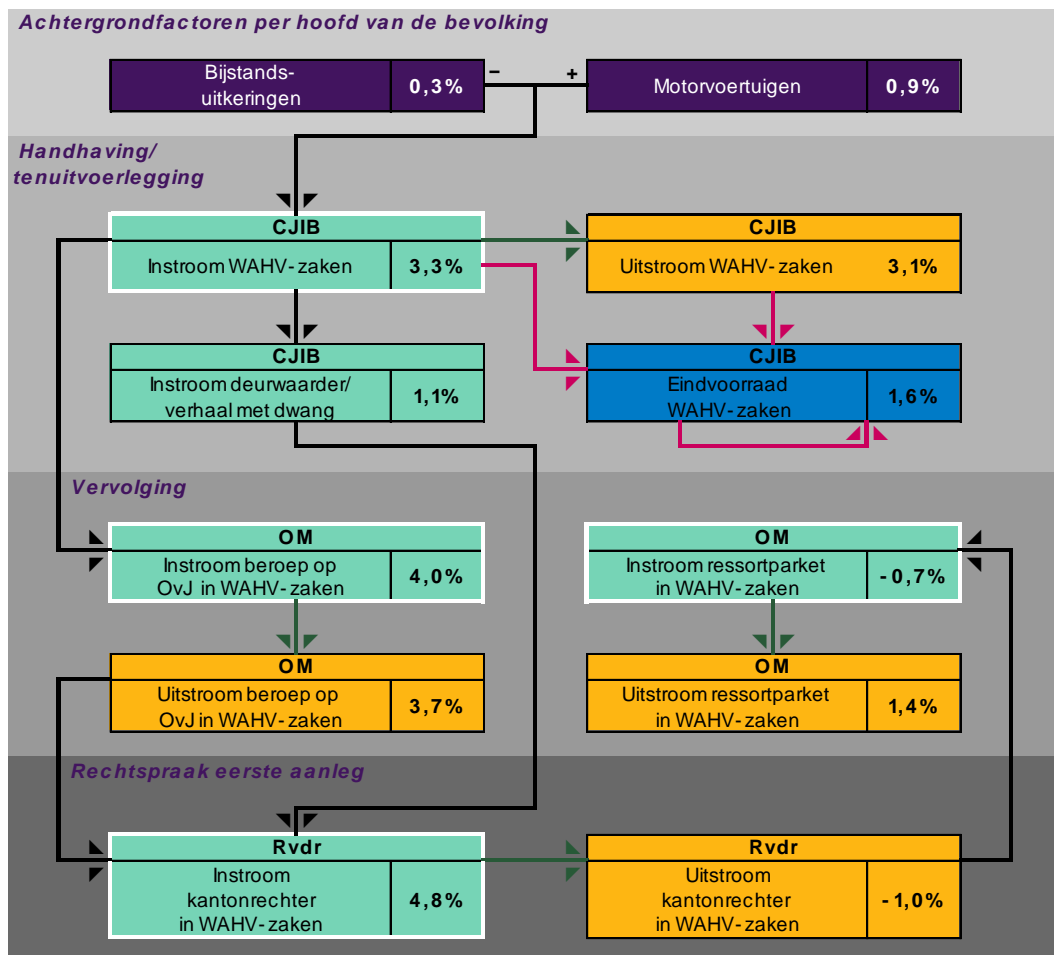
Dit hoofdstuk geeft een overzicht van overtredingen in de veiligheidsketen. Het gaat daarbij om verkeersovertredingen op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV), (politie)strafbeschikkingen en overtredingen die door bijzondere opsporingsdiensten en/of -ambtenaren rechtstreeks worden aangeleverd bij het OM. Paragraaf 3.1 beschrijft de WAHV-zaken, terwijl paragraaf 3.2 ingaat op de overige overtredingen.

3.1 WAHV-zaken

Door de WAHV-zaken ontstaat er een fors beroep op de veiligheidsketen. Verkeersboetes in het kader van de WAHV worden direct doorgestuurd naar het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) zonder tussenkomst van een officier van justitie (OvJ) of een rechter. Een deel van de WAHV-beschikkingen wordt niet betaald en stroomt in bij het OM en stroomt eventueel door naar de rechter. Figuur 3.1 geeft schematisch weer hoe het model voor WAHV-zaken is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van het aantal WAHV-zaken op diverse plekken in de keten.

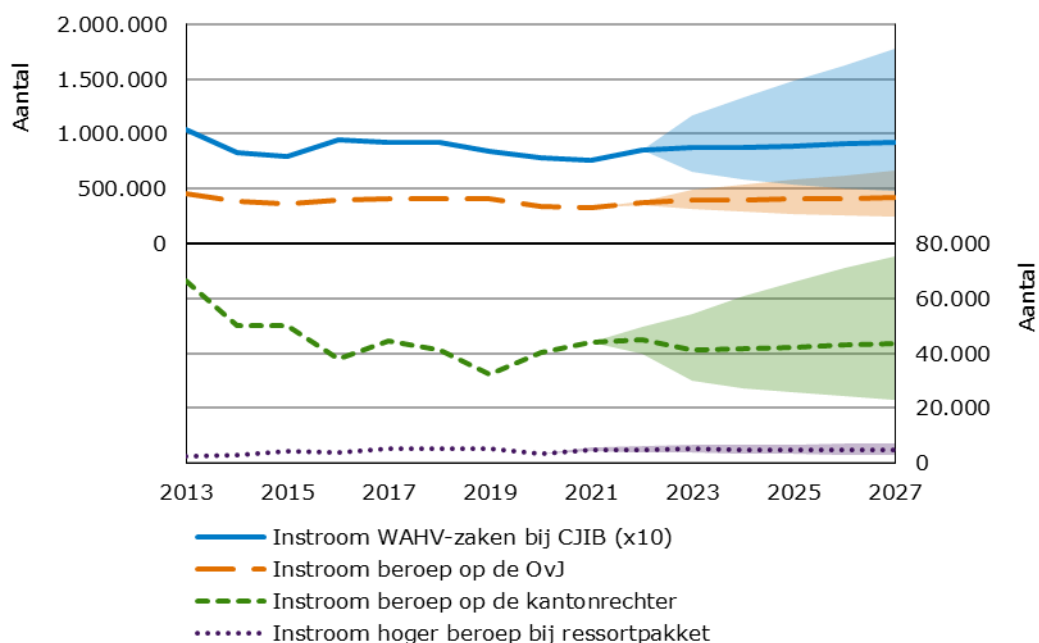
De instroom van WAHV-zaken neemt toe met gemiddeld 3% per jaar in de periode 2021-2027 als gevolg van toename van het aantal bijstandsuitkeringen (als indicatie van de economische ontwikkelingen) en een toename van het aantal motorvoertuigen. Alle daaropvolgende handelingen (beroep op de OvJ, kantonrechter en het hof Leeuwarden) volgen hetzelfde patroon. De instroom van WAHV-zaken bij het Openbaar Ministerie (OM) neemt toe met gemiddeld 4% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van WAHV-zaken bij de sector kanton van de rechtbanken stijgt met gemiddeld 5% per jaar. Figuur 3.2 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 3.1 WAHV-zaken in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 3.2. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 3.2 WAHV-zaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CJIB, PaG, Rvdr, bewerking WODC

3.2 Overige overtredingen

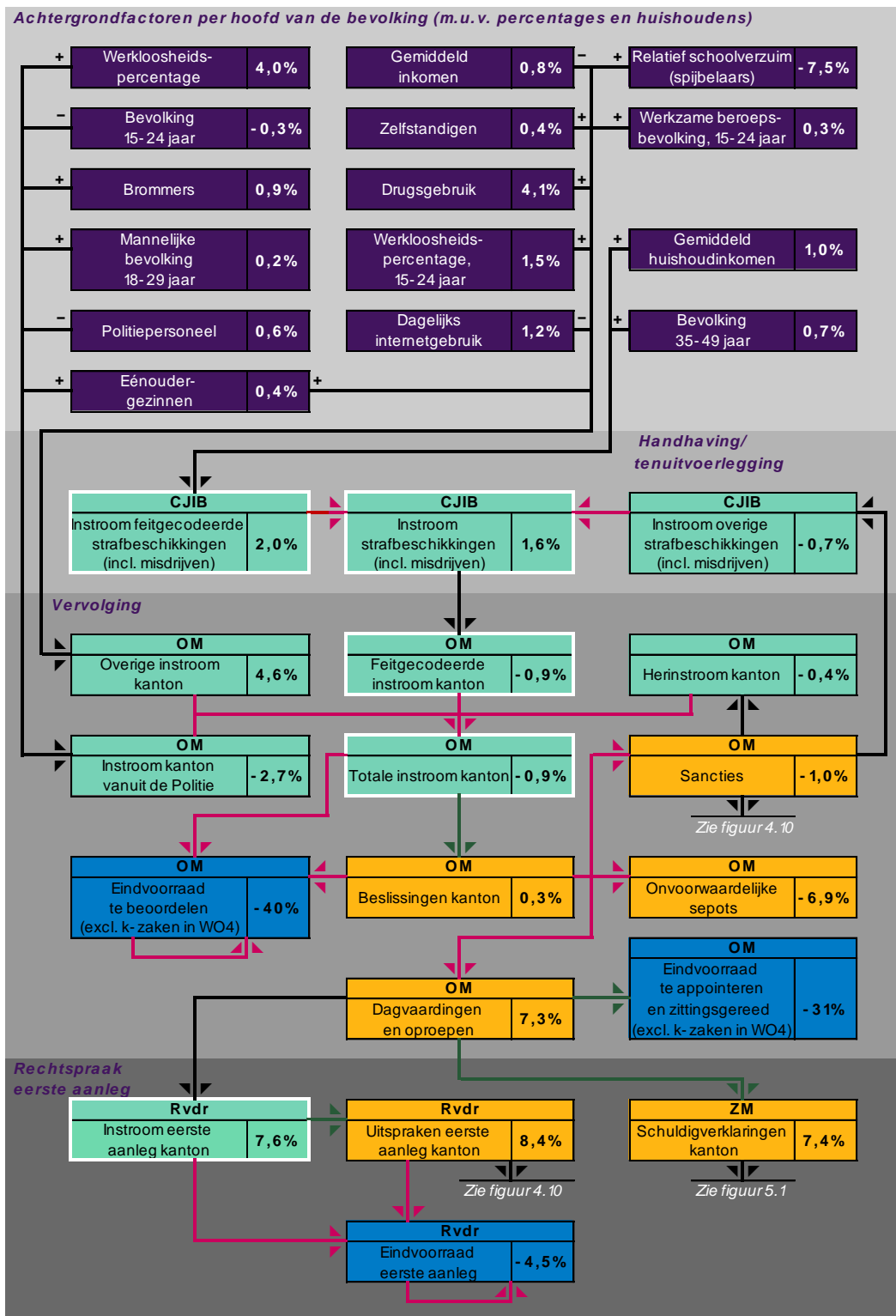
Bijzondere opsporingsdiensten en/of -ambtenaren kunnen overtredingen rechtstreeks aanleveren bij het OM. Deze overtredingen worden uitgesplitst in:

- verkeersovertredingen;
- vervoersovertredingen;
- leerplichtwetovertrredingen;
- overtreding van plaatselijke wetten (APV);
- overige overtredingen.

Daarnaast wordt een deel van de politiestrafbeschikkingen niet betaald en stroomt alsnog in bij het OM.

In alle kantonzaken kan het OM seponeren of een transactie of strafbeschikking aanbieden. Alle transacties en strafbeschikkingen, zowel van de politie als van het OM, worden geregistreerd bij het CJIB. Indien de verdachte niet voor een transactie of strafbeschikking in aanmerking komt, kan het OM de zaak voor de rechter laten komen. Vervolgens zal de rechter een uitspraak doen. Kantonzaken die in hoger beroep gaan, worden niet in dit hoofdstuk behandeld. Omdat het om een relatief klein deel van het totale aantal hoger beroepen gaat, worden deze zaken tezamen met misdrijven in paragraaf 4.4 behandeld. Figuur 3.3 geeft schematisch weer hoe het model voor overige overtredingen is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van het aantal overige overtredingen op diverse plekken in de keten.

Figuur 3.3 Overige overtredingen in het PMJ*

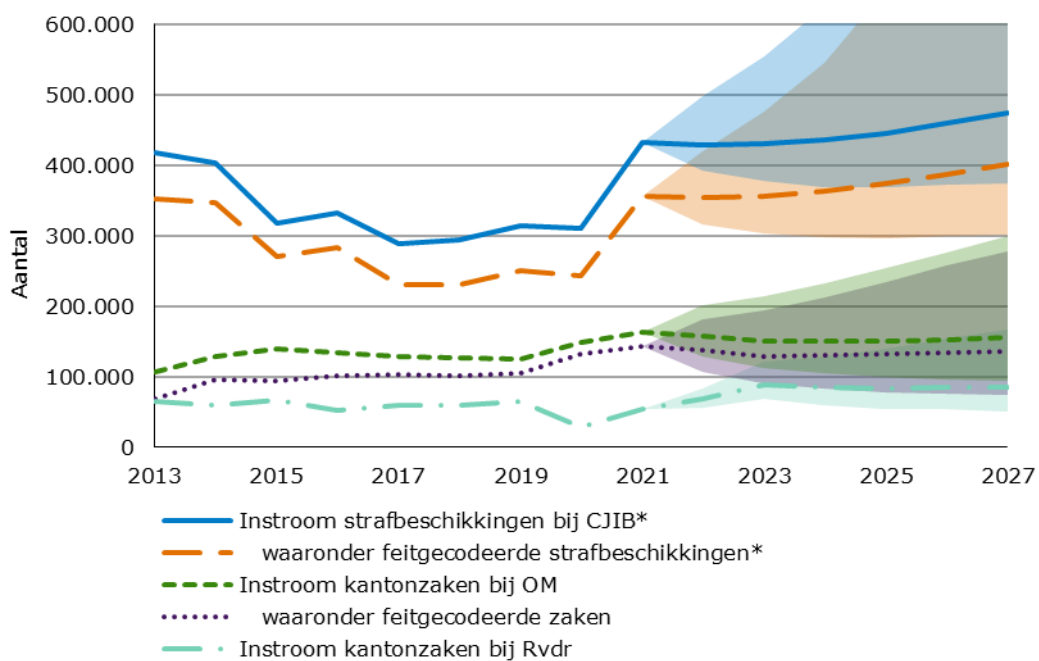

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 3.4. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

De instroom van feitgecodeerde strafbeschikkingen bij het CJIB neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027 als gevolg van een toename van de bevolking van 35 tot en met 49 jaar en een toename van het gemiddelde huishoudinkomen. Zowel het aantal vervolgingen door het OM als het aantal berechtingen door de zittende macht (ZM) stijgen met gemiddeld 7% per jaar. De instroom van overtredingen bij het OM neemt af met gemiddeld 1% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van overtredingen bij de sector kanton van de rechtbanken neemt toe met gemiddeld 8% per jaar. Figuur 3.4 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#). Figuur 3.5 laat zien wat de verwachtingen zijn ten aanzien van de beslissingen van het OM.

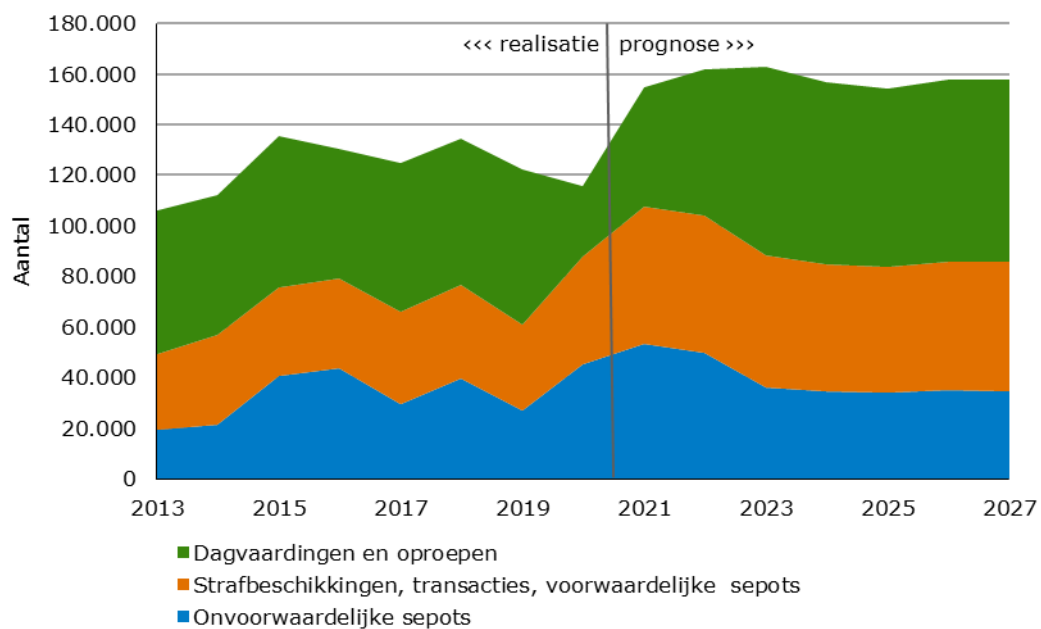
Figuur 3.4 Overtredingen, 2013-2027

* Incl. transacties, inclusief feitgecodeerde misdrijven.

Bron realisatiecijfers: CJIB, RAC-min, PaG, Rvdr, bewerking WODC

Figuur 3.5 Afdoeningen OM in kantonzaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, bewerking WODC

4 Misdrijven

Dit hoofdstuk geeft aan hoe misdrijven zich naar verwachting door de veiligheidsketen zullen bewegen. Paragraaf 4.1 gaat in op de opsporing van misdrijven door de politie. In paragraaf 4.2 komt de slachtofferzorg aan bod. Paragraaf 4.3 behandelt de vervolging en berechting in eerste aanleg. Tot slot gaat paragraaf 4.4 in op het hoger beroep. In deze paragraaf worden misdrijven en overtredingen incl. WAHV-zaken tezamen genomen.

4.1 Opsporing

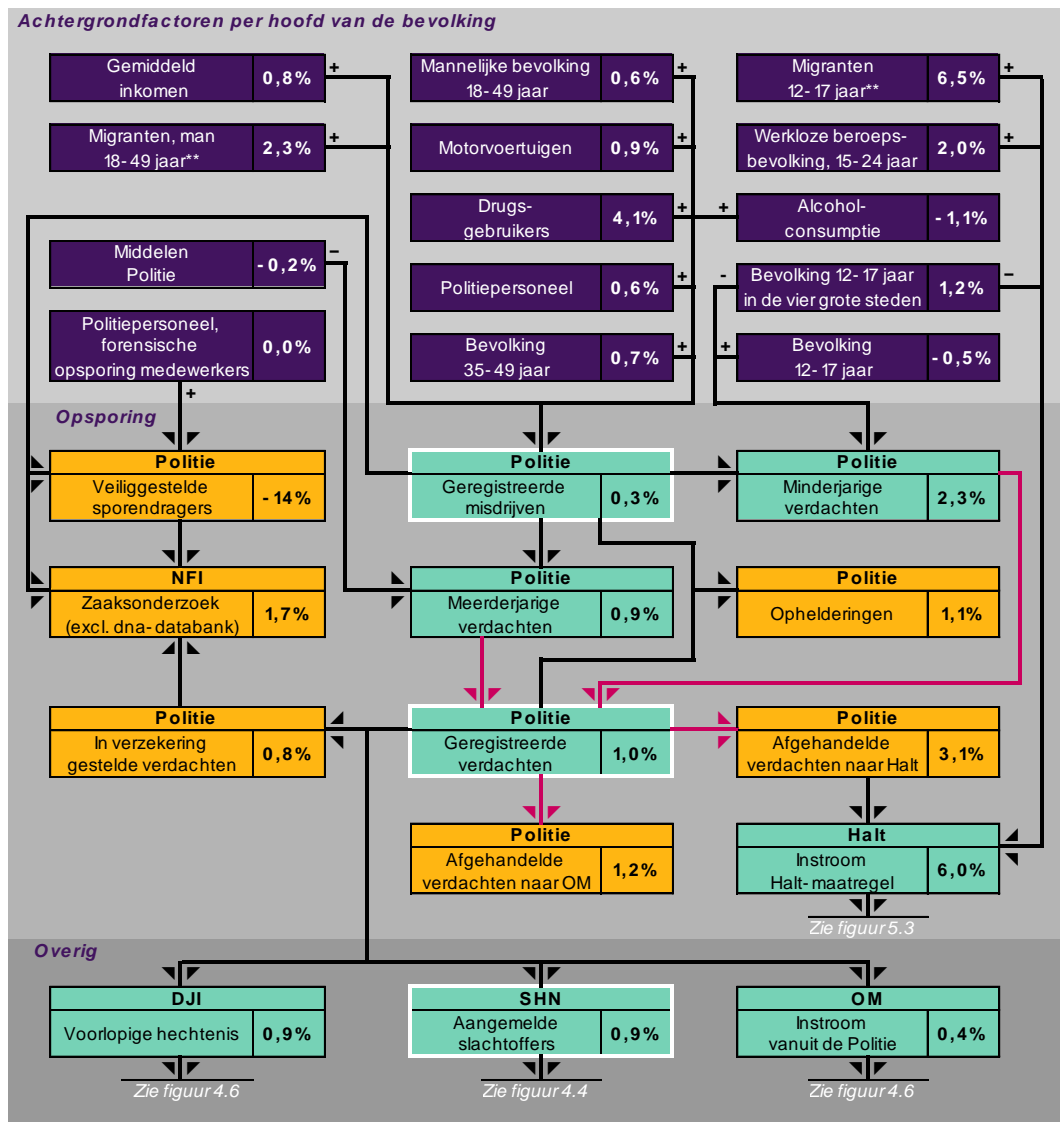
Bij misdrijven worden 14 categorieën onderscheiden:

- licht geweld;
- zedendelicten;
- overig geweld;
- diefstal met geweld;
- eenvoudige diefstal;
- gekwalificeerde diefstal;
- overige vermogensdelicten;
- rijden onder invloed;
- overige verkeersdelicten;
- softdrugs;
- harddrugs;
- vernieling en verstoring van de openbare orde;
- economische misdrijven;
- overige misdrijven.

De ramingen van de achtergrondfactoren bepalen de ramingen van de geregistreerde misdrijven bij de politie. Ook de ramingen van ophelderingen en verdachten worden afgeleid uit de achtergrondfactoren, soms in combinatie met de begrote middelen van de politie en de ramingen van de geregistreerde misdrijven. Bij verdachten wordt een onderscheid gemaakt tussen volwassenen en jeugd. Figuur 4.1 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren voorspellers zijn van het opsporingstraject.

Het aantal geregistreerde misdrijven neemt naar verwachting toe met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027. Het aantal geregistreerde verdachten neemt toe met 1% per jaar. Figuur 4.2 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#). Figuur 4.3 geeft aan hoe de geregistreerde misdrijven verdeeld zijn over de diverse delicten.

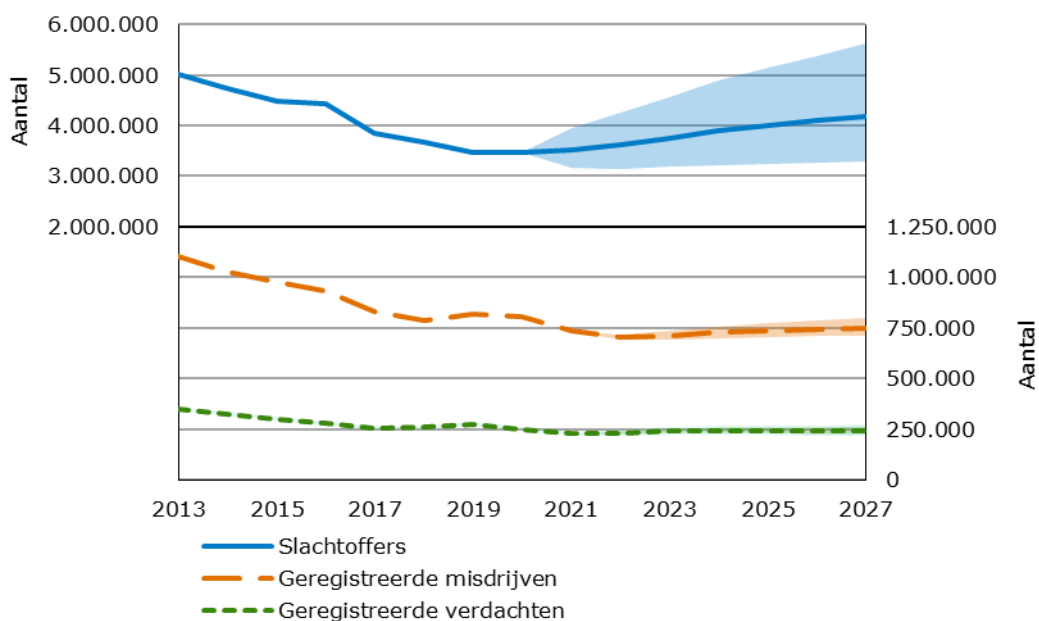
Figuur 4.1 Opsporing in het PMJ*

* De ramingen van de wit omlindende onderdelen zijn weergegeven in figuur 4.2. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

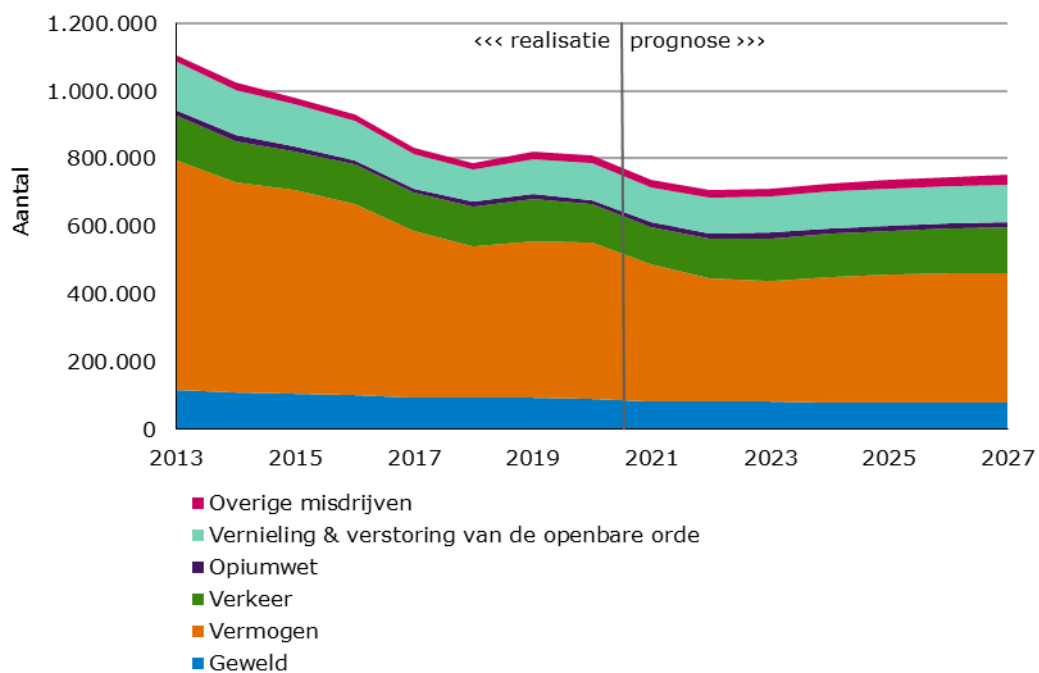
** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Figuur 4.2 Slachtoffers, geregisteerde misdrijven en verdachten, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CBS, bewerking WODC

Figuur 4.3 Geregisteerde misdrijven naar delict, 2013-2027

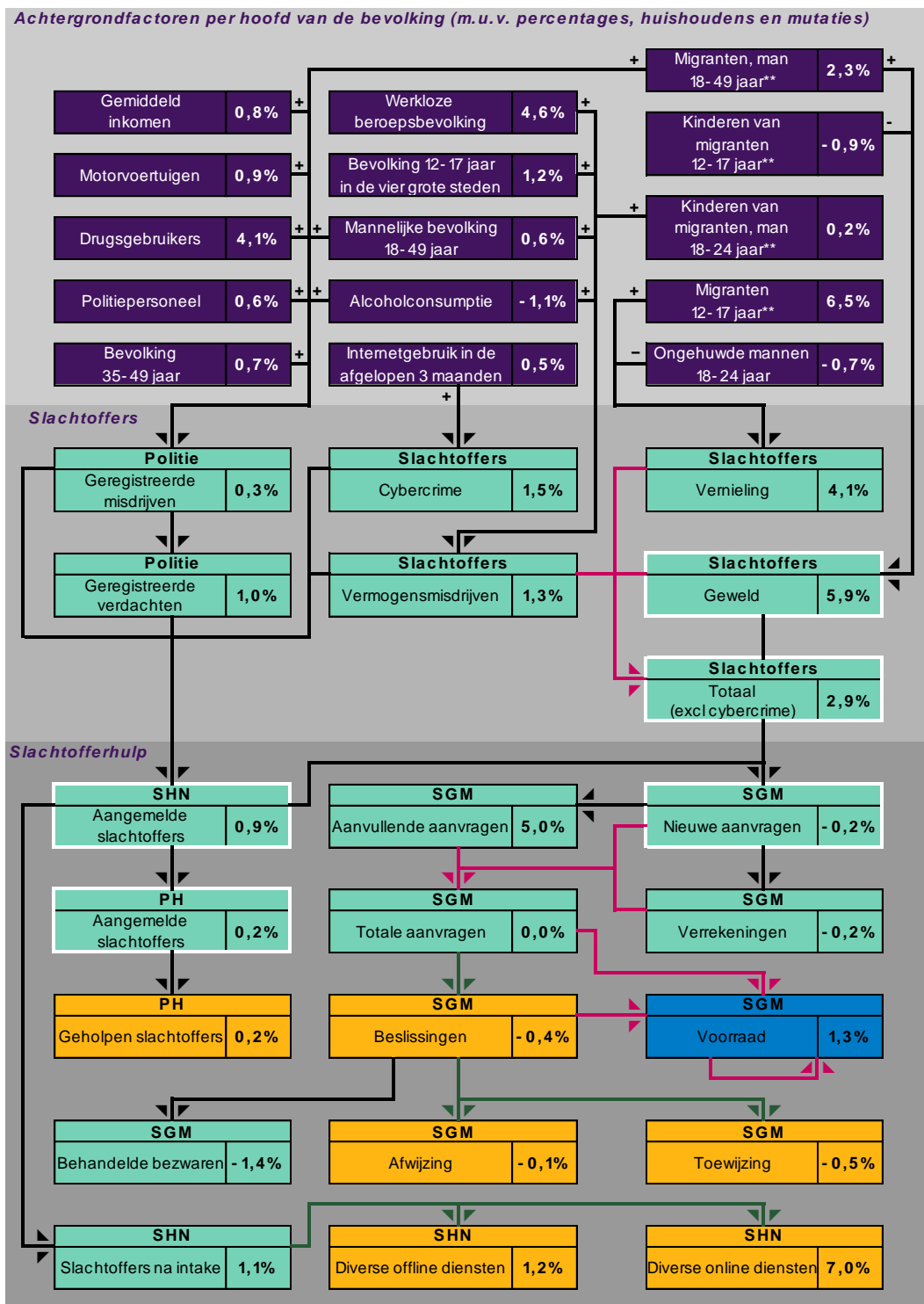
Bron realisatiecijfers: CBS, bewerking WODC

4.2 Slachtofferzorg

Het PMJ kent een aantal onderdelen op het gebied van slachtofferzorg, namelijk het aantal ondervonden misdrijven door slachtoffers, het aantal cliënten geholpen door Slachtofferhulp Nederland (SHN) en waaruit die hulp bestond, het aantal aanmeldingen en afgesloten zaken bij Perspectief Herstelbemiddeling (PH) en het aantal beslissingen op ingediende verzoeken en behandelde bezwaren bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM). Alle onderdelen worden beïnvloed door de ontwikkelingen in het aantal slachtoffers en in het opsporingstraject. Figuur 4.4 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van slachtofferzorg.

Het aantal ondervonden delicten door slachtoffers neemt toe met gemiddeld 3% per jaar in de periode 2021-2027. Het aantal ondervonden geweldsdelicten neemt toe met gemiddeld 6% per jaar. Slechts een fractie van het totale aantal slachtoffers komt bij SHN, SGM en/of PH terecht. Het aantal verrichte intakes door SHN neemt toe met gemiddeld 1% per jaar. Het aantal aanmeldingen bij Perspectief Herstelbemiddeling neemt toe met minder dan 1% per jaar. De instroom bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven daalt met minder dan 1% per jaar. Figuur 4.5 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

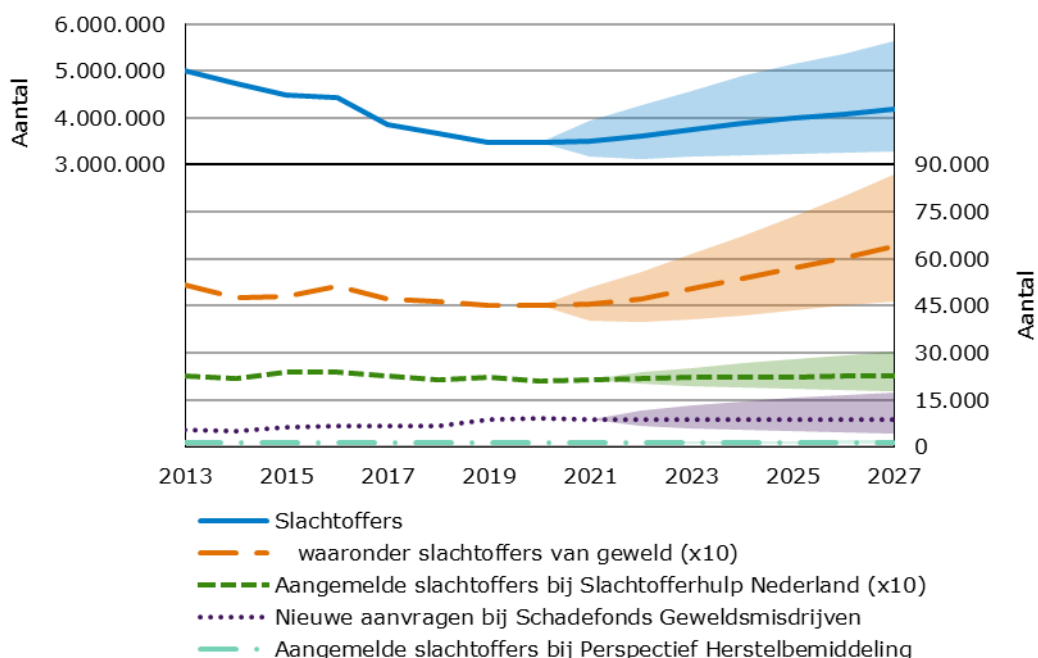
Figuur 4.4 Slachtofferzorg in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 4.5. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Figuur 4.5 Slachtofferzorg, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CBS, SHN, SGM, PH, bewerking WODC

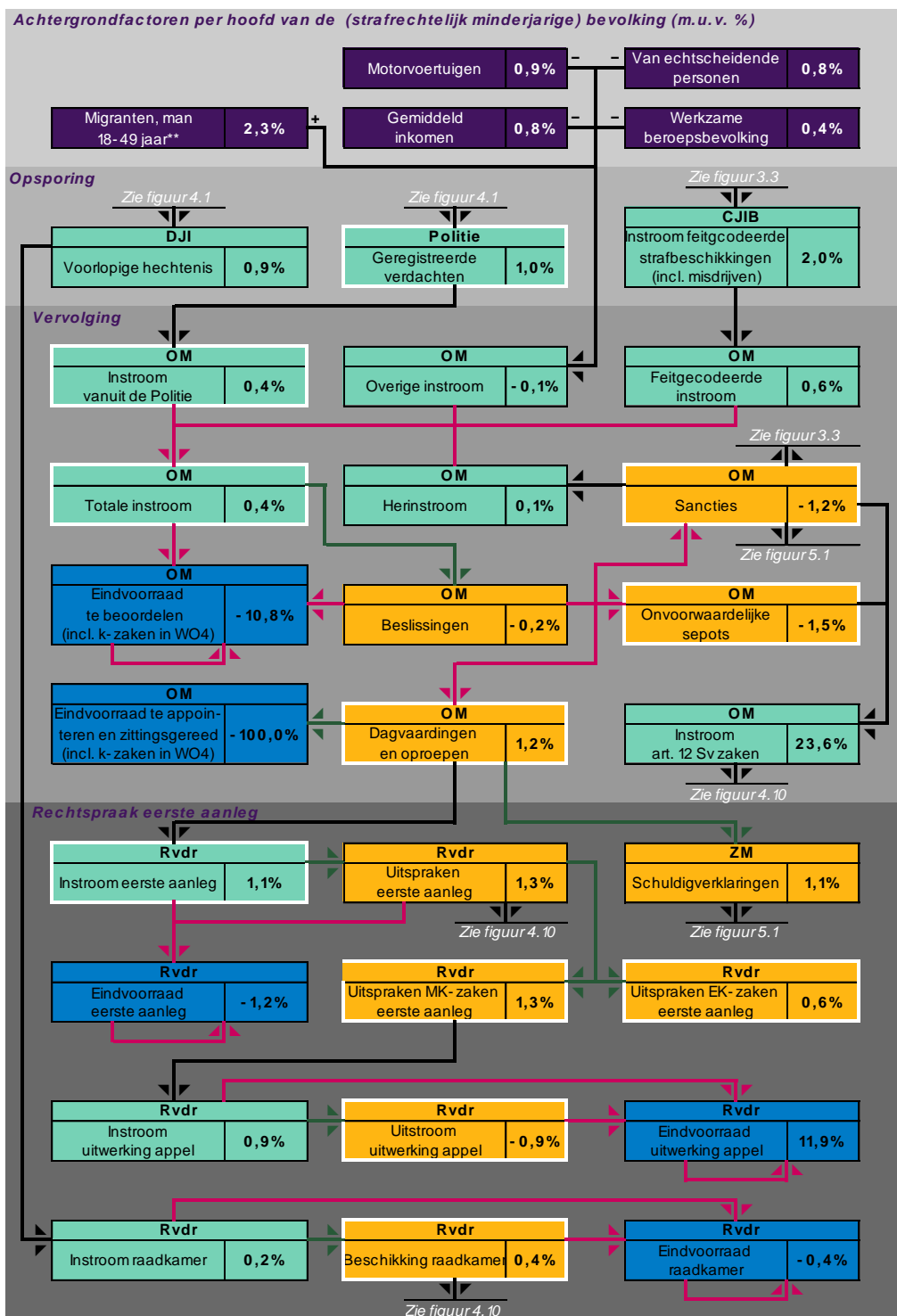
4.3 Vervolg en berechting in eerste aanleg

Het grootste deel van de door de politie gehoorde verdachten wordt doorgestuurd naar het OM. Ook de bijzondere opsporingsdiensten en bijzondere opsporingsambtenaren leveren verdachten aan. Indien de verdachte niet voor een transactie of strafbeschikking in aanmerking komt, kan het OM de zaak voor de rechter laten komen. Eventueel kan het OM de zaak ook seponeren. Figuur 4.6 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van het vervolgingstraject.

De instroom van rechtbankzaken bij het OM neemt toe met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027. De beslissingen van het OM dalen met minder dan 1% per jaar en de beslissingen van het ZM nemen met gemiddeld 1% per jaar toe. De instroom van zaken bij de sector straf van de rechtbanken neemt toe met gemiddeld 1% per jaar. Figuur 4.7 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#). Figuur 4.8 geeft aan welk type beslissing het OM naar alle waarschijnlijkheid zal nemen. In figuur 4.9 zijn de uitspraken van rechter in eerste aanleg nader gespecificeerd.

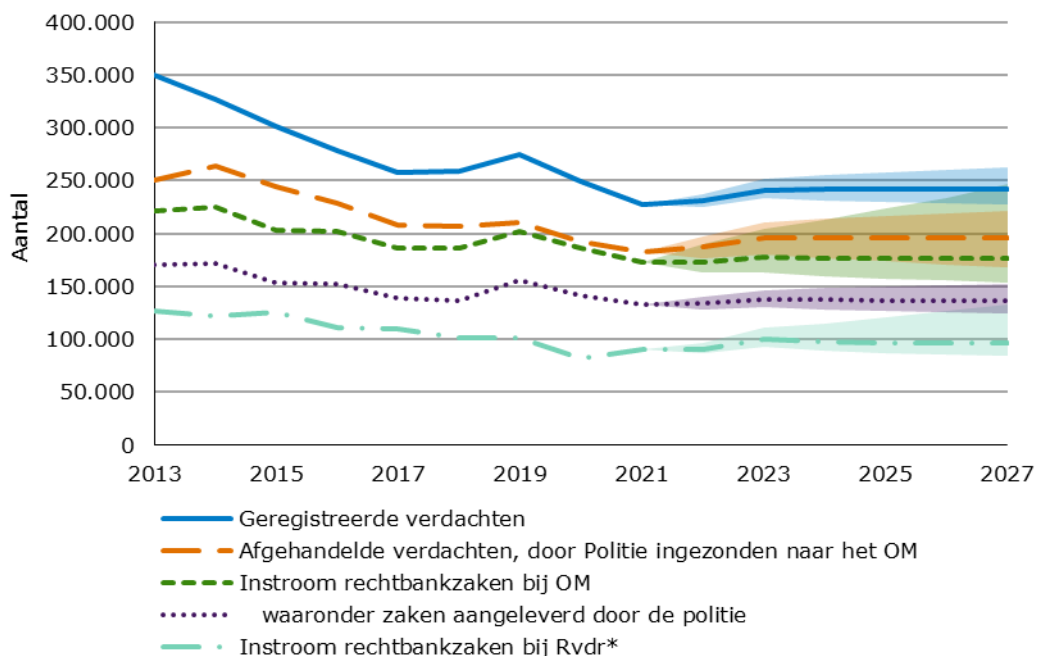
Figuur 4.6 Vervolg en berechting in eerste aanleg van misdrijven in het PMJ*

* De ramingen van de wit omlindende onderdelen zijn weergegeven in figuur 4.7 t/m 4.9. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

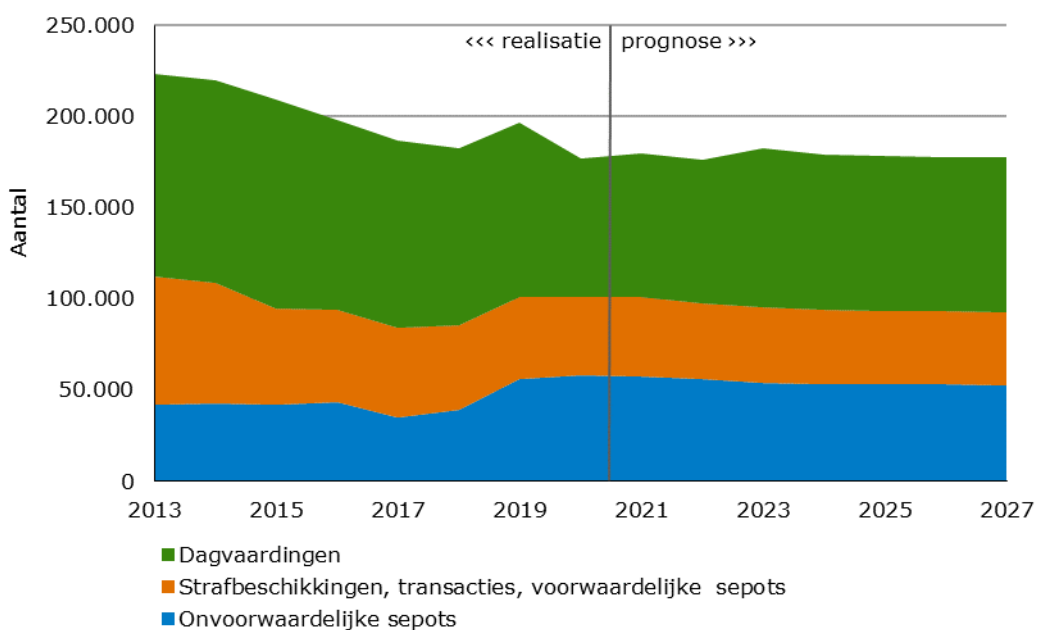
Figuur 4.7 Vervolgung en berechting in eerste aanleg van rechtbankzaken, 2013-2027

* Excl. raadkamerzaken en uitwerking ten behoeve van appel.

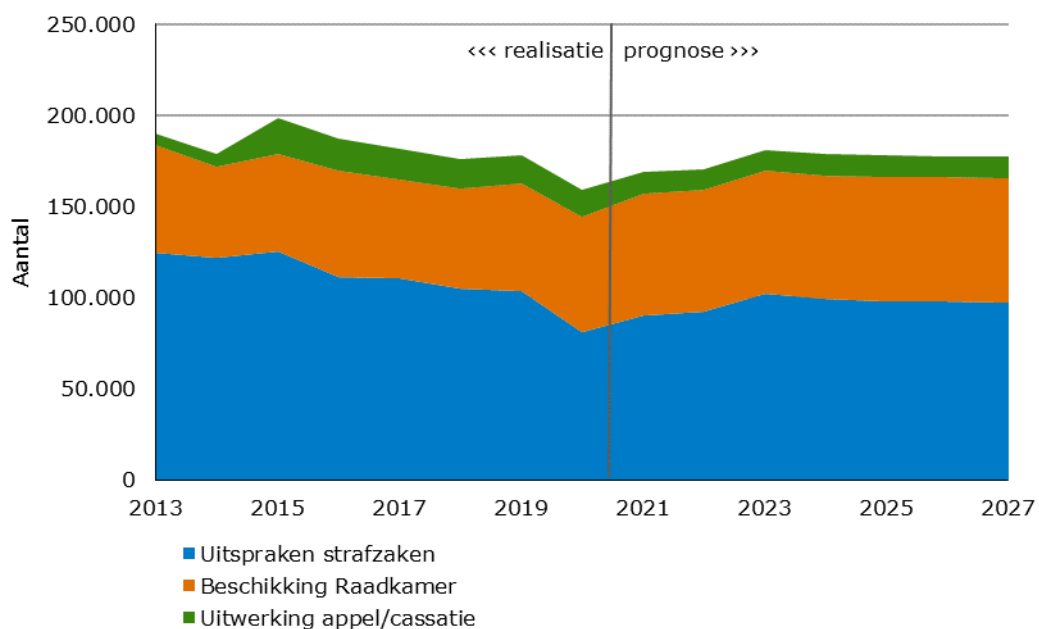
Bron realisatiecijfers: CBS, RAC-min, Rvdr, bewerking WODC

Figuur 4.8 Beslissingen OM in rechtbankzaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, bewerking WODC

Figuur 4.9 Uitspraken in rechtbankzaken, 2013-2027

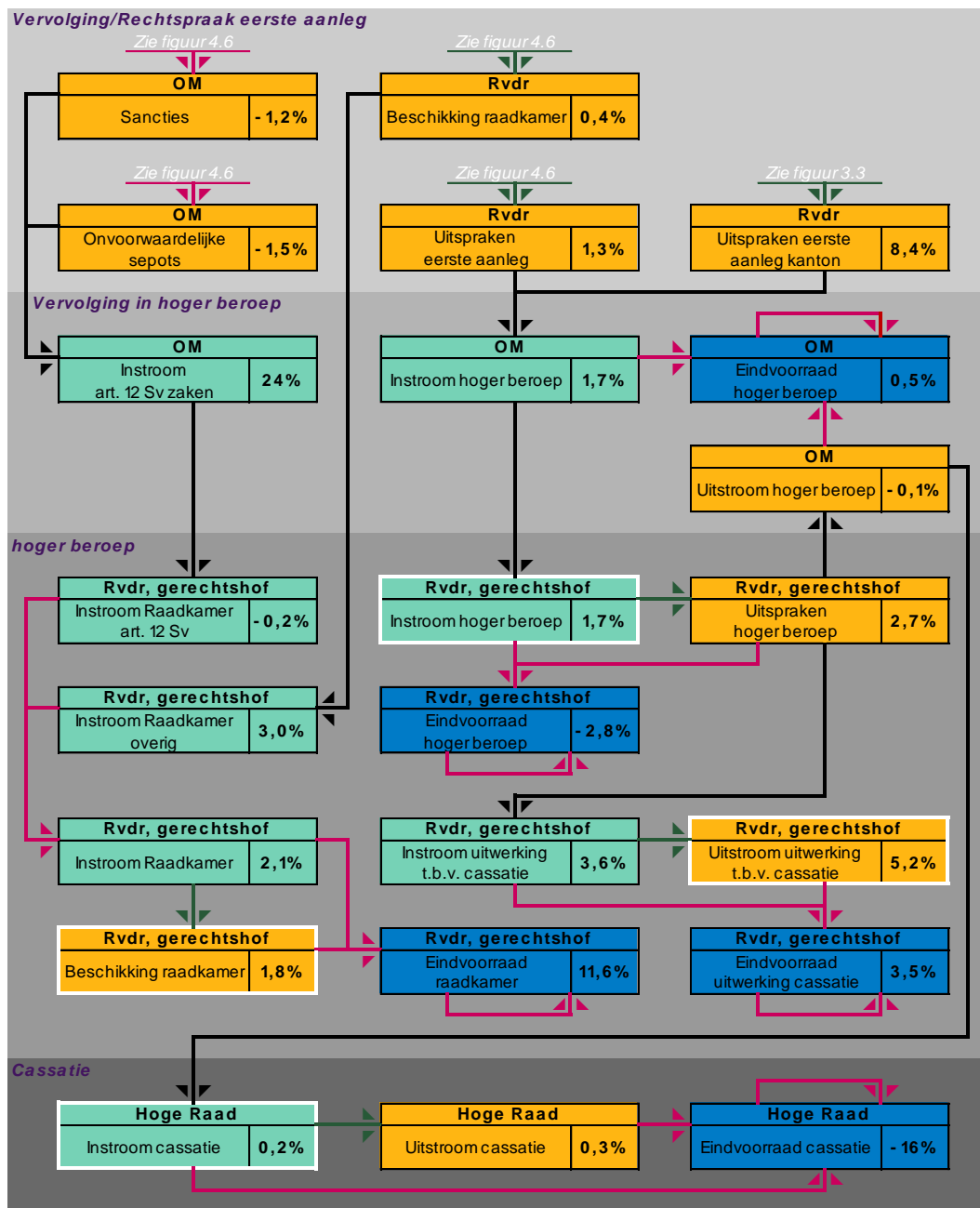
Bron realisatiecijfers: Rvdr, bewerking WODC

4.4 Hoger beroep en cassatie

Zowel de OvJ als de verdachte kan in hoger beroep gaan bij het gerechtshof of in cassatie bij de Hoge Raad. Indien geen hoger beroep wordt ingesteld kan de rechter volstaan met een kort vonnis. Indien wel hoger beroep wordt ingesteld, dient de rechter het vonnis nader uit te werken. Figuur 4.10 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van zaken in hoger beroep. Omdat het aandeel kantonzaken dat in hoger beroep gaat klein is vergeleken met het aantal misdrijfzaken in hoger beroep, worden kanton- en rechtbankzaken hier bij elkaar geteld.

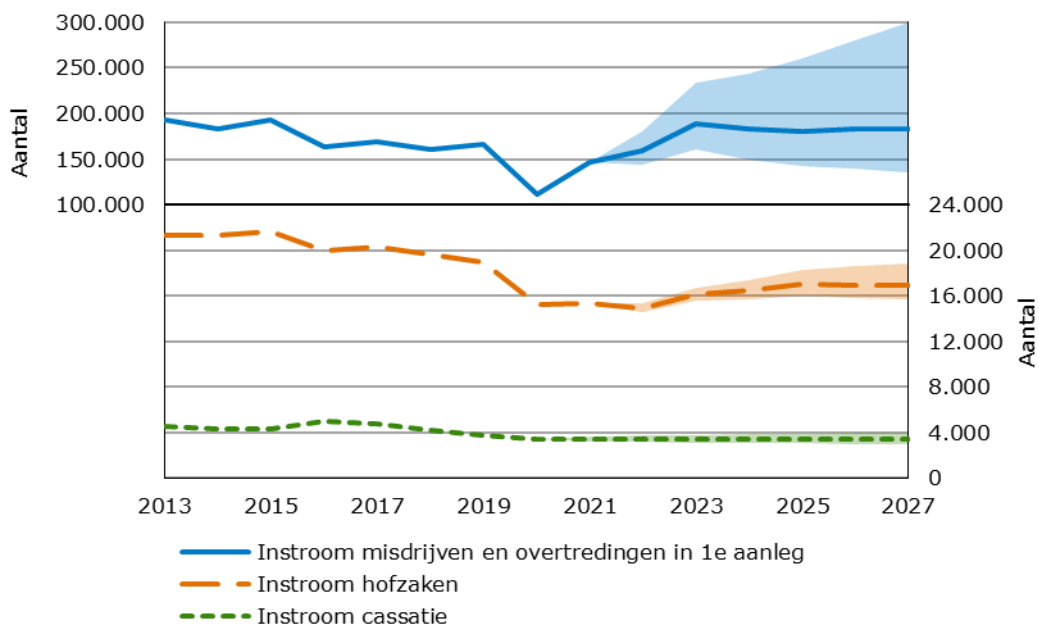
De instroom van zaken (incl. WAHV-zaken) bij het gerechtshof neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. Alle daaropvolgende handelingen en uitspraken vertonen een vergelijkbare ontwikkeling. De instroom van zaken bij de Hoge Raad neemt toe met minder dan 1% per jaar. Figuur 4.11 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#). In figuur 4.12 zijn de uitspraken van het gerechtshof nader gespecificeerd.

Figuur 4.10 Hoger beroep in het PMJ*

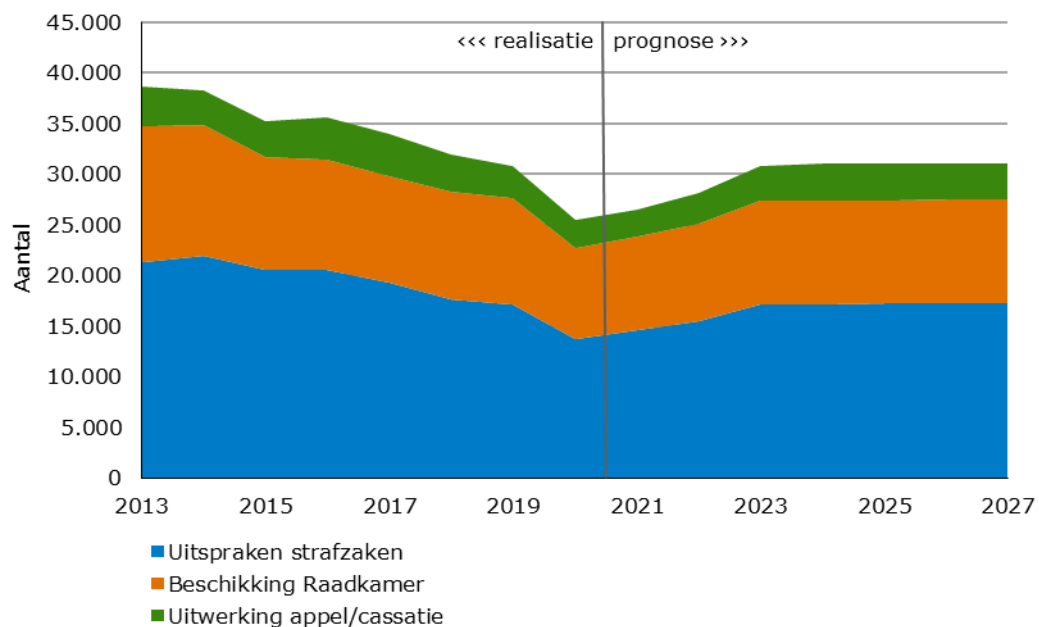
* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 4.11. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 4.11 Hoger beroep en cassatie, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: Rvdr, bewerking WODC

Figuur 4.12 Uitspraken in hofzaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: Rvdr, bewerking WODC

5 Tenuitvoerlegging

Nadat het OM een transactie heeft aangeboden of een strafbeschikking heeft opgelegd, of nadat de rechter een straf of een maatregel heeft opgelegd, kan deze sanctie door diverse instanties ten uitvoer worden gelegd. De drie belangrijkste sancties zijn de (on)voorwaardelijke vrijheidsstraf, de taakstraf en financiële sancties. Daarnaast kan een rechter maatregelen opleggen, zoals een ontnemingsmaatregel, een maatregel voor plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD-maatregel), een terbeschikkingstelling (tbs-maatregel), plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel), een ontzegging van de rijbevoegdheid of een schadevergoedingsmaatregel. Zulke sancties kunnen ook in combinatie met elkaar voorkomen.

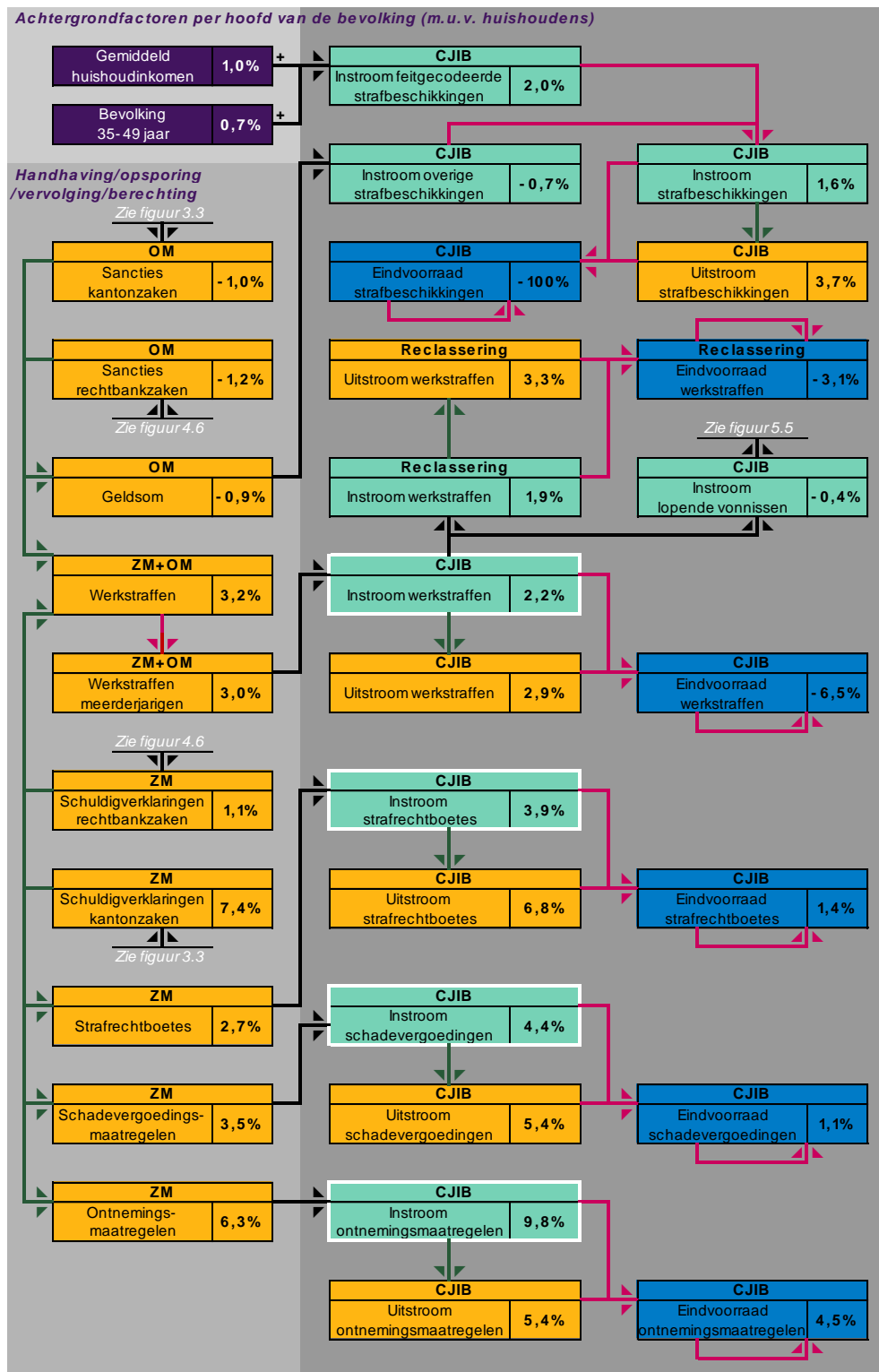
Dit hoofdstuk geeft aan wat het aantal te verwachten sancties is voor de komende jaren. Paragraaf 5.1 gaat in op extramurale sancties. In paragraaf 5.2 komen de specifieke sancties voor minderjarigen aan bod. Paragraaf 5.3 behandelt de intramurale sancties voor volwassenen. In deze paragraaf worden misdrijven en overtredingen tezamen genomen.

5.1 Extramurale sancties

De extramurale sancties vallen uiteen in de financiële sancties en de werkstraffen voor volwassenen. De werkstraffen voor minderjarigen worden in de volgende paragraaf behandeld. Figuur 5.1 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van de extramurale sancties.

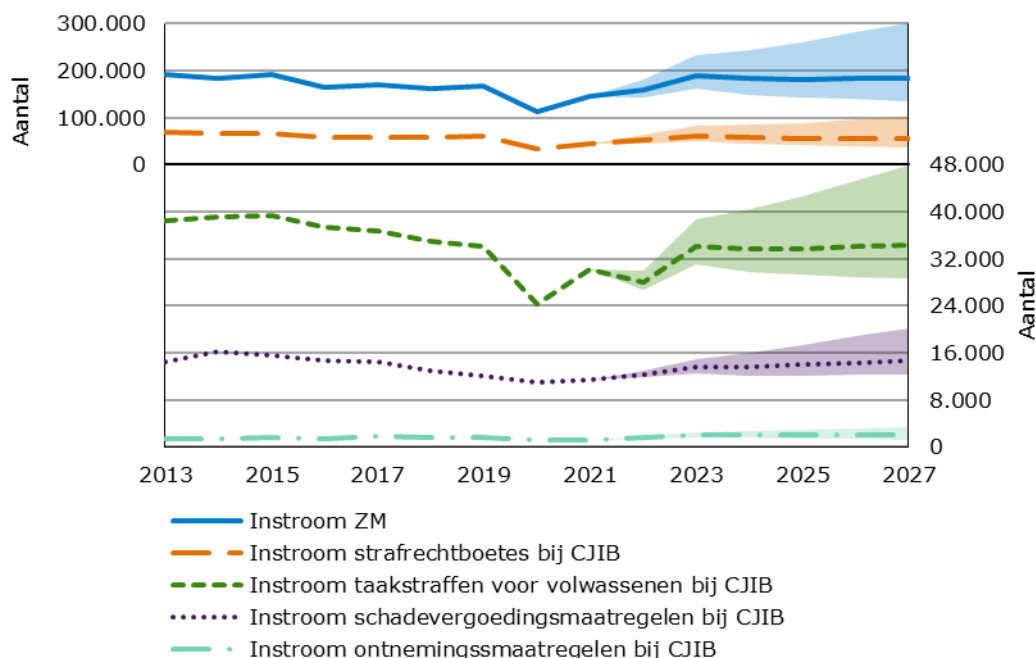
De instroom van geldboetevonnissen bij het CJIB neemt toe met gemiddeld 4% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van ontnemingsmaatregelen neemt toe met gemiddeld 10% per jaar. De instroom van schadevergoedingsmaatregelen neemt toe met gemiddeld 4% per jaar. De instroom bij het CJIB volgt grofweg de opleggingen door de rechter. De instroom van taakstraffen voor meerderjarigen bij het CJIB volgt de verwachte gezamenlijke trend in het aantal met het OM overeengekomen en door het ZM opgelegde taakstraffen en stijgt met gemiddeld 2% per jaar. Het aantal werkstraffen bij de reclassering volgt deze trend. Figuur 5.2 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 5.1 Tenuitvoerlegging extramurale sancties in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 5.2. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 5.2 Instroom financiële sancties en taakstraffen, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, CJIB, bewerking WODC

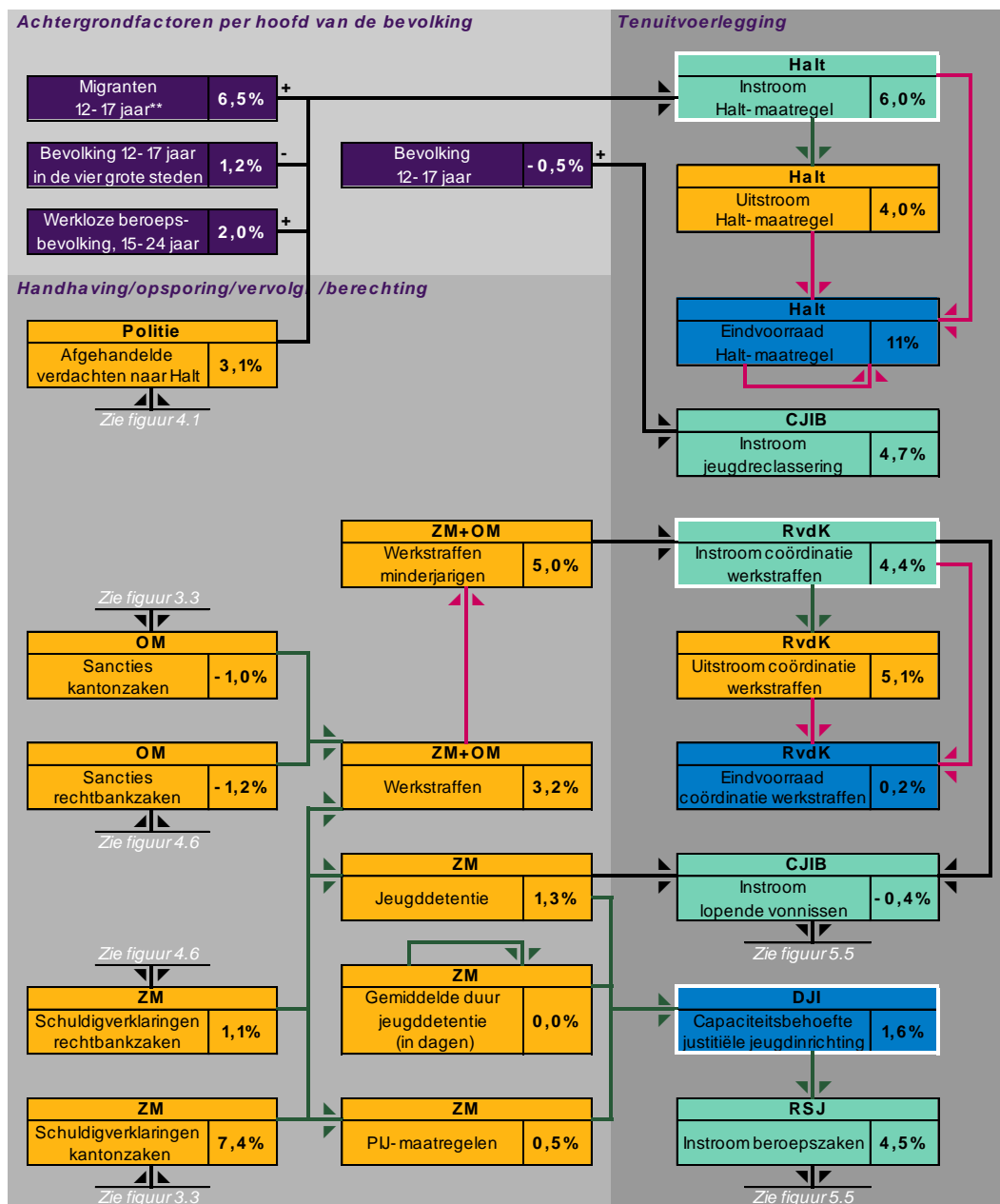
5.2 Sancties voor minderjarigen

Voor minderjarigen zijn de belangrijkste sancties de taakstraf, de boete, de (on)waardelijke jeugddetentie en de plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ). De laatste twee sancties worden tenuitvoergelegd in een justitiële jeugdinrichting (JJI). Minderjarige verdachten van een licht misdrijf die niet eerder met politie en justitie in aanraking zijn geweest, kunnen ook door de politie worden doorverwezen naar een Halt-bureau. Figuur 5.3 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van de sancties voor minderjarigen.

Het aantal halt-verwijzingen neemt toe met gemiddeld 6% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van taakstraffen bij de RvdK stijgt met gemiddeld 4% per jaar en volgt de verwachte gezamenlijke trend in het aantal met het OM overeengekomen en door het ZM opgelegde taakstraffen. De capaciteitsbehoefte van de justitiële jeugdinrichtingen neemt toe met gemiddeld 2% per jaar omdat het aantal jeugddetenties toeneemt terwijl de gemiddelde duur van jeugddetenties gelijk blijft en omdat het aantal PIJ-maatregelen toeneemt. Figuur 5.4 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

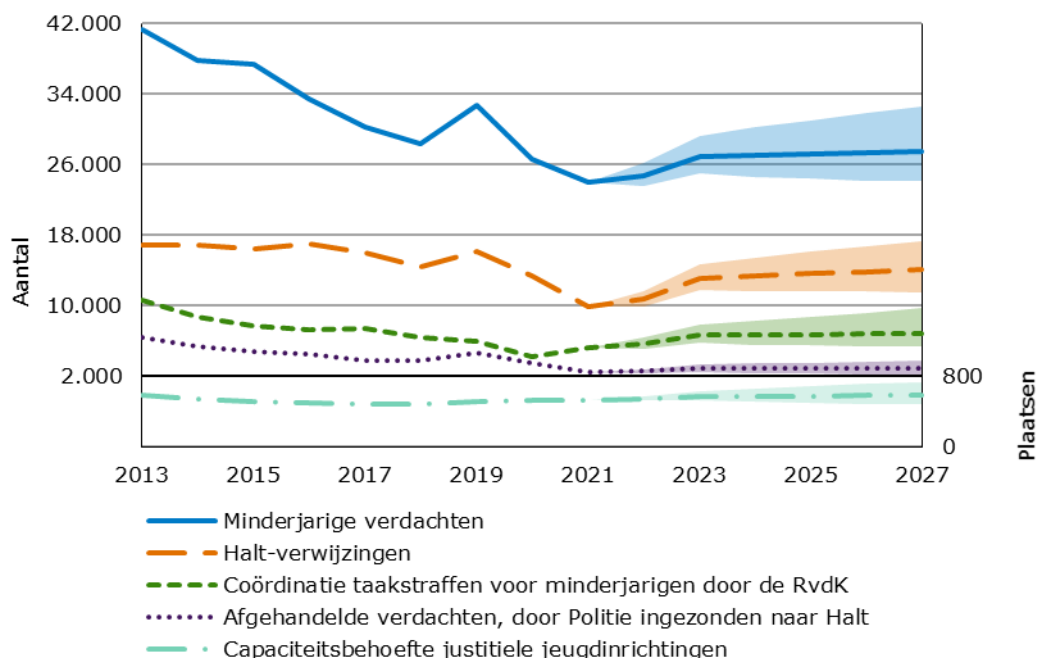
Figuur 5.3 Tenuitvoerlegging sancties voor minderjarigen in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 5.4. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Figuur 5.4 Sancties voor minderjarigen, 2013-2027

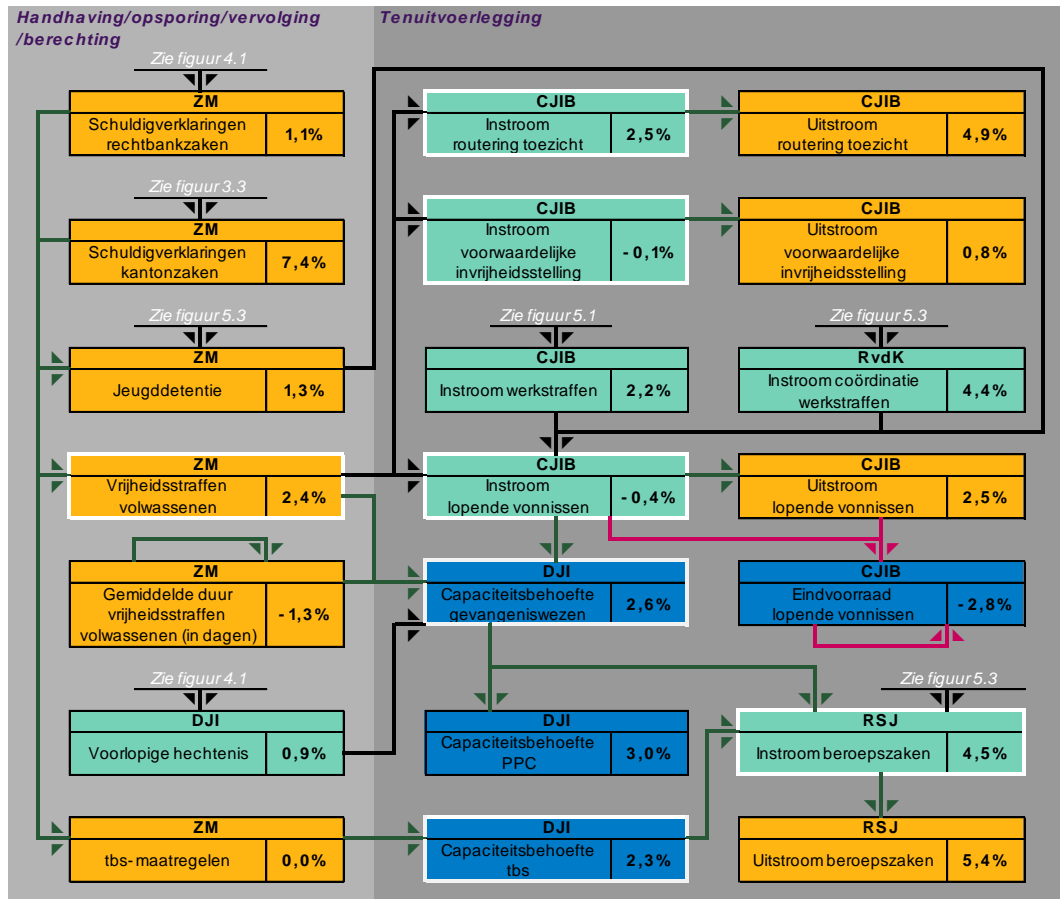

Bron realisatiecijfers: CBS, Politie, Halt, RvdK, DJI, bewerking WODC

5.3 Intramurale sancties voor volwassenen

De tenuitvoerlegging van lopende vonnissen wordt gecoördineerd door de unit OM Executie van het CJIB. Lopende vonnissen zijn vrijheidsstraffen voor veroordeelden die niet preventief zijn gehecht. Gevangenisstraffen en hechtenissen worden tenuitvoergelegd in het Gevangeniswezen. De tbs-maatregel wordt tenuitvoergelegd in een forensisch psychiatrisch centrum (FPC). Indien gedetineerden klachten hebben over hun verblijf in de cel, dan kunnen zij terecht bij de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). De voorwaardelijke invrijheidsstelling en het toezicht na het uitzitten van de vrijheidsstraf of bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf wordt gecoördineerd door het CJIB. Figuur 5.5 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspelers zijn van de intramurale sancties voor volwassenen.

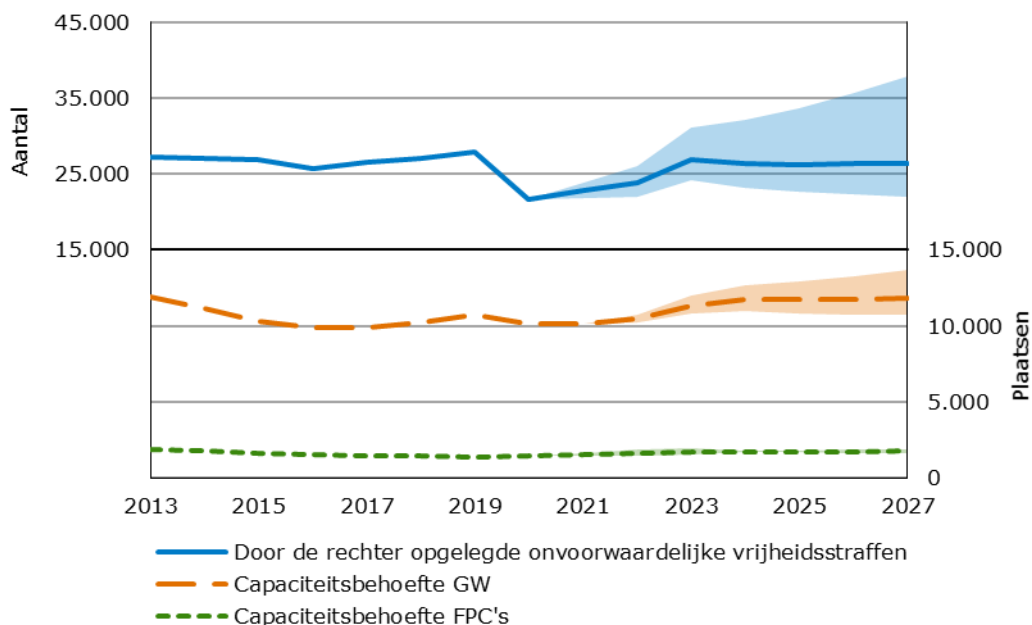
Figuur 5.5 Tenuitvoerlegging intramurale sancties voor volwassenen in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 5.6 en 5.8. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

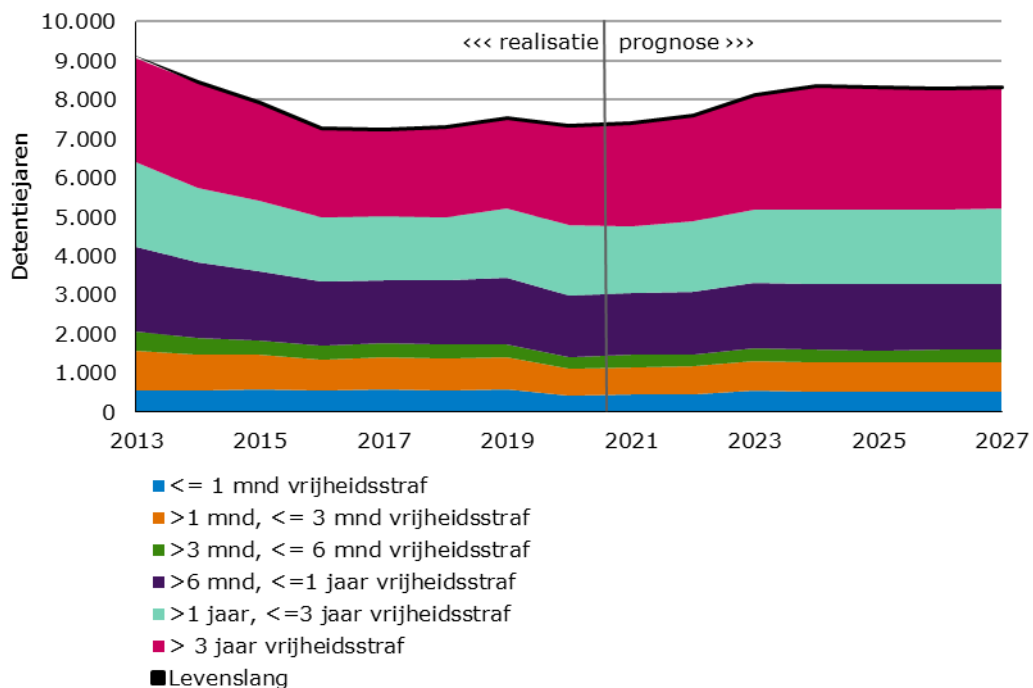
De instroom van lopende vonnissen (OM-executie) daalt met minder dan 1% per jaar in de periode 2021-2027 ondanks de toename van het aantal vrijheidsstraffen voor volwassenen. De capaciteitsbehoefte van het gevangeniswezen neemt toe met gemiddeld 3% per jaar omdat het aantal vrijheidsstraffen voor volwassenen toeneemt terwijl de gemiddelde duur van vrijheidsstraffen voor volwassenen afneemt. De capaciteitsbehoefte van de FPC's stijgt met gemiddeld 2% per jaar ondanks dat het aantal tbs-opleggingen gemiddeld gelijk blijft. Figuren 5.6 en 5.8 laten de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#). Figuur 5.7 geeft aan hoe de capaciteitsbehoefte in het gevangeniswezen verdeeld is over de diverse delicten.

Figuur 5.6 Intramurale capaciteitsbehoefte voor volwassenen, 2013-2027

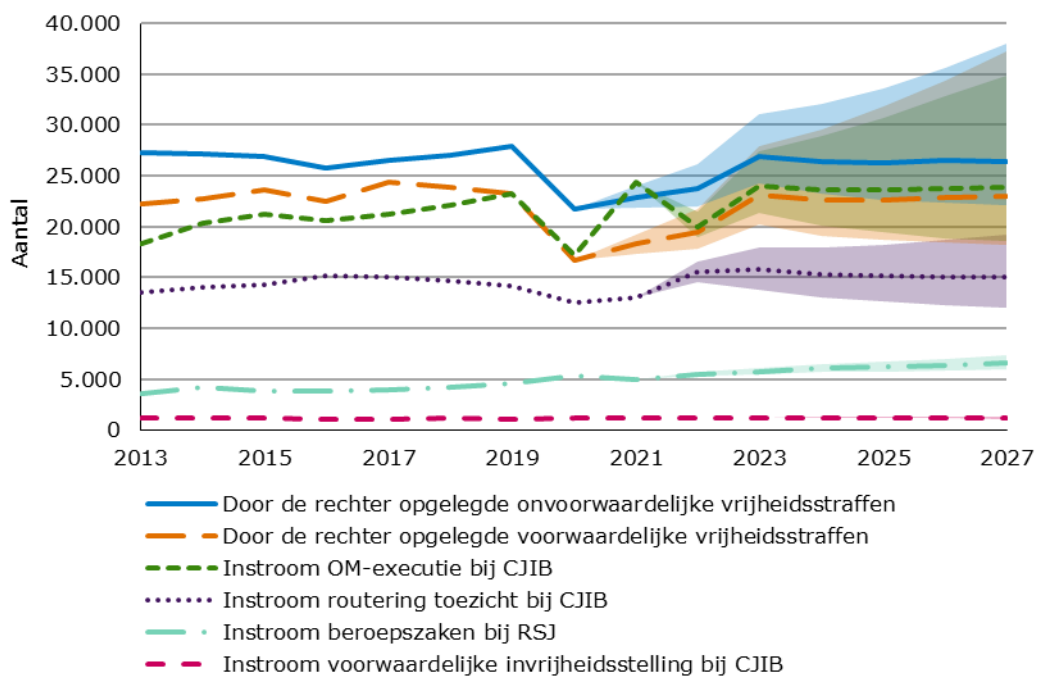
Bron realisatiecijfers: RAC-min, RSJ, bewerking WODC

Figuur 5.7 Samenstelling capaciteitsbehoefte gevangeniswezen, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, bewerking WODC

Figuur 5.8 Vrijheidsstraffen en toezicht, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, CJIB, bewerking WODC

6 Reclassering, kinderbescherming en rechtsbijstand in strafzaken

In dit hoofdstuk komen de reclassering, kinderbescherming en rechtsbijstand in strafzaken aan de orde. Paragraaf 6.1 gaat in op de reclassering voor volwassenen en kinderbescherming in strafzaken. In paragraaf 6.2 komt de gesubsidieerde rechtsbijstand in strafzaken aan bod.

6.1 Reclassering en kinderbescherming in strafzaken

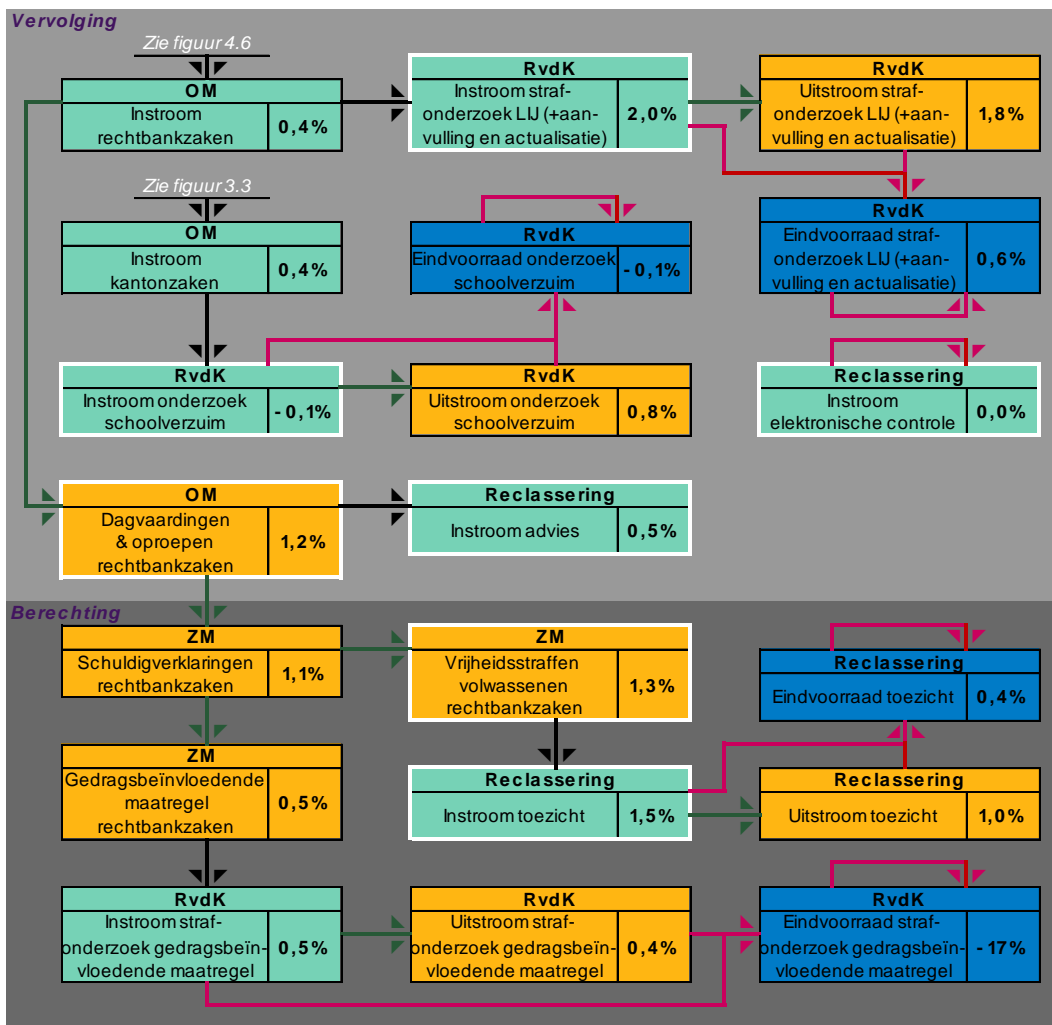
De reclassering voor volwassenen kent een vijftal hoofdproducten: advies, toezicht, werkstraf, elektronische controle, en gedragsinterventies. Gedragsinterventies worden ingekocht bij de directie Forensische Zorg van DJI en worden hier niet geraamd. Werkstraffen zijn reeds in hoofdstuk 5 behandeld. De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) voert diverse type strafonderzoeken naar minderjarigen uit. Daarnaast behandelt de RvdK zaken op het gebied van schoolverzuim. Figuur 6.1 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van de tenuitvoerlegging.

De instroom van personen met reclasseringstoezicht neemt toe met 2% per jaar in de periode 2021-2027 en volgt daarmee de stijgende trend in het aantal vrijheidsstraffen. Het aantal adviesaanvragen bij de reclassering volgt de toenemende trend in het aantal dagvaardingen van misdrijven en stijgt met gemiddeld 1% per jaar. De instroom van elektronische controle blijft naar verwachting gelijk.

De instroom van strafonderzoek LIJ (al dan niet met aanvulling) bij de RvdK stijgt met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. De strafonderzoeken bij de RvdK volgen de stijgende trend in de instroom van misdrijven bij het OM. De instroom van actualisatie strafonderzoek stijgt met minder dan 1% per jaar. De instroom van onderzoek schoolverzuim blijft vrijwel constant en volgt grofweg de trend in het aantal leerplichtwetzaken bij het OM over de periode 2021-2027.

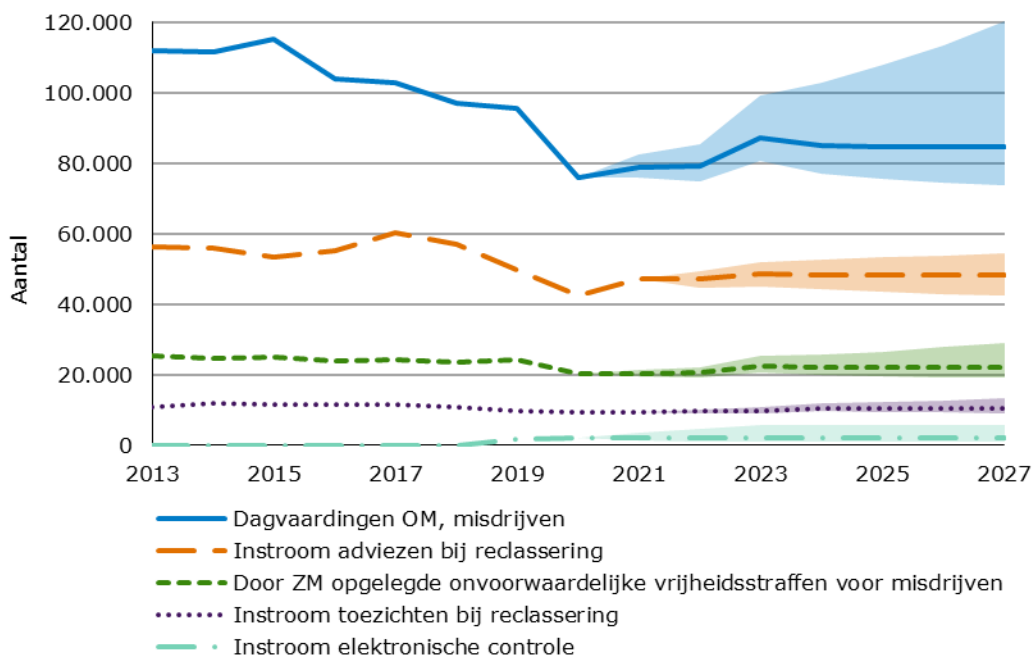
Figuren 6.2 en 6.3 laten de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 6.1 Reclassering en kinderscherming in strafzaken in het PMJ*

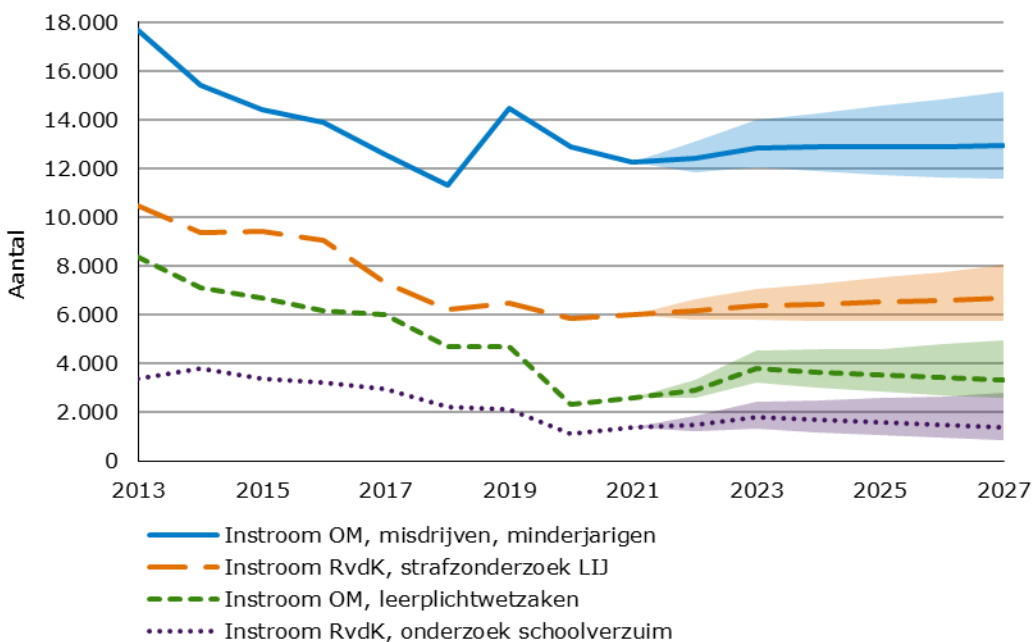
* De ramingen van de wit omliggende onderdelen zijn weergegeven in figuren 6.2 en 6.3. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 6.2 Reclassering voor volwassenen, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, 3RO, bewerking WODC

Figuur 6.3 Kinderbescherming in strafzaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RAC-min, RvdK, bewerking WODC

6.2 Rechtsbijstand in strafzaken

Indien een persoon in contact komt met justitie heeft hij/zij recht op rechtsbijstand. Deze persoon dient dit zelf te bekostigen, tenzij hij/zij aan bepaalde criteria voldoet. Indien hij/zij minder draagkrachtig is of hem/haar de vrijheid is ontnomen (bijvoorbeeld bij voorlopige hechtenis), komt hij/zij in aanmerking voor gesubsidieerde rechtsbijstand. In het eerste geval is er sprake van een reguliere toevoeging, in het tweede geval van een ambtshalve toevoeging. Bij een reguliere toevoeging is er een eigen bijdrage afhankelijk van het inkomen en/of vermogen. Bij een ambtshalve toevoeging vindt geen inkomens- en/of vermogenstoets plaats en is geen eigen bijdrage verschuldigd. Indien een persoon de vrijheid ontnomen is, wordt het advocatenpiket ingeschakeld (een dienst van advocaten die 24 uur per dag oproepbaar is om rechtsbijstand te verlenen). Ook na een veroordeling of beslissing door de rechter kan er nog steeds beroep worden gedaan op gesubsidieerde rechtsbijstand, bijvoorbeeld bij hoger beroep of bij het indienen van een klacht.

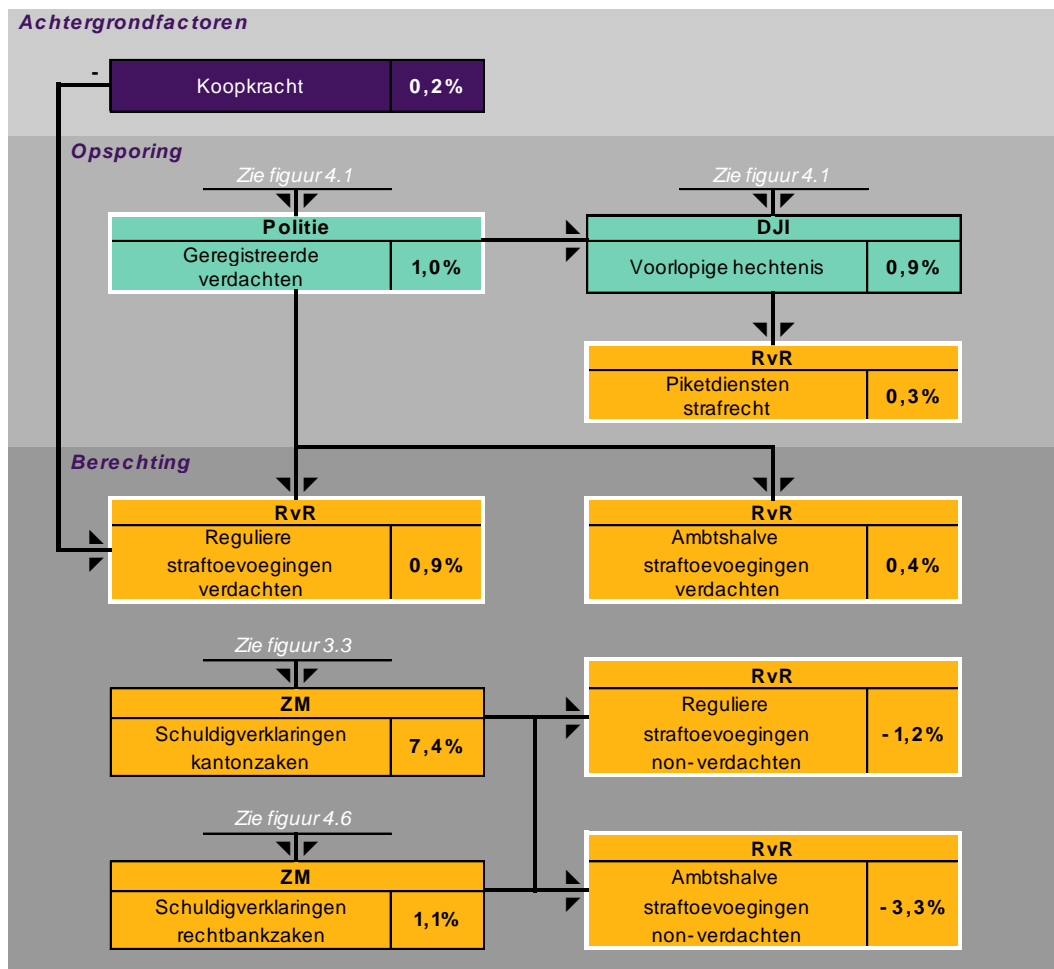
Figuur 6.4 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van de rechtsbijstand in strafzaken.

Het aantal reguliere straftoevoegingen neemt toe met gemiddeld 1% per jaar in de periode 2021-2027. Dit hangt samen met de verwachte stijging van het aantal verdachten van misdrijven en de verwachte toename van de koopkracht. Het aantal ambtshalve straftoevoegingen (exclusief Wvggz/Wzd³ en vreemdelingenbewaring) stijgt gemiddeld met minder dan 1% per jaar. Het aantal piketdiensten voor verdachten neemt ook toe met minder dan 1% per jaar. Dit is het gevolg van de verwachte stijging van het aantal verdachten. Figuur 6.5 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

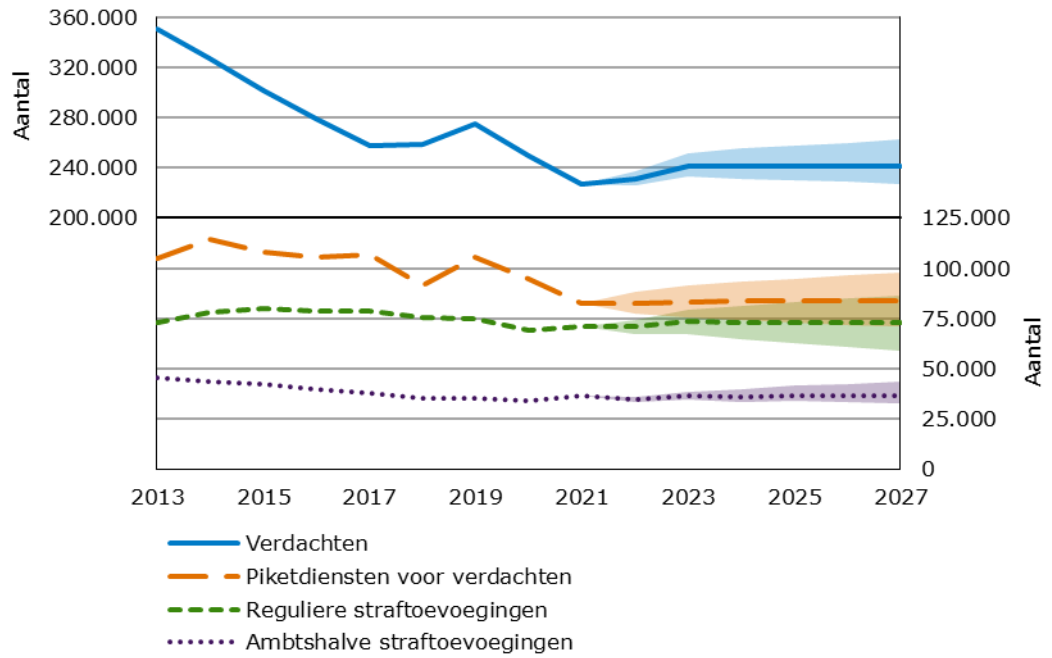
³ De Wet BOPZ (Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen) is vanaf 1 januari 2020 vervangen door de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd).

Figuur 6.4 Rechtsbijstand in strafzaken in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuur 6.5. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 6.5 Rechtsbijstand in strafzaken, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CBS, RvR, bewerking WODC

7 Civiel recht en bestuursrecht

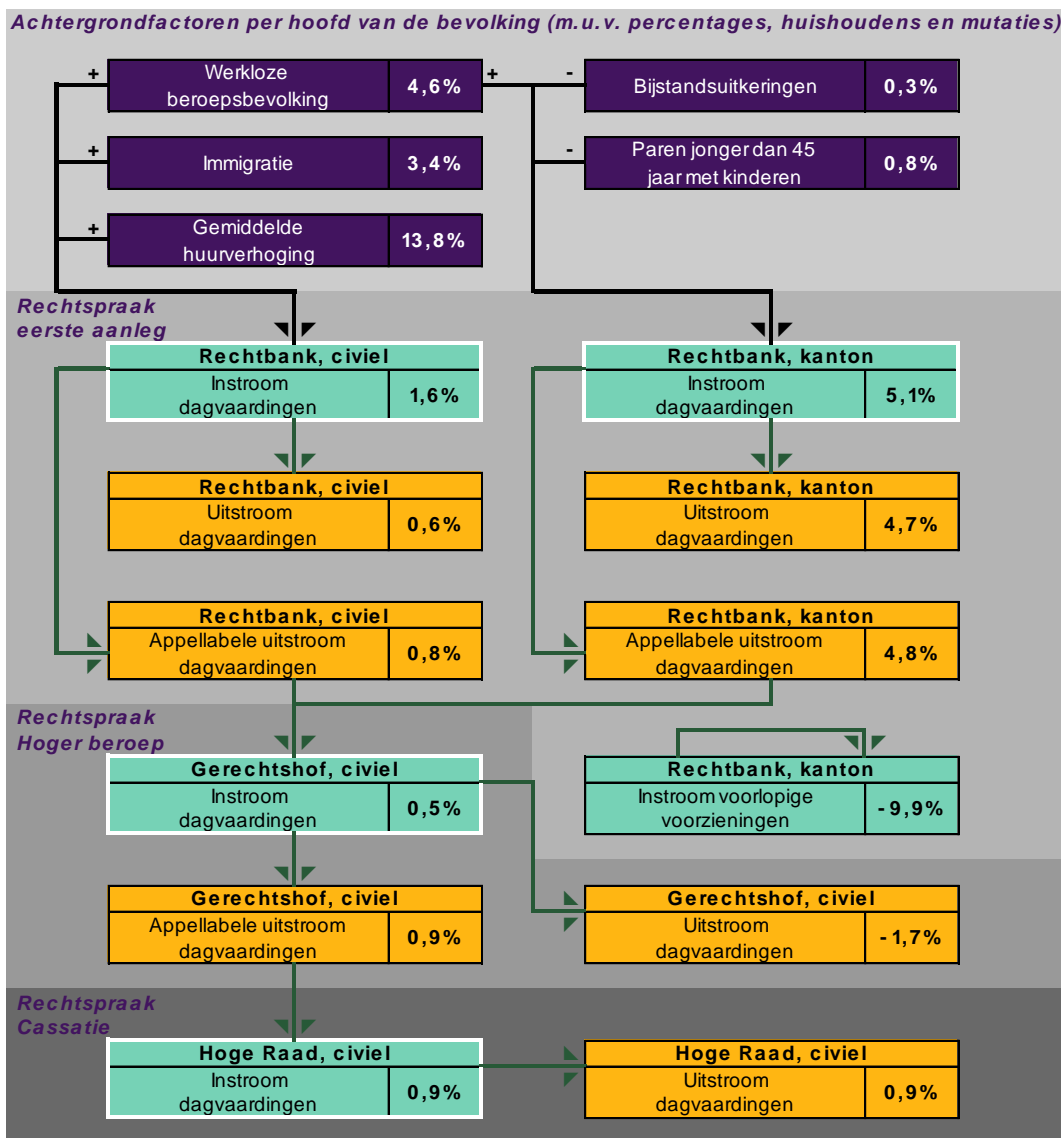
Dit hoofdstuk gaat in op de civielrechtelijke en bestuursrechtelijke aspecten van de justitieketen. Paragraaf 7.1 behandelt de civiele rechtspraak en paragraaf 7.2 de bestuursrechtelijke rechtspraak. In paragraaf 7.3 komen civiele kindbeschermingsprocedures aan bod. Paragraaf 7.4 gaat nader in op de vreemdelingenbewaring. Tot slot gaat paragraaf 7.5 in op de rechtsbijstand in civiele en bestuursrechtelijke procedures.

7.1 Civiele rechtspraak

Indien twee of meer private partijen (burgers, bedrijven, organisaties) een conflict hebben en er onderling niet uitkomen, kunnen zij een beroep doen op de civiele rechter. Binnen de gerechtelijke procedures is onderscheid te maken tussen zaken ingeleid door een dagvaarding (bodempcedures en kort gedingen) of een verzoekschrift (alleen bodempcedures). Deze leiden tot uitkomsten met een verschillende juridische status. Bij een dagvaarding resulteert de zaak in een vonnis (bodempcedure) of een voorlopige voorziening (kort geding), bij een verzoekschrift in een beschikking. Bij de sector kanton van de rechtbank worden zaken die instromen via een dagvaarding onderscheiden naar de zaakstypen huur, arbeid en overig handel. Bij de verzoekschriften is daarnaast nog een categorie familiezaken. Verder wordt de instroom van voorlopige voorzieningen geraamd. Bij de sector civiel van de rechtbank wordt de instroom van dagvaardingszaken verder onderverdeeld in de categorieën kort geding en handel. Bij de zaken die instromen via een verzoekschrift wordt onderscheid gemaakt in de categorieën echtscheiding, bijstand, Wvvgz/Wzd, overig familie, faillissementen/surseances, schuldsaneringen, overig handel, uitgesproken insolventies en presidentenrekestes. Figuren 7.1 en 7.2 geven schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren voorspellers zijn van de civiele rechtspraak.

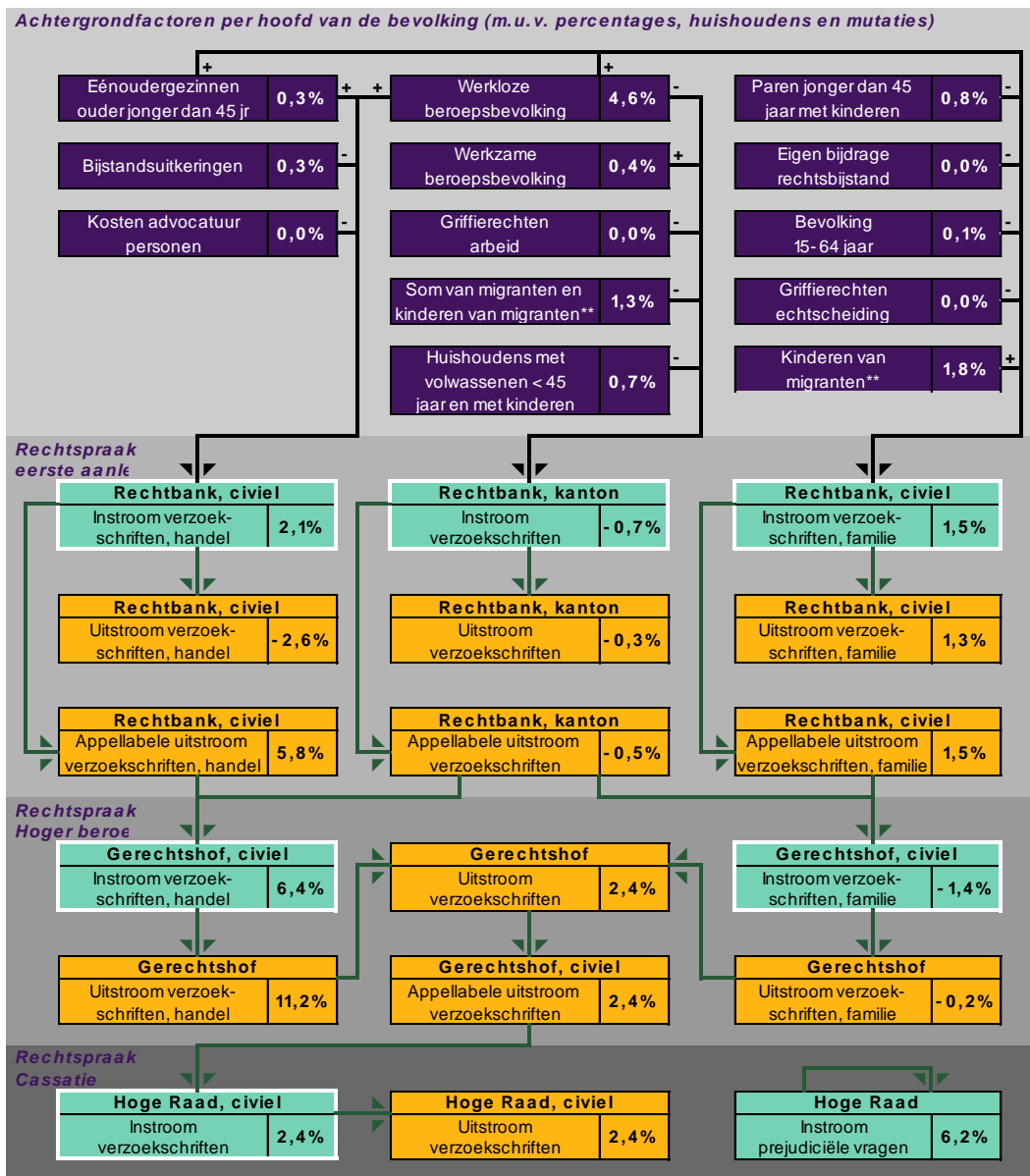
Zowel de instroom van dagvaardingen in handelszaken bij de sector civiel van de rechtbanken als de instroom van verzoekschriften in handelszaken als de instroom van verzoekschriften in familiezaken nemen toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van dagvaardingen bij de sector kanton van de rechtbanken neemt toe met gemiddeld 5% per jaar. De instroom van verzoekschriften bij de sector kanton neemt af met circa 1% per jaar. De instroom van voorlopige voorzieningen neemt af met gemiddeld 10% per jaar. Bij de gerechtshoven neemt de instroom van dagvaardingen in handelszaken bij de sector civiel gemiddeld met 1% per jaar toe, terwijl de instroom van verzoekschriften in handelszaken gemiddeld met 6% per jaar toeneemt. Daarentegen daalt het aantal familiezaken met 1% per jaar. De instroom van dagvaardingen bij Hoge Raad neemt met gemiddeld 1% per jaar toe, terwijl de verzoekschriften gemiddeld met 2% per jaar toenemen. Figuren 7.3 tot en met 7.6 laten de verwachtingen tot en met 2027 zien, inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 7.1 Civiele rechtspraak, dagvaardingen, in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 7.4 t/m 7.6. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

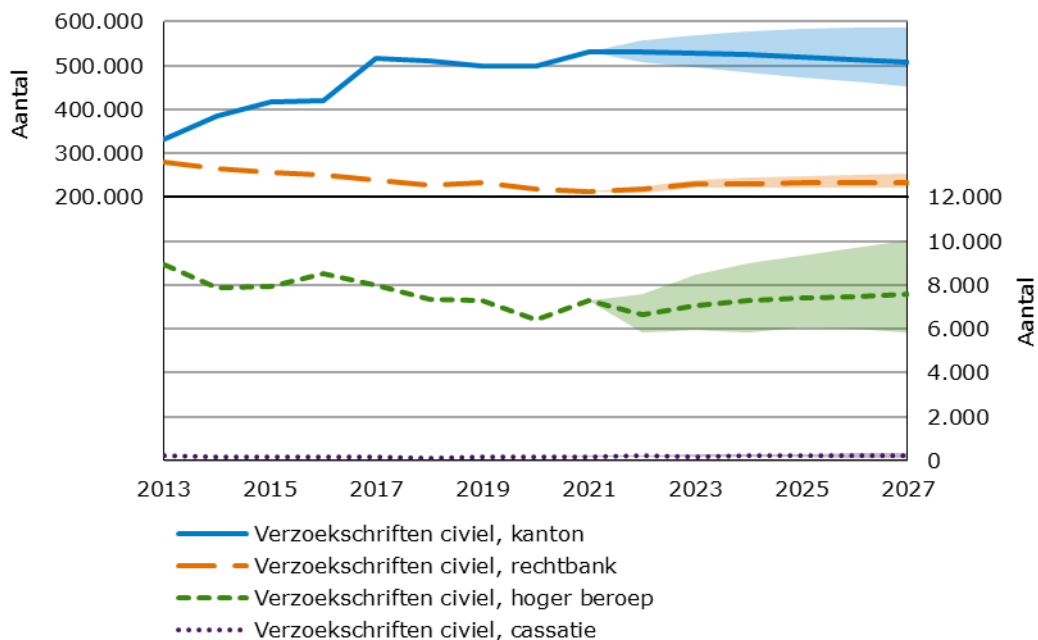
Figuur 7.2 Civiele rechtspraak, verzoekschriften, in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 7.3, 7.5 en 7.6. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

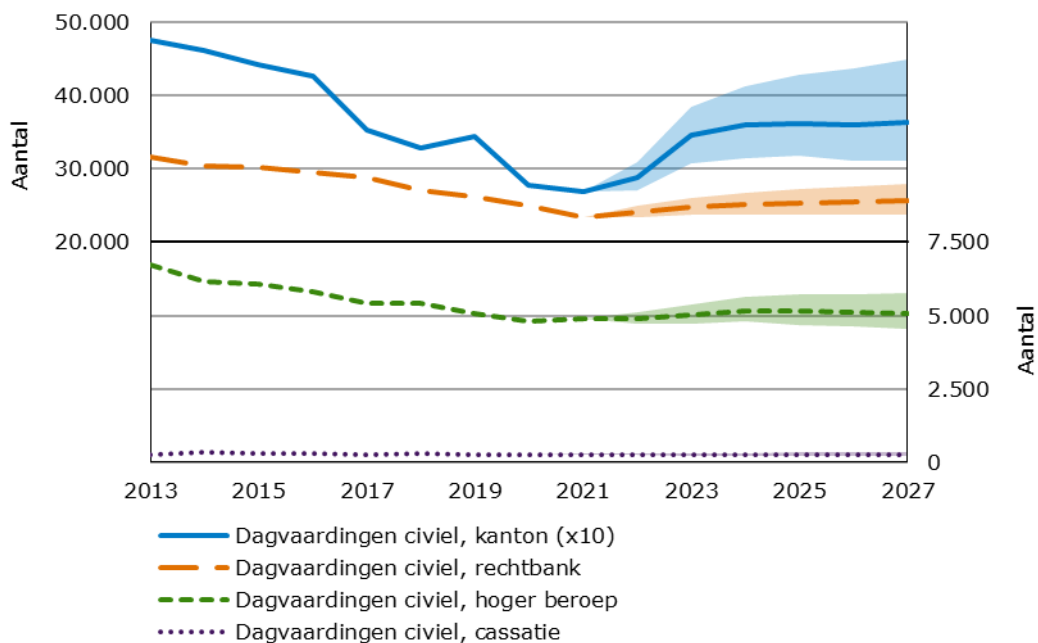
** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Figuur 7.3 Instroom verzoekschriften in civiele zaken in eerste aanleg, 2013-2027

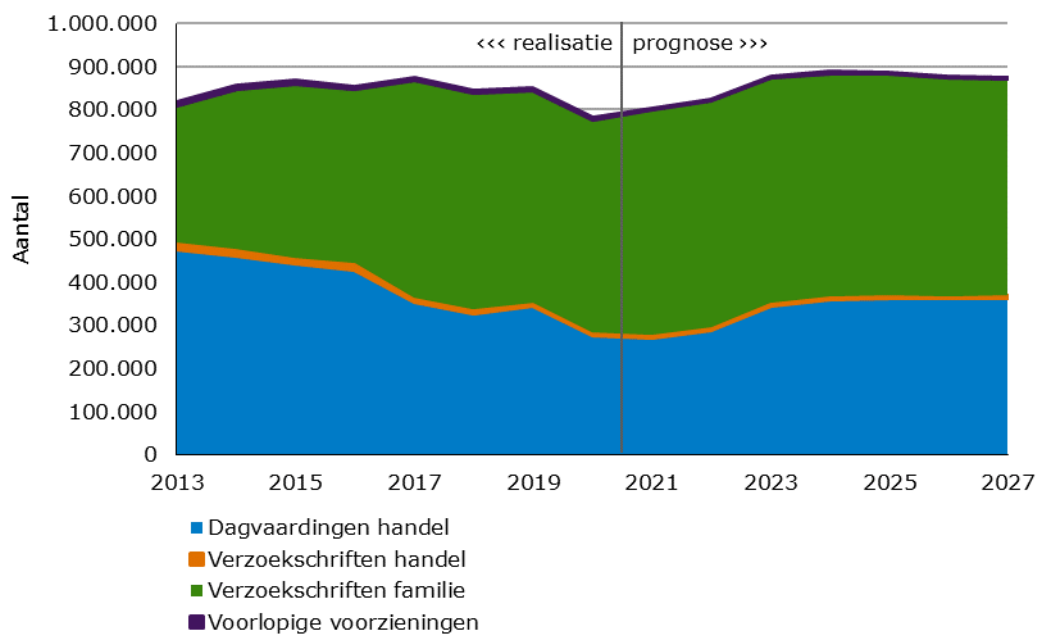
Bron realisatiecijfers: CBS/Rvdr; bewerking WODC/Rvdr

Figuur 7.4 Instroom dagvaardingen in civiele zaken, 2013-2027

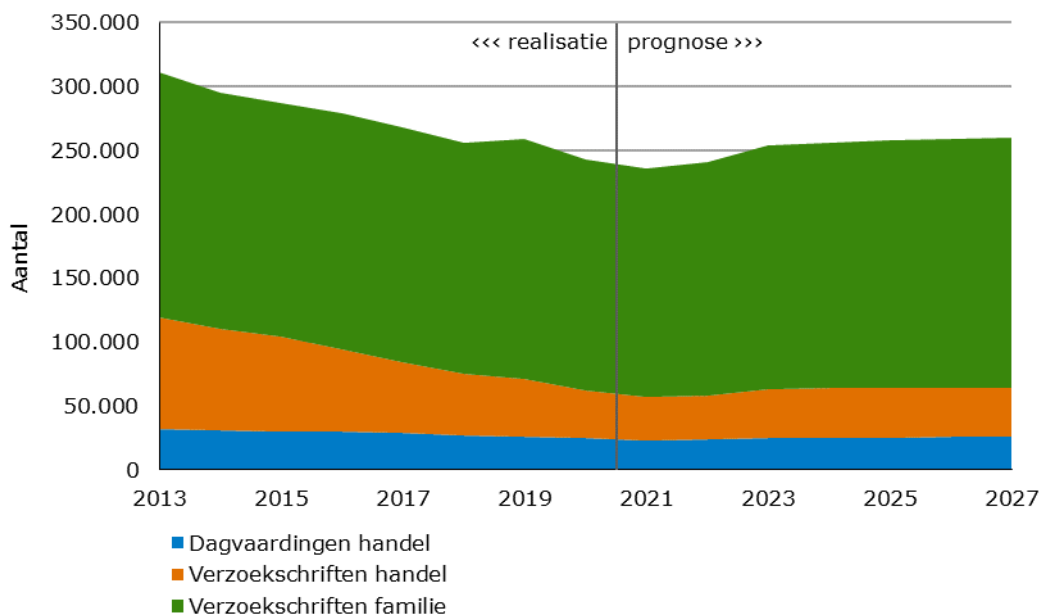
Bron realisatiecijfers: CBS/Rvdr; bewerking WODC/Rvdr

Figuur 7.5 Instroom rechtbank sector kanton naar zaakstype, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CBS/Rvdr; bewerking WODC/Rvdr

Figuur 7.6 Instroom rechtbank sector civiel naar zaakstype, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: CBS/Rvdr, bewerking WODC/Rvdr

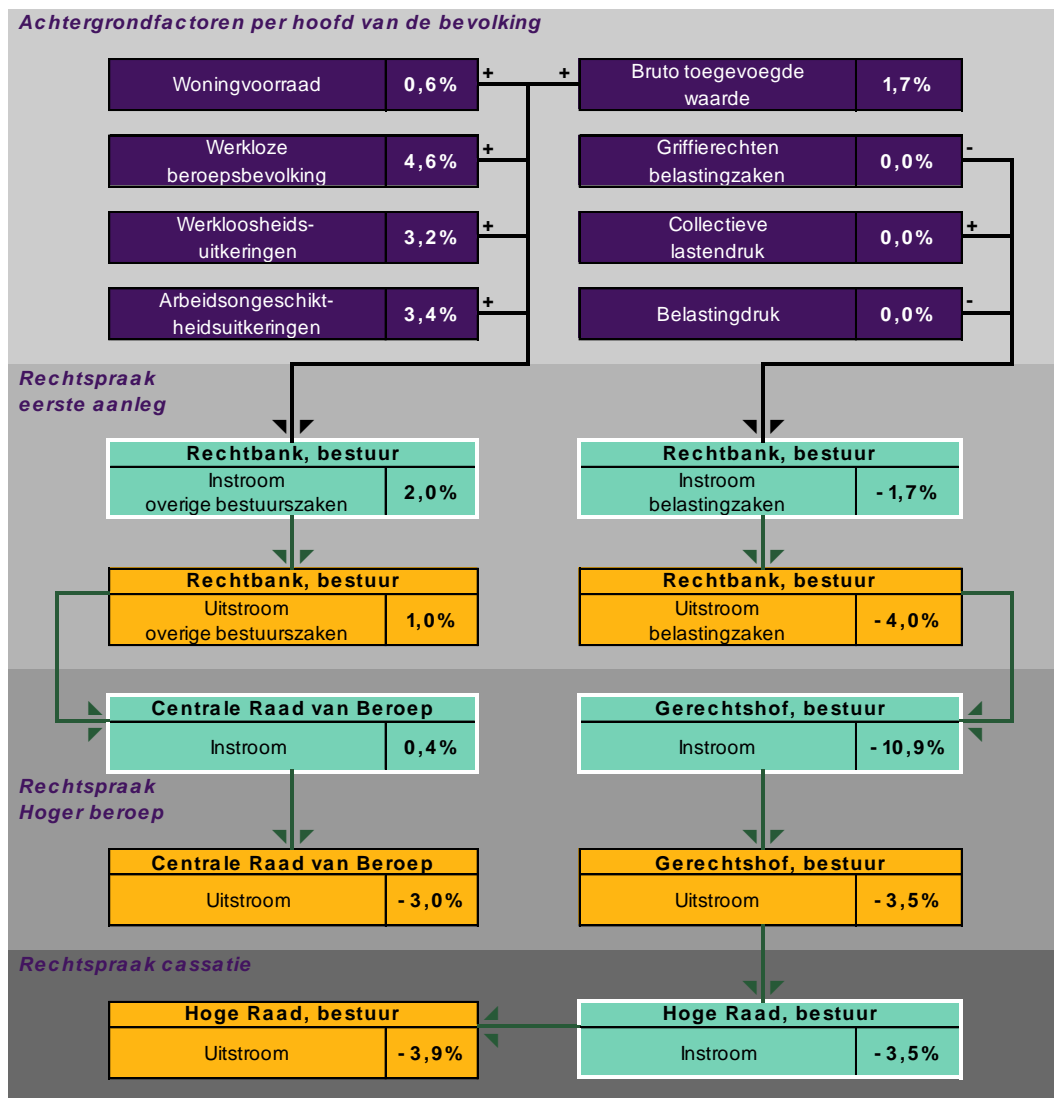

7.2 Bestuursrechtspraak

Een (rechts)persoon die een conflict heeft met een bestuursorgaan over een door het bestuursorgaan genomen besluit, kan bezwaar maken bij dat orgaan. Tegen een besluit op bezwaar kan de betreffende (rechts)persoon vervolgens beroep instellen. Wanneer via deze beroepsprocedure een onafhankelijke rechter om een oordeel wordt gevraagd over de rechtmatigheid van besluiten, spreken we van bestuursrechtspraak. In het PMJ worden de in- en uitstroom van zaken bij de bestuursrechtspraak gemodelleerd. De organisatie van de bestuursrechtspraak wijkt iets af van de rechtspraak in het kader van het strafrecht en civiel recht: bijna alle zaken komen in eerste aanleg bij de rechtbank, maar de behandelende hoger beroepsinstantie is afhankelijk van het type bestuurszaak. Bij zaken in eerste aanleg maakt het model een onderscheid tussen belastingzaken en de overige bestuurszaken. De belastingzaken zijn onderscheiden in de rijksbelasting en belastingen van lagere overheden. De overige bestuurszaken in eerste aanleg bestaan uit voorlopige voorzieningen (niet verder uitgesplitst) en bodemzaken, uitgesplitst naar ambtenarenzaken, sociale verzekeringszaken, bijstandszaken en ruimtelijke ordeningszaken (bouwzaken, zaken rond gemeentelijke vergunningen, Wet Arob en dergelijke). De Centrale Raad van Beroep (CRvB) behandelt ambtenaren-, bijstands- en sociale verzekeringszaken in hoger beroep en in eerste en enige aanleg bijzondere pensioenzaken. De gerechtshoven behandelen de hoger beroepen in belastingzaken en de Hoge Raad de eventueel daaropvolgende cassaties. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State valt buiten de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daarom blijven de daar behandelde zaken, zoals de hoger beroepen in ruimtelijke ordeningszaken, buiten dit overzicht. De zaken die het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) behandelt, worden door het MinJenV lump sum gefinancierd. Daarom zijn deze zaken geen onderdeel van het PMJ. Ook vreemdelingenzaken vallen buiten het PMJ. Ramingen op dit gebied worden gemaakt door de werkgroep die de zogenoemde Meerjaren Productie Prognose (MPP) opstelt. Figuur 7.7 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren voorspellers zijn van de bestuursrechtspraak.

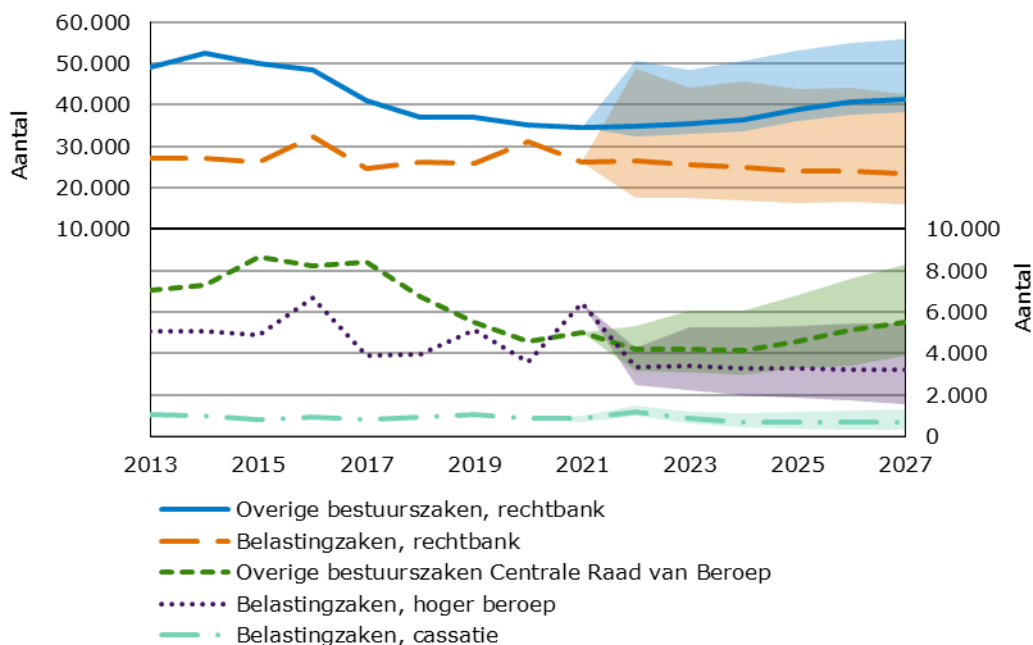
De instroom van belastingzaken in 1e aanleg neemt af met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027. De instroom van overige bestuurszaken neemt toe met gemiddeld 2% per jaar. De instroom van belastingzaken bij het gerechtshof en de Hoge Raad volgt (met enige vertragingen) de trend bij de rechtbanken. De instroom van bestuurszaken bij de Centrale Raad van Beroep (zaken in eerste aanleg en appel) stijgt met minder dan 1% per jaar. Figuren 7.8 tot en met 7.10 laten de verwachtingen tot en met 2027 zien, inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 7.7 Bestuursrechtspraak in het PMJ*

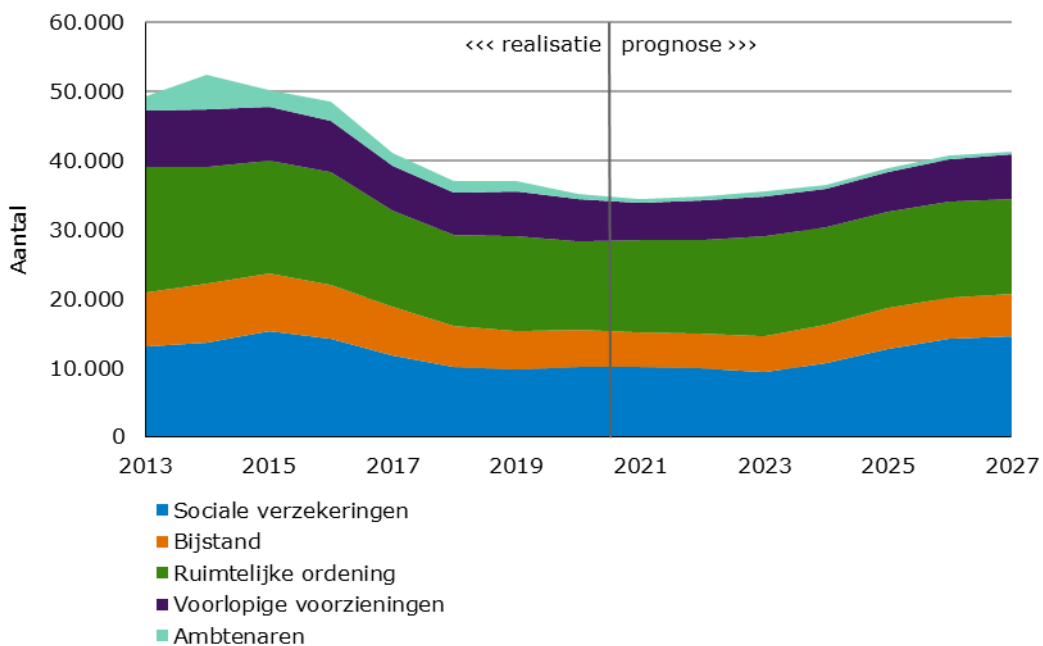
* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 7.8 t/m 7.10. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 7.8 Instroom bestuurszaken bij de verschillende gerechten, 2013-2027

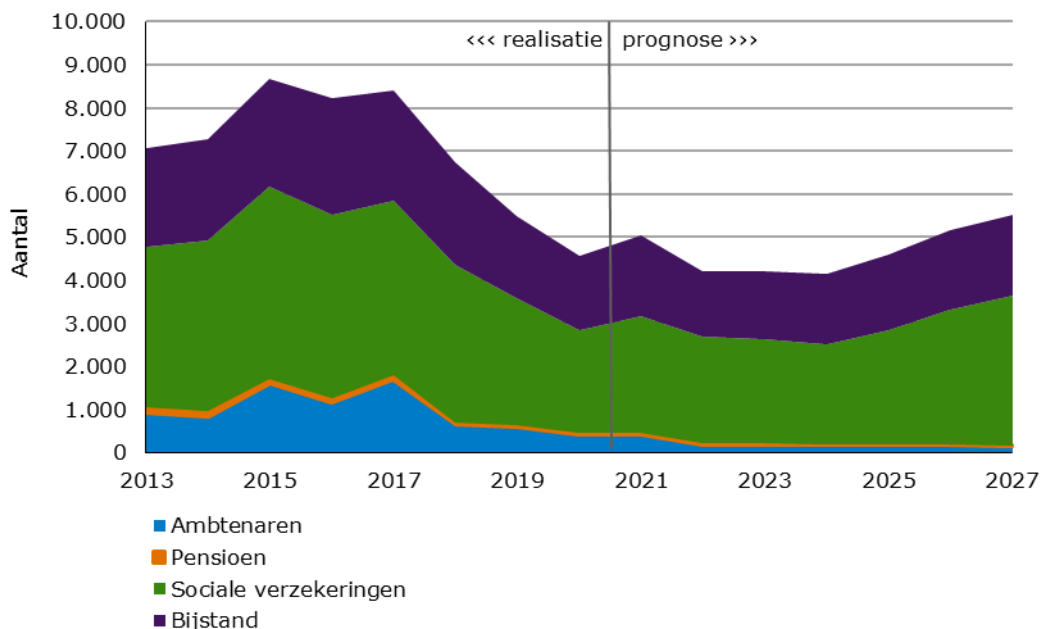
Bron realisatiecijfers: Rvdr

Figuur 7.9 Instroom overige bestuurszaken rechtbanken (exclusief belastingzaken), 2013-2027

Bron realisatiecijfers: Rvdr

Figuur 7.10 Instroom bestuurszaken bij de Centrale Raad van Beroep, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: Rvdr

7.3 Kinderbescherming in civiele zaken

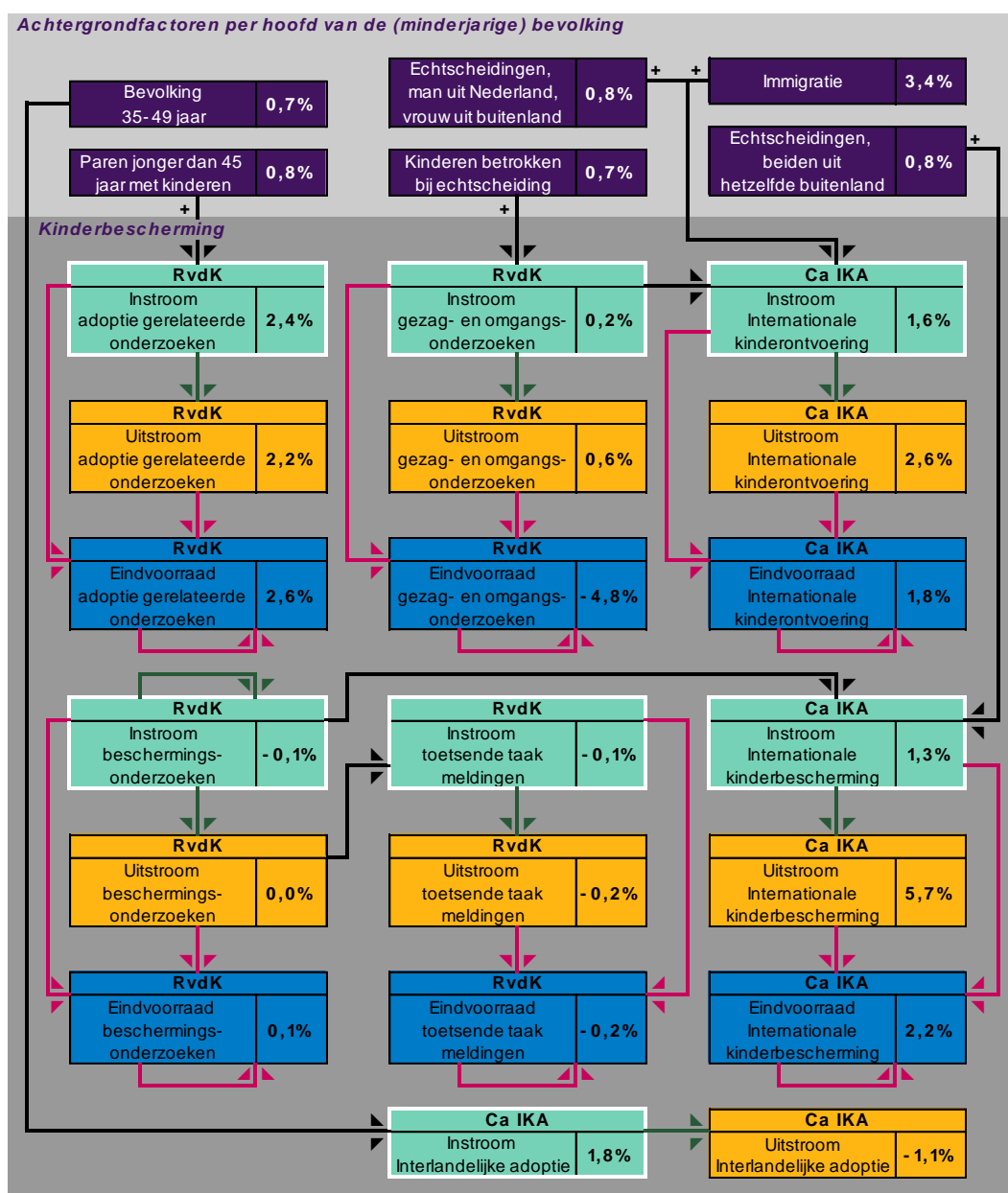
Naast strafzaken behandelt de RvdK zaken op het gebied van bescherming, omgangsregelingen en adoptiegerelateerde activiteiten (afstand, screening van pleeg- en aspirant-adoptiegezinnen, adoptie en afstammingsvragen, kortweg ASAA). De Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (Ca IKA) geeft uitvoering aan drie verdragen op het gebied van internationale kinderontvoering, interlandelijke adoptie en internationale kinderscherming. Ca IKA beoordeelt of er sprake is van internationale kinderontvoering, zorgt ervoor dat de procedure van interlandelijke adoptie op een zorgvuldige manier verloopt en regelt zaken in internationaal verband op het gebied van kinderscherming. Figuur 7.11 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren een rol spelen in het model.

De instroom van beschermingsonderzoeken bij de RvdK blijft vrijwel constant in de periode 2021-2027. De instroom van de toetsende taak meldingen is daaraan gerelateerd en blijft ook vrijwel constant. De instroom van gezag- en omgangsonderzoeken neemt toe met minder dan 1% per jaar. Dit hangt samen met de verwachte toename in het aantal kinderen betrokken bij echtscheiding. De instroom van adoptiegerelateerde activiteiten neemt toe met gemiddeld 2% per jaar als gevolg van de toename in het aantal paren met minderjarige kinderen.

De instroom van internationale kinderontvoeringszaken bij Ca IKA neemt toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2021-2027 door de verwachte toename van het aantal echtscheidingen (waarbij de man uit Nederland afkomstig is en de vrouw uit het buitenland), de immigratie en de instroom van gezag- en omgangsonderzoeken. De instroom van interlandelijke adoptieverzoeken ter verkrijging van een beginseltoestemming neemt ook toe met gemiddeld 2% per jaar door de verwachte toename

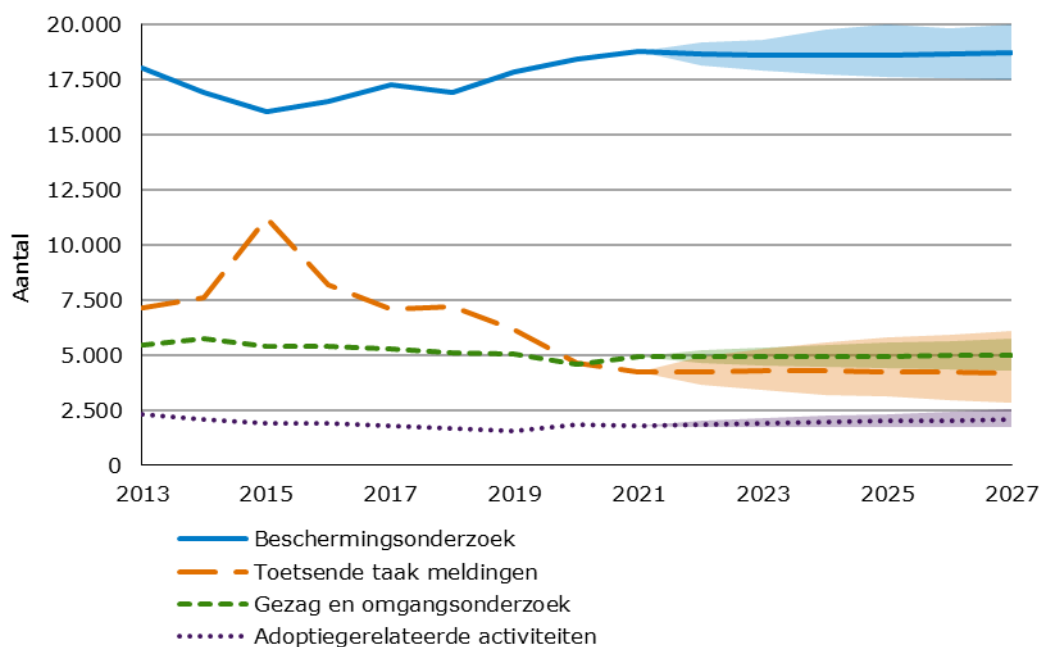
van de bevolking tussen 35 en 49 jaar. De instroom van internationale kinderbeschermingszaken neemt toe met 1% per jaar als gevolg van de verwachte toename van het aantal echtscheidingen (waarbij zowel de man als de vrouw afkomstig zijn uit hetzelfde buitenland) ondanks dat de instroom van beschermingsonderzoeken vrijwel constant blijft. Figuren 7.12 en 7.13 laten de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 7.11 Civielrechtelijke kinderbescherming in het PMJ*

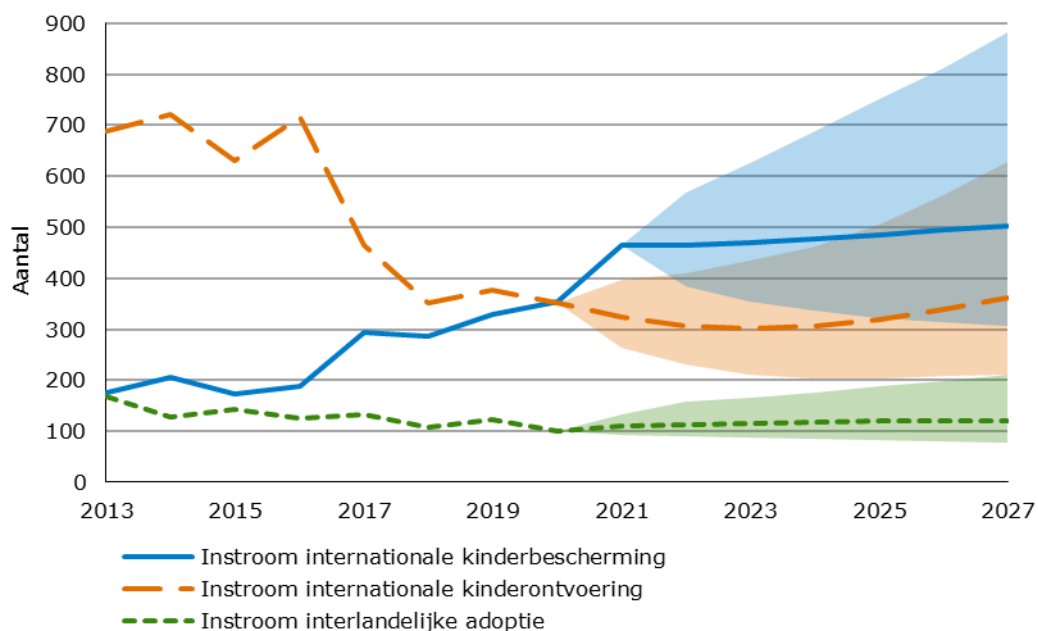
* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 7.12 en 7.13. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 7.12 Civielrechtelijke jeugdmaatregelen, instroom 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RvdK, bewerking WODC

Figuur 7.13 Internationale kinderbescherming, instroom 2013-2027

Bron realisatiecijfers: Ca IKA, bewerking WODC

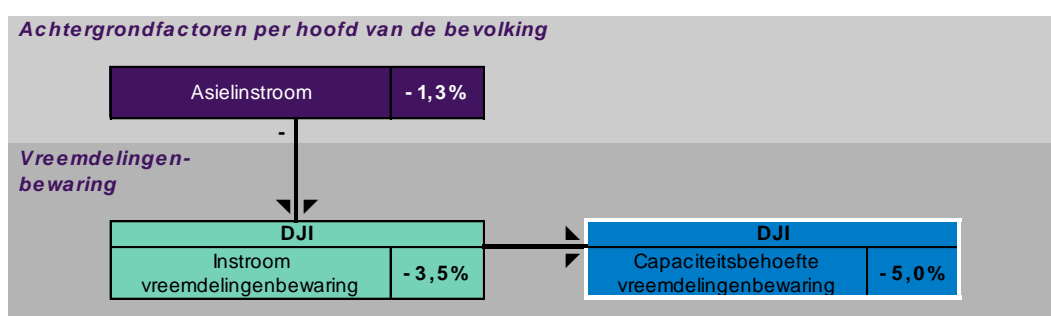
7.4 Vreemdelingenbewaring

In deze paragraaf komt de vreemdelingenbewaring aan de orde. Het betreft alleen volwassen vreemdelingen die niet in Nederland mogen blijven. In afwachting van hun

uitzetting verblijven ze in een huis van bewaring. De instroom in de vreemdelingenbewaring hangt af van de instroom van asielzoekers (zie figuur 7.14).

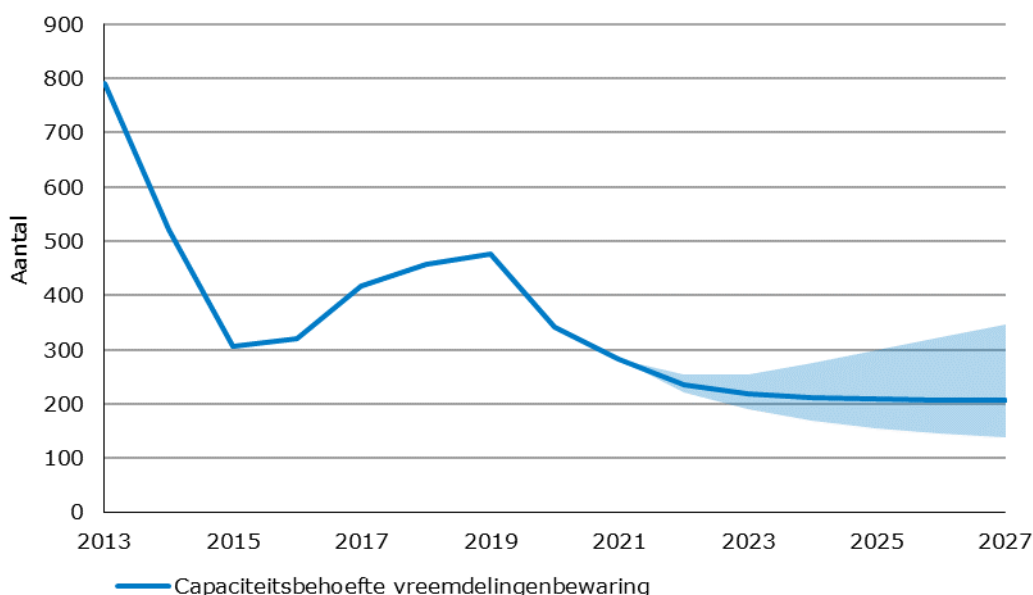
De capaciteitsbehoefte vreemdelingenbewaring neemt af met gemiddeld 5% per jaar in de periode 2021-2027. Figuur 7.15 laat de verwachtingen tot en met 2027 zien inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

Figuur 7.14 Vreemdelingenbewaring in PMJ*

* De ramingen van de wit omliggende onderdelen zijn weergegeven in figuur 7.15. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

Figuur 7.15 Capaciteitsbehoefte vreemdelingenbewaring, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: DJI, bewerking WODC

7.5 Rechtsbijstand in civiele en bestuursrechtelijke zaken

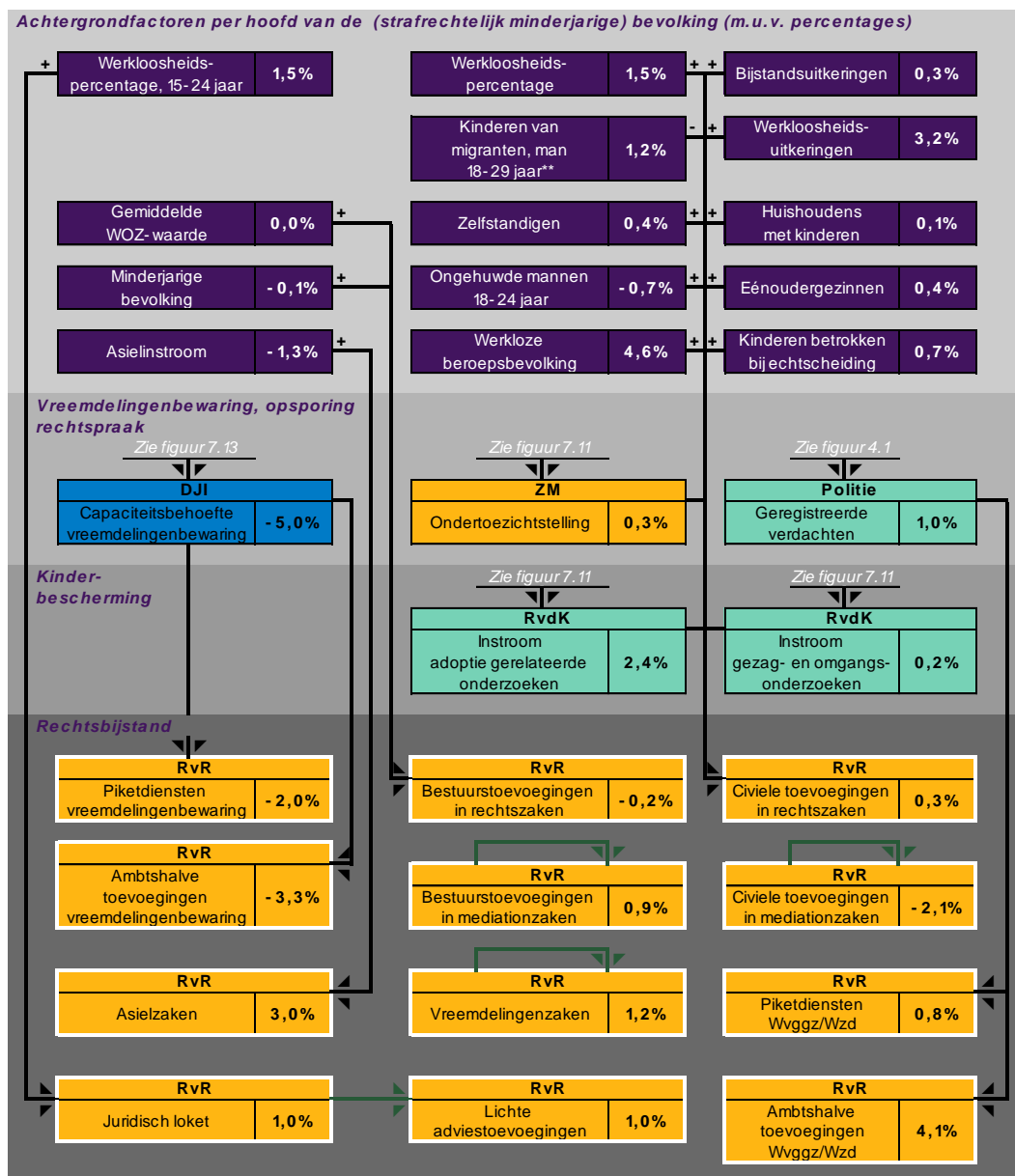
Indien een persoon terecht komt in een civiel- of bestuursrechtelijk conflict, heeft hij/zij recht op rechtsbijstand. Deze persoon dient dit zelf te bekostigen, tenzij hij/zij

aan bepaalde criteria voldoet. Indien hij/zij minder draagkrachtig is, komt hij/zij in aanmerking van gesubsidieerde rechtsbijstand. Het Juridisch Loket geeft burgers antwoord op eenvoudige juridische vragen. Uit de beantwoording van deze vragen kunnen lichte adviestoevoegingen volgen. Figuur 7.16 geeft schematisch weer hoe het model is opgebouwd en welke achtergrondfactoren en voorafgaande schakels in de justitiële keten voorspellers zijn van de gesubsidieerde rechtsbijstand.

Het aantal civiele toevoegingen (excl. asiel- en vreemdelingenzaken, incl. mediation en ambtshalve Wvggz/Wzd) neemt toe met minder dan 1% per jaar. Het aantal bestuursrechtelijke toevoegingen (incl. vreemdelingenbewaring, mediation en vreemdelingenzaken) neemt af met minder dan 1% per jaar. Het aantal piketdiensten voor vreemdelingenbewaring daalt gemiddeld met 2% per jaar. Het aantal piketdiensten voor Wvggz/Wzd-zaken stijgt met minder dan 1% per jaar. Het aantal asieltoevoegingen stijgt met 3% per jaar. Deze toevoegingen zijn gerelateerd aan de verwachte afname van de asielinstroom. De dienstverlening van het juridisch loket neemt toe met gemiddeld 1% per jaar. Dit hangt samen met de verwachte toename in het werkloosheidspercentage. Het aantal lichte adviestoevoegingen neemt daardoor eveneens toe met gemiddeld 1% per jaar. Figuren 7.17 tot en met 7.19 laten de verwachtingen tot en met 2027 inclusief het interval waarbinnen met een kans van 95% de uiteindelijke realisatie zal liggen. De groeicijfers staan vermeld in bijlage 3 die beschikbaar is op de website van het [WODC](#).

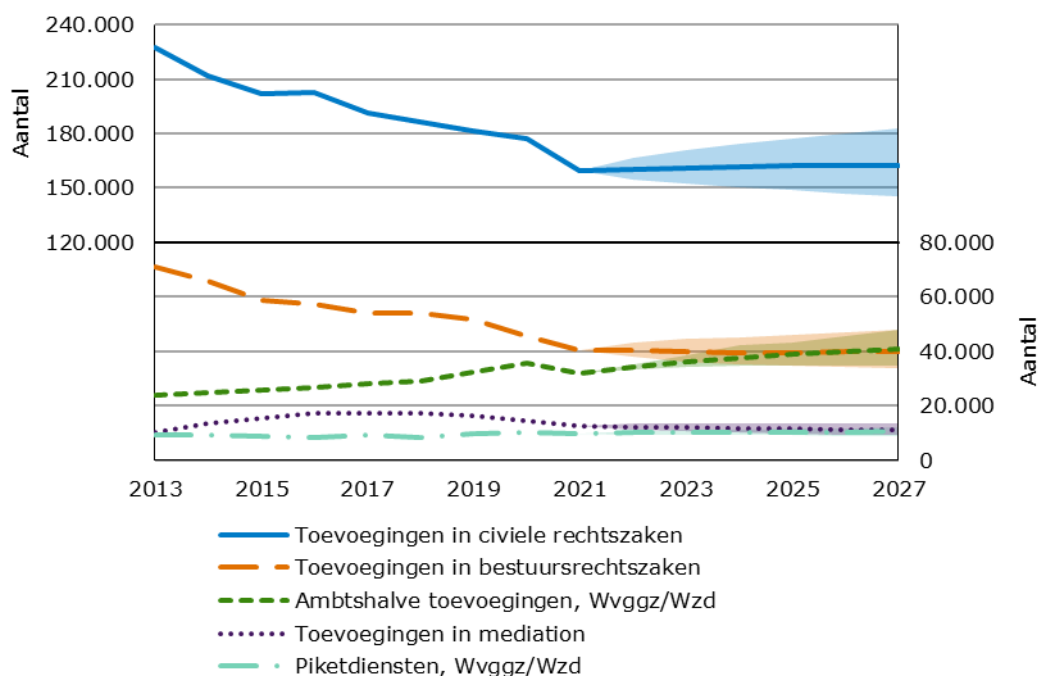
Figuur 7.16 Rechtsbijstand in het PMJ*

* De ramingen van de wit omljnde onderdelen zijn weergegeven in figuren 7.17 tot en met 7.19. De ramingen van de achtergrondfactoren zijn weergegeven in hoofdstuk 2. Het percentage is de gemiddelde mutatie per jaar in de periode 2021-2027. Voor overige uitleg zie de leeswijzer in paragraaf 1.4.

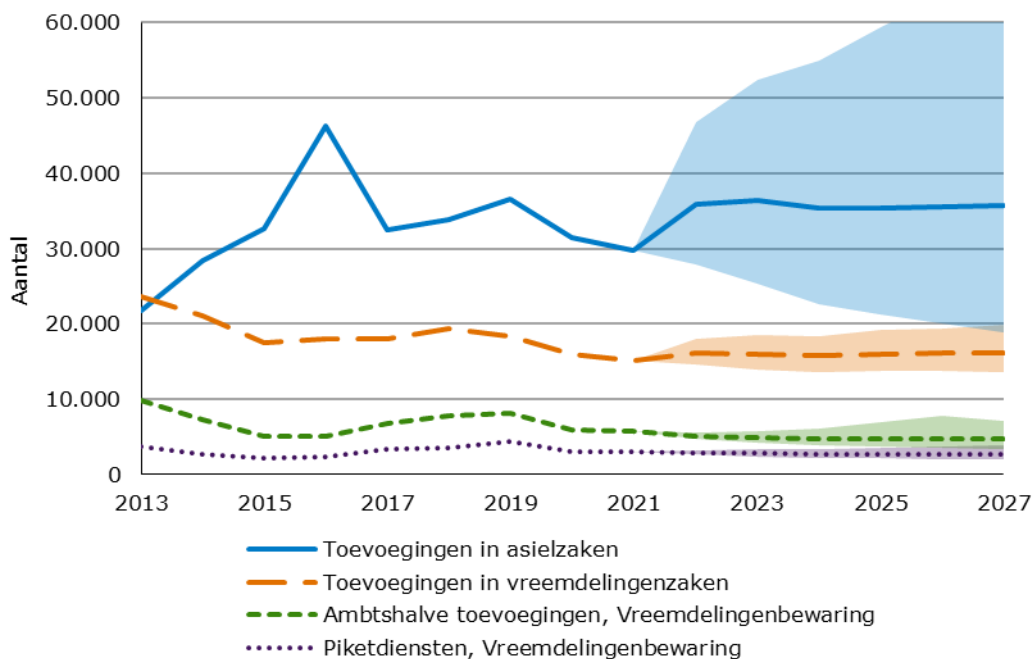
** Zie paragraaf 2.1.1 meer informatie.

Figuur 7.17 Rechtsbijstandstoevoegingen in civiele zaken, 2013-2027

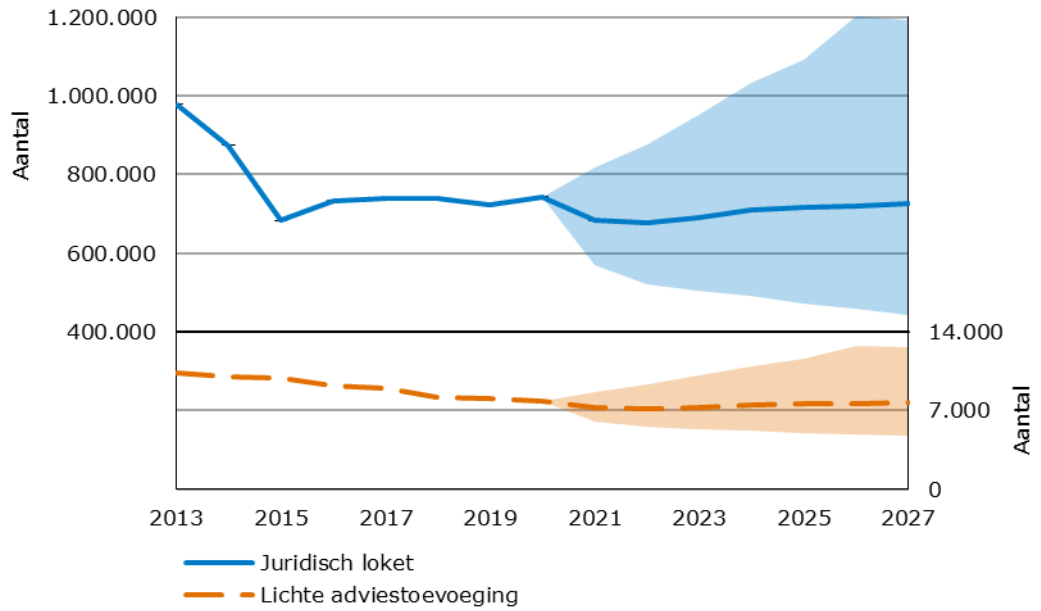
Bron realisatiecijfers: RvR/MinJenV, bewerking WODC

Figuur 7.18 Rechtsbijstandstoevoegingen ten behoeve van vreemdelingen, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RvR/MinJenV, bewerking WODC

Figuur 7.19 Overige rechtsbijstand, 2013-2027

Bron realisatiecijfers: RvR/MinJenV, bewerking WODC

8 Nawoord

Dit jaar is de zestiende keer dat het PMJ gebruikt wordt voor het maken van ramingen voor de justitiële ketens. De ramingen zijn beleidsneutraal, dat wil zeggen dat effecten van nieuw beleid vanaf het laatste meetpunt (in dit geval 2020) niet zijn verdisconteerd in de ramingen. Daarmee geven deze ramingen aan wat op dit moment de meest waarschijnlijke ontwikkeling is, als er geen effecten van wijzigingen in het beleid optreden. Als zodanig kunnen deze ramingen een bouwsteen voor de begroting vormen. De ramingen zijn gebaseerd op de in PMJ gelegde relaties met maatschappelijke achtergrondfactoren en de voorziene ontwikkeling in deze achtergrondfactoren. Door niet in de raming verwerkte effecten van (nieuwe) wet- en regelgeving en beleid kunnen de werkelijke ontwikkelingen afwijken van de ramingen. Verder zijn de PMJ-ramingen ook afhankelijk van onzekerheden in de ramingen van de achtergrondfactoren, zoals de bevolkingscijfers en de economische ontwikkeling. Door onverwachte gebeurtenissen, zoals de COVID-19-pandemie en de oorlog in de Oekraïne, kunnen de werkelijke ontwikkelingen in achtergrondfactoren anders zijn dan geraamd.

8.1 Voorspelfouten

Het WODC en de Rvdr monitoren de kwaliteit van de ramingen regelmatig, via bepaling achteraf van de voorspelfouten in de ramingen. Dit houdt in dat ramingen uit het verleden vergeleken worden met inmiddels bekende gerealiseerde waarden. In deze analyse zijn gegevens uit 2020 niet meegenomen omdat de COVID-19-pandemie een uitzonderlijke situatie was, en vergelijking van de ramingen voor 2020 met realisaties cijfers 2020 niets over de kwaliteit van het model zegt. Een complicerende factor is dat het PMJ-model beleidsneutrale ramingen berekent, terwijl de realisaties beleidseffecten bevatten. Daarom wordt hier alleen de voorspelfout van de beleidsrijke ramingen gepresenteerd (zie tabel 8.1). Er wordt geen alomvattende voorspelfout berekend omdat de ramingen niet onafhankelijk zijn: de ramingen van het OM hangen af van de ramingen van de politie, terwijl de ramingen van de ZM weer afhangen van de ramingen van het OM, enzovoort.

Onderdelen die vooral betrekking hebben op overtredingen kennen over het algemeen een wat grotere voorspelfout omdat het aantal geconstateerde overtredingen gevoelig is voor beleidsprioriteiten. Ook systeemwijzigingen (zoals de invoering van de strafbeschikking) spelen een rol. De wijze waarop slachtofferschap wordt gemeten door het CBS is diverse malen gewijzigd, waardoor de voorspelfout hiervan wat groter is. Als hiervoor gecorrigeerd wordt, dan zou de voorspelfout halveren. Hoewel de politieonderdelen al heel lang meedraaien in het PMJ-model, was het niet mogelijk om de lange-termijn voorspelfouten te berekenen vanwege de veelvuldige wijzigingen in de wijze waarop het CBS geregistreerde misdrijven en verdachten meet. De voorspelfout van de bezetting van JJI wordt sterk beïnvloed door de ramingen van voor 2010, toen de civiele plaatsen in de JJI zijn overgeheveld naar VWS. Omdat er destijds een wisselwerking was tussen civiele plaatsen en strafrechtelijke plaatsen, waren de strafrechtelijke plaatsen moeilijk voorspelbaar. Met de overheveling is dit sterk verbeterd. Daarom worden voor de JJI's alleen de voorspelfouten vanaf de begroting 2011 gepresenteerd. De ramingen van rechtsbijstand in asielzaken en vreemdelingenbewaring zijn afhankelijk van de ramingen van de asielinstroom, hetgeen heel onzeker is en sterk fluctueert, wat zich weer reflecteert in een grotere voorspelfout.

Verder blijkt dat de (voorlopige) realisatiecijfers waarmee de prognoses berekend worden, achteraf nog veelvuldig worden bijgesteld (zie tabel 8.2). Het laatste bekende realisatiejaar wordt achteraf nog gemiddeld met zo'n 8% bijgesteld. Vermoedelijk worden eerdere jaren ook bijgesteld maar dit is niet onderzocht. De gemiddelde bijstelling van de voorlopige realisatiecijfers over het lopende jaar (het jaar waarin de ramingen worden berekend) is nog ongeveer even groot, afgerond ook 8%. Kortom, per saldo wordt doorgaans van hogere aantallen uitgegaan dan achteraf het geval is. Deze fout werkt door in de hele prognose.

Uit een eerder analyse van Moolenaar et al. (2018b) bleek dat er gemiddeld sprake is van enige overschatting, maar niet systematisch. De voorspelfouten in de beleidsrijke PMJ-ramingen zijn tot en met het eerste begrotingsjaar (drie jaar vooruit) kleiner of vrijwel gelijk aan die van alternatieve eenvoudige tijdreeksmodellen, zoals het constant houden en trendextrapolatie van de te ramen variabelen. Op de korte termijn levert de investering in het PMJ dus winst op. Op de lange termijn blijkt het PMJ relatief minder goed te voldoen. Constant houden op het laatste realisatiejaar of eerste of tweede begrotingsjaar is dan altijd beter. Maar tijdreeksmodellen doen het nog slechter dan PMJ.

Tabel 8.1 Gemiddelde voorspelfouten (MAPE) van de beleidsrijke ramingen voor diverse onderdelen

	1 jaar vooruit	2 jaar vooruit	3 jaar vooruit	4 jaar vooruit	5 jaar vooruit	6 jaar vooruit	7 jaar vooruit
<i>Overtredingen^a</i>							
CJIB: WAHV-zaken	2,5	8,5	14,3	15,3	20,8	26,8	31,1
CJIB: strafbeschikking incl. transacties	15,7	20,1	21,4	18,7	28,5	21,6	28,8
OM: kantonzaken	5,1	13,7	15,7	22,5	37,1	50,9	65,2
ZM: rechtbank straf kanton	6,0	17,1	26,7	36,7	49,2	52,2	57,5
CJIB: geldboetevonnissen	7,9	9,4	14,6	23,0	32,9	56,4	88,0
<i>Misdrijven^a</i>							
Slachtoffers ^b	16,5	27,0	43,1	48,7			
SGM: binnengekomen verzoeken	8,6	9,5	9,2	14,1	18,2	22,3	24,6
SHN: aangemelde slachtoffers	5,1	6,9	5,1	5,4	8,7	15,9	18,5
Politie: Geregistreerde misdrijven ^b	4,4	8,8	11,5	16,6	18,9	19,1	
Politie: Verdachten ^b	2,5	4,1	6,9	13,0	14,0		
Halt: HALT-afdoeningen	9,1	13,5	17,7	23,7	28,7	33,5	47,9
OM: rechtbankzaken	1,6	5,5	8,8	10,7	12,7	15,1	18,3
ZM: rechtbank straf	3,9	6,4	6,7	6,7	7,8	11,3	13,3
DJI: Bezetting GW ^c	3,3	6,9	13,0	18,7	23,9	27,8	35,7
DJI: Bezetting JJI ^{c,d}		10,2	14,6	21,0	28,4	32,7	34,5
DJI: Bezetting tbs	0,7	2,5	4,9	7,7	11,4	14,9	19,7
Rechtsbijstand: piketdiensten	4,2	15,8	34,9	41,9	49,3	48,0	50,9
Rechtsbijstand: ambtshalve straftoevoegingen	1,6	10,7	13,4	18,7	26,7	35,6	44,3
Rechtsbijstand: reguliere straftoevoegingen	5,3	8,7	15,1	17,2	22,1	26,6	30,0
Reclassering: advies	9,8	13,5	13,0	19,5	29,1	17,7	
Reclassering: taakstraffen meerderjarigen	6,5	11,0	13,0	17,9	21,8	24,7	32,2
RvdK: Strafondersoek LIJ		17,4	32,4	31,6	39,7		
RvdK: taakstraffen minderjarigen	6,9	16,4	25,8	37,9	53,1	73,8	149,4
<i>Civiele zaken</i>							
RvdK: Beschermingszaken	1,1	6,4	8,9	12,4	15,1	13,2	15,4
ZM: rechtbank civiel		5,2	9,1	12,2	17,4	22,5	27,5
ZM: rechtbank civiel kanton	4,4	5,5	8,8	11,7	13,3	17,3	27,8
Rechtsbijstand: civiel	2,9	6,7	2,2	9,8			
<i>Bestuurszaken</i>							
ZM: belastingzaken 1e aanleg	0,4	8,8	14,3	22,9	14,8	16,5	14,4
ZM: rechtbank bestuur		6,4	15,2	22,7	26,4	31,9	34,9
Rechtsbijstand: bestuur	6,3	12,3	3,6	8,2			
Rechtsbijstand: asiel	26,2	20,2	16,9	22,1			
DJI: Bezetting Vreemdelingenbewaring ^c	21,9	36,8	54,0	85,4	121,9	165,2	297,8

a Als een onderdeel zowel misdrijven als overtredingen bevat, is deze bij de grootste categorie ingedeeld.

b Voorspelfout van de beleidsneutrale raming: er zijn geen beleidsrijke ramingen gemaakt.

c Omdat over de jaren heen verschillende capaciteitsmarges zijn gehanteerd is hier gekeken naar de voorspelfout van de bezetting in plaats van de capaciteitsbehoefte.

d Vanaf begroting 2011 i.v.m. systeemwijziging.

Tabel 8.2 Gemiddelde afwijking (MAPE) (voorlopige) realisatiecijfers

	Laatste realisatiejaar	Voorlopige realisatie 1 jaar vooruit	Voorlopige realisatie 2 jaar vooruit
Uitgangswaarde	7,8	7,7	0,1
Aantal waarnemingen	1.460	716	29

8.2 Onzekerheden

De ramingen worden opgesteld ten behoeve van de begroting 2023. De berekeningen in deze publicatie zijn gemaakt in de periode oktober t/m december 2021. Op dat moment namen de COVID-19-besmettingen nog sterk toe, resulterend in een derde lockdown van 18 december 2021 t/m 14 januari 2022. Op het moment van opstellen van de ramingen waren de gevolgen van de coronacrisis nog onzeker. Aangenomen wordt dat het normale leven in 2023 en verder weer opgepakt kan worden. Tot nu toe lijken de effecten op strafrechtketen en civiele en bestuursrechtspraak beperkt. De in 2020 ontstane voorraden van misdrijfzaken waren eind 2020 grotendeels weggewerkt, met name omdat aan misdrijfzaken voorrang werd gegeven in verband met wettelijke termijnen. Hierdoor is wel een voorraad overtredingszaken ontstaan die eind 2020 nog niet was weggewerkt. In de civiele sector is er al langer sprake van voorraadvorming. Op het moment van samenstellen van deze publicatie zijn de meeste COVID-19-maatregelen vervallen. Maar de COVID-19 crisis is opgevolgd door de crisissituatie in de Oekraïne als gevolg van de oorlog met Rusland. Dit heeft waarschijnlijk grote economische gevolgen die ten tijde van het opstellen van de ramingen niet waren voorzien. Zo heeft het CPB aangegeven dat er een mogelijkheid is dat Nederland in 2022 in een kortdurende recessie belandt (CPB, 2022). Dit kan gevolgen hebben voor de justitiële ketens die nog niet in deze ramingen zijn verwerkt.

Summary

Forecasting the demand on the Dutch justice system until 2027

In this report, the forecasts of the 'demand' for services of the police, prosecutors, courts and prisons until the end of 2027 are described. The forecasts were obtained by applying the so-called forecasting model PMJ that is developed for the Dutch criminal justice system and the civil and administrative justice systems. The base year for our forecasts was 2020. Any changes in legislation or policy later than 2020 could therefore not be incorporated.

PMJ is based on developments in society that fall outside the sphere of influence of the Ministry of Justice and Security. The model assumes that developments in society are the driving forces behind the trends in crime and private disputes. Four groups of factors can be distinguished: demographic structure of the population, economic conditions, social problems and other changes. Within each category, a number of background factors are distinguished. The combination of these factors represents certain classes of problems like social inequality, cultural conflicts, social isolation, and economic inequality.

The demographic factors used in the model are: the size of the population, the size of different age groups, the number of (children of) migrants (from Africa, Latin America, Asia excluding Indonesia and Japan, or Turkey) and men in particular in various age groups, and the number of minors (in the four main Dutch cities). The economic factors are the (youth) unemployment rate, the number of employed and unemployed people in the total labor force and within the age group of 15-24 years in particular, average annual income, purchasing power, the number of social benefits (including those for the unemployed), gross value added, tax and social security burden, costs of rental homes, the hourly rate of lawyers, the number of motor vehicles and mopeds, and the number of self-employed people. The social factors are the number of immigrants, the number of applications for political asylum, the number of underage refugees, the number of drug addicts, alcohol consumption, the yearly number of divorced people, the number of children involved in a divorce, the number of single parent families, the number of families with children, the level of education of children, the number of truants, internet usage, and the percentage of people connected to a church. The other factors are the number of police officers, the number of forensic investigators, the housing stock, the average property value, different types of court fees, and the money that people have to pay when applying for subsidized legal aid.

The forecasts of developments within the justice system are based on forecasts of the above-mentioned factors. If there are no changes in policy or legislation, the number of reported crimes is expected to increase by less than 1% per year in the period 2021-2027, and the number of suspects will increase by 1% per year. This increase will affect the workflow for all partners in the judicial system. Although the increase cannot be extrapolated in a straightforward fashion, the inflow of cases into the prosecutorial system will also increase by less than 1% per year and the number of cases brought to court will increase by 1% per year. The demand for prison capacity for adults will increase with 3% per year and the demand for prison capacity for minors will increase with 2% per year, due to the increase in the number of minors expected to be imprisoned.

The inflow of minor offences (misdemeanors) into the prosecutorial system will increase by 2% per year. The number of traffic offences will increase by 3% per year.

While the number of new civil cases at the sub district courts with a request is expected to decrease with less than 1% per year, civil cases with a summons will increase by 5% per year in the period 2021-2027. The number of new civil cases at the district courts will increase by less than 1% annually. The number of tax cases at the district courts will decrease by 2% per year while the number of other administrative cases will increase by 3% per year.

The expected developments in the number of applications for subsidized legal aid in criminal, civil, and administrative cases vary depending on the type of cases. Overall there is a slight increase.

The forecasts are based on information available at the moment. Both the PMJ forecasts as well as the forecasts of the factors are surrounded by uncertainty. Due to the recent COVID-19 crisis and the war in Ukraine, this especially holds true for the economic forecasts. The direct effects of these crises are not incorporated in these forecasts. The forecasts are meant for 2023 and onwards and it is assumed, that in 2023 things will return to normal as far as COVID-19 is concerned. Therefore, the forecasts should be seen as a signal of what might happen if nothing changes. Unexpected events and new policy or legislation will probably alter the outcomes.

Literatuur

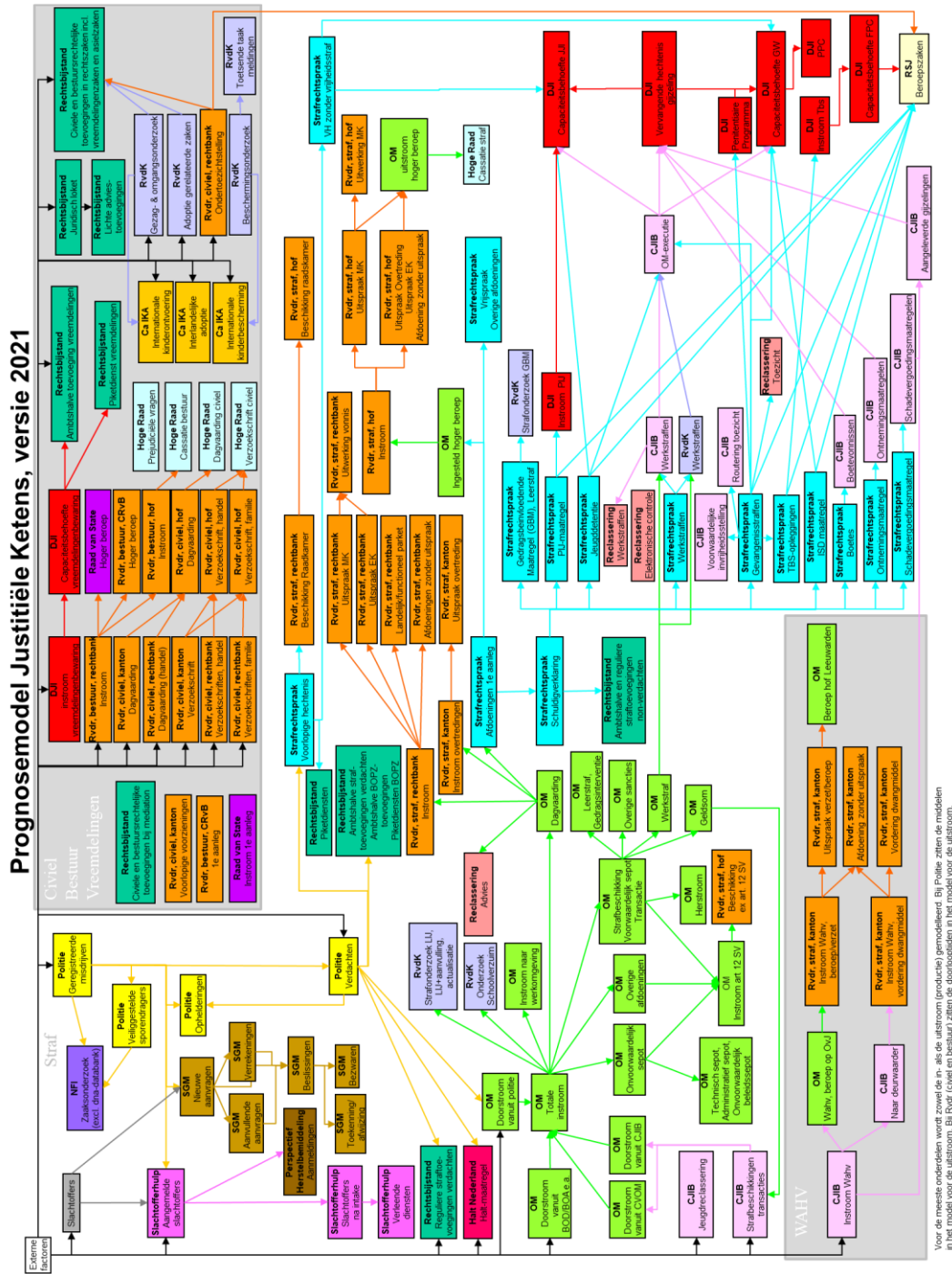
- Becker, G.S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. *Journal of Political Economy*, 76(2), 169-217.
- Becker, G.S. (1974). Crime and punishment: An economic approach. In G.S. Becker, W.M. Landes (red.), *Essays in the economics of crime and punishment*. New York: National Bureau of Economic Research.
- Biermans, M., & Leeuwen, M. van (2003). *SWOT-analyse modellen veiligheidsketen*. Amsterdam: SEO.
- Bomhoff, E.J., Voort van der Kleij, G.T. van der, & Sadiraj, K. (2002). *Tekort aan cellen*. Breukelen: Nyfer.
- Bont, P.F.H., Homburg, G.H.J., & Rij, C. van (2009). *Evaluatie PMJ-systeem: Van beleidsneutraal naar beleidsrijk*. Amsterdam: Regioplan.
- CPB (Centraal Planbureau) (2021). *Macro Economische Verkenningen (MEV) 2022*. Den Haag: CPB.
- CPB (Centraal Planbureau) (2019). *Verkenning Middellangetermijn 2022-2026*. Den Haag: CPB.
- CPB (Centraal Planbureau) (2020). *Scenario's economische gevolgen coronacrisis*. Den Haag: CPB.
- CPB (Centraal Planbureau) (2022). *Verdieping Centraal Economisch Plan 2022*. Den Haag: CPB.
- Decae, R.J. (2011). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2016: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2011-7.
- Everhardt, T., Vonk, J., & Wilms, P. (2016). *Review PMJ ramingen: Second opinion van de beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: APE. Rapport nr. 1477.
- Felsö, F., Scheele, D., Bremer, S., & Baarsma, B. (2006). *Evaluatie prognosemodellen justitiële ketens: Civiël en bestuur*. Amsterdam: SEO
- Goudriaan, R. (2004). *Beoordeling prognosemodel voor de veiligheidsketen*. Den Haag: APE.
- Heide, W. van der, Moolenaar, D.E.G., & Tulder, F.P. van (2001). *Prognose van de sanctiecapaciteit 2000-2005*. Den Haag: WODC. Onderzoeksnotitie 2001-2.
- Horst, A. van der, Kranendonk, H. (2014). *Drie herstelscenario's voor de periode 2017-2026*. Den Haag: CPB.
- Huijbregts, G.L.A.M., Tulder, F.P. van, & Moolenaar, D.E.G. (2001). *Model van justitiële jeugdvoorzieningen voor prognose van de capaciteit*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 192.
- Huizinga, F., & Smid, B. (2004). *Vier vergezichten op Nederland: Productie, arbeid en sectorstructuur in vier scenario's tot 2040*. Den Haag: CPB. Bijzondere publicaties nr. 55.
- Janssen, L.H.J.M., Okker, V.R., & Schuur, J. (red.) (2006). *Welvaart en Leefomgeving: Een scenariostudie voor Nederland in 2040*. Den Haag: Centraal Planbureau/Milieu- en Natuurplanbureau/Ruimtelijk Planbureau.
- Klijn, A. (1996). Vraag en aanbod op de markt voor rechtshulp. In J. Griffiths (red.), *De sociale werking van het recht: Een kennismaking met de rechtssociologie en rechtsantropologie* (3e druk, pp. 191-254). Nijmegen: Ars Aequi.
- KPMG/BEA (1998). *De plausibiliteit van het prognosemodel sanctiecapaciteit*. Hoofddorp: KPMG/BEA.
- Kruize, P., Gruter, P. (2018). *Op 't goede spoor. Naar een nieuw prognosemodel voor forensische producten binnen justitiële ketens*. Amsterdam: Ateno.

- Laan, A.M. van der, & Blom, M. (2011). *Meer jeugdige verdachten, maar waarom?* Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 292.
- Leertouwer, E.C., & Huijbregts, G.L.A.M. (2004). *Sanctiecapaciteit 2008*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 221.
- Leertouwer, E.C., Tulder, F.P. van, Diephuis, B.J., Folkeringa, M., & Eshuis, R.J.J. (2005). *Prognosemodellen Justitiële Ketens: Civiël en Bestuur*. Den Haag: WODC. Cahier 2005-13.
- Leertouwer, E.C., Tulder, F.P. van, Diephuis, B.J., Folkeringa, M., & Gammeren-Zoetewij, M. van (2007). *Prognosemodel Justitiële Ketens 2006: Civiël en Bestuur*. Den Haag: WODC. Cahier 2007-11.
- Lilly R.J., Cullen, F.T., Ball, R.A., & Inciardi, J.A. (red.) (1995). *Criminological theory: Context and consequences*. Thousand Oaks: Sage.
- Moolenaar, D.E.G., Tulder, F.P. van, Huijbregts, G.L.A.M., & Heide, W. van der (2002). *Prognose van de sanctiecapaciteit tot en met 2006*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 196.
- Moolenaar, D.E.G., & Huijbregts, G.L.A.M. (2003). *Sanctiecapaciteit 2007: Een beleidsneutrale prognose*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 208.
- Moolenaar, D.E.G., Huijbregts, G.L.A.M., & Velden, H. van de (2005). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2010: Toelichting op de beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2005-14.
- Moolenaar, D.E.G. (2006). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2011: Toelichting op de beleidsneutrale ramingen voor de veiligheidsketen*. Den Haag: WODC. Cahier 2006-7.
- Moolenaar, D.E.G., Leertouwer, E.C., Tulder, F.P. van, & Diephuis, B. (2007). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2012: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2007-14.
- Moolenaar, D.E.G., Diephuis, B., Gammeren-Zoetewij, M. van, Kalidien, S., Leertouwer, E.C., & Tulder, F.P. van (2008). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2013: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2008-6.
- Moolenaar, D.E.G., Diephuis, B.J., Kalidien, S.N., Leertouwer, E.C., & Tulder, F.P. van (2009). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens 2014: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2009-8.
- Moolenaar, D.E.G. (2010). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2015: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2010-9.
- Moolenaar, D.E.G., Decae, R., Tulder, F.P. van, & Diephuis, B.J. (2017). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2022: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2017-6.
- Moolenaar, D.E.G., Smit, P.R., Decae, R.J., Tulder, F.P. van, & Diephuis, B.J. (2018a). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2023: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2018-10.
- Moolenaar, D.E.G., Decae, R.J., Tulder, F.P. van, Smit, P.R., Kriege, A.G. (2019). *Capaciteitsbehoefte Justitiële ketens t/m 2024: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2019-7.
- Moolenaar, D.E.G., Kriege, A.G., Tulder, F.P. van, Smit, P.R., Diephuis, B.J. (2020). *Capaciteitsbehoefte Justitiële ketens t/m 2025: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2020-7.
- Moolenaar, D.E.G., Kriege, A.G., Diephuis, B.J. (2021). *Capaciteitsbehoefte Justitiële ketens t/m 2026: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2021-12.
- Moolenaar, D.E.G., Huijbregts, G.L.A.M., & Heide, W. van der (2004). *Prognosemodel Justitiële Ketens*. Den Haag: WODC. Cahier 2004-8.

- Moolenaar, D.E.G., Tulder, F.P. van, Decae, R., Smit, P.R., Diephuis, B. (2018b). *Terug naar de toekomst II: Het beroep op justitiële voorzieningen 2008-2017: raming en realisatie*. Den Haag: WODC. Cahier 2018-6.
- Moolenaar, D.E.G., Vlemmings, M., Tulder, F.P. van, & Winter, J. de (2015). Kosten van criminaliteit. In S.N. Kalidien & N.E. de Heer-de Lange (red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2014: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 71-78). Den Haag: Boom criminologie. Justitie in Statistiek 5.
- Tweede Kamer (2010). Rechtsstaat en rechtsorde: Brief van de minister van Veiligheid en Justitie. *Kamerstukken II 2010/11*, 29 279, nr. 117.
- Poot, H. de, McKim, M., Dieleman, R., Bonenberg, B., & Brussee, R. (2020). *Klant en Ketens: Het Prognosemodel Justitiële Ketens gezien door gebruikers*. Enschede: Nobis Policy Lab.
- Pratt, T.C., & Cullen, F.T. (2005). Assessing macro-level predictors and theories of crime: a meta-analysis. *Crime and Justice: a review of research*, 32, 373-450.
- Roodenburg, H., & Vuuren, D. van (2004). *Arbeidsaanbod in de lange-termijn-scenario's voor Nederland*. Den Haag: CPB. CPB-document nr. 71.
- Schuyt, C.J.M., Groenendijk, C.A., Sloot, B. (1976). *De weg naar het recht: Een rechtssociologisch onderzoek naar de samenhangen tussen maatschappelijke ongelijkheid en juridische hulpverlening*. Deventer: Kluwer.
- Smid, B. (2007). *Actualisatie Economische Verkenning 2008-2011*. Den Haag: CPB. CPB-document nr. 151.
- Smit, P.R. (red.) (2012). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2017: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2012-9.
- Smit, P.R. (red.) (2013). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2018: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2013-5.
- Smit, P.R. (red.) (2014). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2019: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2014-13.
- Smit, P.R. (red.) (2015). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2020: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2015-7.
- Smit, P.R., Moolenaar, D.E.G., Tulder, F.P. van, & Diephuis, B.J. (2016). *Capaciteitsbehoefte justitiële ketens t/m 2021: Beleidsneutrale ramingen*. Den Haag: WODC/Rvdr. Cahier 2016-2.
- Sonnenschein, A., Braak, S.W. van den, Moolenaar, D.E.G., & Smit, P.R. (2011). *Trendwatch: Introductie en eerste resultaten van een instrument ter verbetering van justitiële capaciteitsramingen*. Den Haag: WODC. Cahier 2011-4.
- Spapens, A.C., Hoogeveen, C.E., & Tits, M. van (2001). *Evaluatie van het model Jukebox 2: Plausibiliteit van de variabelen en verklaringsrelaties in het model*. Tilburg: IVA.
- Steinmann, P.L.M., Tulder, F.P. van, & Heide, W. van der (1999). *Prognose van de sanctiecapaciteit 1999-2003*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 181.
- Theeuwes, J.J.M., & Winter, J.M. de (1998). *Econometrische evaluatie Prognose Sanctiecapaciteit*. Amsterdam: SEO.
- Torre, A.G.J. van der, & Tulder, F.P. van (2001). *Een model voor de strafrechtelijke keten*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Tulder, F.P. van, S. Janssen (1988), *De prijs van de weg naar het recht*. Rijswijk: SCP. Stukwerk, nr. 45.
- Tulder, F.P. van (1994). *Van misdaad tot straf*. Rijswijk: SCP. Sociale en Culturele Studies 21.
- Velthoven, B.C.J. van (2002). *Civiele en administratieve rechtspleging in Nederland 1951-2000*. Leiden: Department of Economics, Leiden University. Research Memoranda 2002.01 (deel 1 tijdreeksdata) en 2002.02 (deel 2 tijdreeksanalyse).

Werkgroep Prognose Sanctiecapaciteit (1997). *Prognose Sanctiecapaciteit: Herijking methodieken*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Werkgroep Prognose Sanctiecapaciteit.

Bijlage 1 Vereenvoudigd schema van het PMJ

Bijlage 2 Overzicht online tabellen

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van bijlagen 3 t/m 5 die beschikbaar zijn op de website van het [WODC](#). Deze bijlagen bevatten de onderstaande tabellen, inclusief toelichting, in Excel-formaat.

Bijlage 3   **Beleidsneutrale ramingen t/m 2027 per ketenpartner**

Tabel B3.1	Verwachte ontwikkeling op het gebied van opsporing, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.2	Verwachte ontwikkelingen in slachtofferzorg, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.3	Verwachte ontwikkelingen in het vervolgingstraject, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.4	Verwachte ontwikkelingen in de strafrechtspraak, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.5	Verwachte ontwikkelingen in de civiele rechtspraak, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.6	Verwachte ontwikkelingen in de bestuursrechtspraak, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.7	Verwachte ontwikkelingen in de tenuitvoerlegging, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.8	Verwachte ontwikkelingen op het terrein van reclassering en kindbescherming, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.9	Verwachte ontwikkelingen in de vreemdelingenbewaring, procentuele verandering 2021-2027
Tabel B3.10	Verwachte ontwikkelingen in de gesubsidieerde rechtsbijstand, procentuele verandering 2021-2027

Bijlage 4   **Elasticiteiten**

Tabel B4.1	Elasticiteiten voor WAHV-zaken (%)
Tabel B4.2	Elasticiteiten voor achtergrondfactoren (%)
Tabel B4.3	Elasticiteiten voor misdrijven (%)
Tabel B4.4	Elasticiteiten voor kantonzaken (%)

Bijlage 5   **Effect achtergrondfactoren**

Tabel B5.1	Bijdrage achtergrondfactoren aan beleidsneutrale mutaties in de veiligheidsketen 2020-2027 (%)
------------	--

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Meer informatie:

www.wodc.nl